

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมที่ปรากฏในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายาว”
ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ช่วง พ.ศ.2543 - พ.ศ. 2544

สารนิพนธ์
ของ
นายอำนาจ เอี่ยมสำอางค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
กันยายน 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๙๙๖.๙๑๗

๑๖๕๗๓

๙.๓

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมที่ปรากฏในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายาว”
ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ช่วง พ.ศ.2543 - พ.ศ. 2544

บทคัดย่อ

ของ

นายอำนาจ เอี่ยมสำอางค์

๑๗ พ.ย. ๒๕๔๖

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

กันยายน ๒๕๔๖

๒ ๒๓๐๓๖๖

อำนาจ เอี่ยมสำอางค์ (2546) การวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมที่ปรากฏในบทร้อย
กรองชุด "ข้างคลองคั่นนายาว" ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ช่วง พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2544
สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์สุนันทา ไสรจักษ์

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดในบทร้อยกรอง
ชุด "ข้างคลองคั่นนายาว" ระหว่างเดือนมกราคม 2543 - ธันวาคม 2544 ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
โดยเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์พบว่า เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้เสนอภาพสะท้อนและแนวคิดไว้ 3 ด้าน
สรุปได้ดังนี้ *สิ่งที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์จากบทร้อยกรองชุดข้างคลองคั่นนายาวของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์*
ด้านการเมือง สะท้อนภาพในแง่ลบของนักการเมือง ให้แนวคิดผู้นำรัฐบาลใช้คุณธรรมในการ
บริหารประเทศ ด้านระบบการปกครอง กล่าวถึงบุคคลที่วางรากฐานระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้ง
กล่าวถึงความยากลำบากกว่าที่จะได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย
ส่วนเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมือง สะท้อนภาพเหตุการณ์นักศึกษาพม่าบุกยึดโรงพยาบาลศูนย์
ราชบุรี ด้านนโยบายของรัฐบาลที่ให้เงินเป็นกองทุนหมู่บ้านเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ผู้แต่งให้
แนวคิดว่ารัฐบาลควรพิจารณาให้รอบคอบ สำหรับเหตุการณ์ในช่วงเดือนตุลาคม ผู้แต่งยังคง
เรียกร้องรัฐบาลให้หาผู้รับผิดชอบความสูญเสียที่เกิดขึ้นและเปิดเผยความจริง

ด้านเศรษฐกิจ สะท้อนภาพระบบการค้าแบบทุนนิยมที่กำลังขยายตัวเข้ามาในประเทศไทย
ซึ่งจะทำให้เกษตรกรประสบปัญหาจากพันธสัญญาต่าง ๆ ที่ต่างชาติทำขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของเขา
สำหรับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทยผู้แต่งเสนอแนวคิดให้หันมาพัฒนาด้านการเกษตรกรรมให้
เจริญรุ่งเรือง เพื่อจะได้ยืนหยัดด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพิงต่างชาติเนื่องจากประเทศไทยมี
ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว

ด้านวิถีชีวิตสะท้อนภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ปัญหาความยากจน
ของกลุ่มชนชั้นแรงงาน ปัญหาเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดค่านิยมการเลียนแบบในกลุ่มเด็กและเยาวชน
ปัญหาของกลุ่มข้าราชการที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ แต่ก็ยกย่องข้าราชการที่อุทิศตน
เพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง รวมถึงกลุ่มศิลปินที่สร้างสรรคงานเพื่อพัฒนาสังคม ด้านการประกอบ
อาชีพสะท้อนภาพผลกระทบจากการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนในการทำ
มาหากิน การเปลี่ยนนาข้าวเป็นนาุ้งซึ่งส่งผลเสียในระยะยาวเกี่ยวกับการทำนา ผู้แต่งยกย่องอาชีพ
สื่อสารมวลชนที่ต้องทำงานอย่างอดทนและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ เกี่ยวกับศาสนาและประเพณี สะท้อน
ภาพหลักธรรมของศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ที่เหมือนกันคือ การทำดี คิดดีและการให้ทาน ด้าน
บุคคลสำคัญทางศาสนา ได้ยกย่องพระสงฆ์อาทิ ท่านธรรมทาสผู้อุทิศตนเพื่อศาสนาอย่างแท้จริงแต่

ก็มีพระสงฆ์บางกลุ่มที่อาศัยผ้าเหลืองแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ด้านประเพณีได้กล่าวถึงประเพณี
สงกรานต์ที่คนไทยถือว่าเป็นวันเปลี่ยนศักราชใหม่ และประเพณีการบวชซึ่งมีความสำคัญ ด้านการ
ย้ายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้แต่งแสดงแนวคิดว่าจะสูญเสียสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อ
ประชาธิปไตยที่เป็นตำนานของสถาบันแห่งนี้ ด้านปัญหาอื่นไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า
ที่สร้างความเดือดร้อนในประเทศไทย ปัญหาผู้ก่อการร้ายถล่มอาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา ล้วน
ส่งผลต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งสิ้น ผู้แต่งชื่นชมประเทศได้วันที่สามารถ
อนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ได้แม้จะรับอิทธิพลจากตะวันตกก็ตาม ด้านปัญหาสังคมทั่วไป สะท้อนการทุจริต
เลือกตั้ง ปัญหายาเสพติด ปัญหาคนเร่ร่อน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เลือกปฏิบัติในคดีที่มีผู้มี
อิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาน้ำท่วมซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาแก้ไขได้ สำหรับการอยู่รอดใน
ท่ามกลางภัยอันตรายในสังคมผู้แต่งให้แนวคิดที่ จงรู้จักหลีกเลี่ยงและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

**The Reflection and Social Concept Analysis of the Poem in “Khang Klong
Kun-nayaw” by Nawwarat Phongphaiboon from 2000-2001.**

**AN ABSTRACT
BY
AMNAT IAMSUMANG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
September 2003**

Amnat Iamsumang (2003) *The Reflection and Social Concept Analysis of the Poem in "Khang Klong Kun-nayaw" by Nawwarat Phongphaiboon from 2000-2001*.
Project, M.ED. (Thai). Bangkok : Graduated. School, Srinakharinwirot
University. Advisor Committee : Assoc.Prof. Sananta Sorach

The purpose of this research was to study the reflection and social concept analysis of the poem in "Khang Klong Kun-nayaw by Nawwarat Phongphaiboon from 2000-2001 presented in descriptive analysis

The research findings shown that Nawwarat Phongphaiboon presented the reflections and concepts in three concepts as follows :

In the political concept, he reflected negative aspects of politicians. His concept shown that the government leader should have high moral standards to conduct the country. In the system of governing country, he mentioned the man who brought about democracy as well as lots of difficulties that had to be overcome in political change, now Thailand is a constitutional monarchy. The general politics reflected the event of Burma students occupying the Rachaburi Center Hospital. His concepts introduced that The government should carefully consider the policy in supporting some money to form the village foundation and to encouraging the community's economic growth. For October Event, he has called for finding the wrongdoer to reveal the truth.

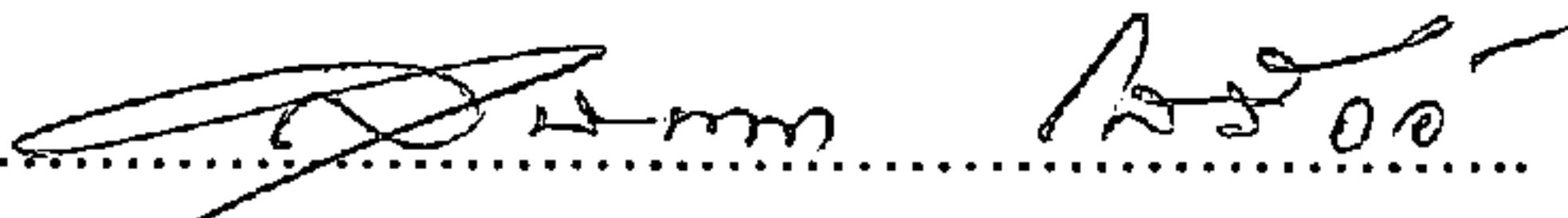
In the economic concept, he reflected on Capitalism economics which was growing in Thailand, that effected to Thailand's economic growth . And the agriculturist would be encountered by several treaties that foreigners drafted for their own advantages. His concept introduced the agricultural development for country prosperity and making the agriculturist to stand by themselves without interference from foreign powers because Thailand is abundant in natural resources.

In the way of life concept, he reflected the people lifestyle in different communities such as the poverty problem of the labour class, the technology problem leading to imitating among the youth for their own benefits, but he praised the others who really devoted themselves for the country and the artists who created their works for social development. In the occupational concept, he reflected the effect of dam building

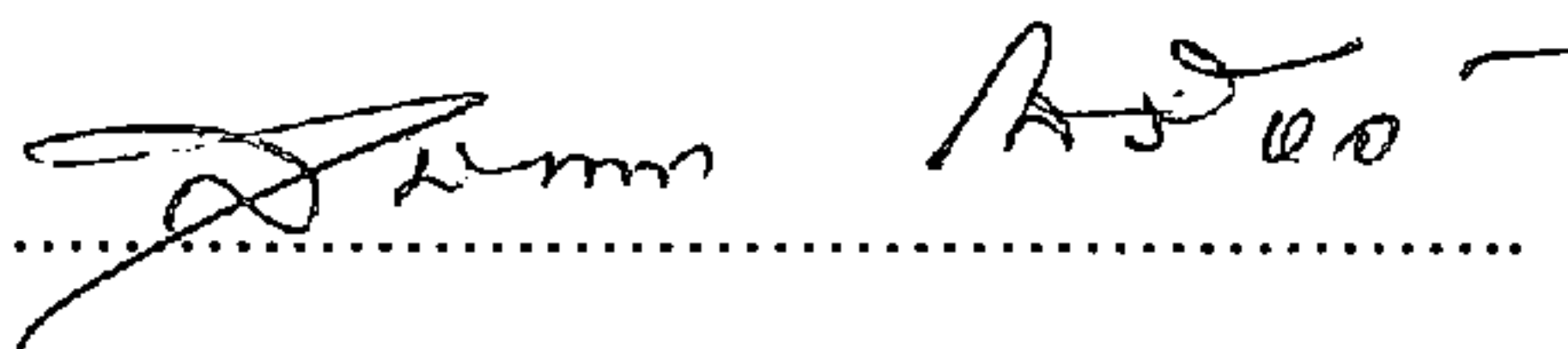
and electrical power plant on people' lives. The change from paddy field to shrimp farm would have prolong disadvantages to the paddy field. He admired the mass communication for their endurance and faithful service. In religious and traditional concepts' he reflected the similarity of Buddhism and Christianity, as, for example, to cultivate good, to purify the mind and to give. In the previous benefactors concept, he admired Dhammadhatu, the Buddhist monk who was completely devoted himself for religion, but there are some monks who use religion for seeking profit. In traditional concept, he referred to Songkran's Day (The Traditional Thai New Year) and the importance of ordination in Buddhism. About moving of Thammasart University, he suggested that it would lose the symbol of fighting for democracy which is the legend of this university, The other problems such as small tribes in Burma who attacked the buildings in America had affected Thailand economics stability. He praised Taiwan that could maintain their culture through western influences. In general social problems , he reflected elect corruption, drug addiction and the full of beggars and vagrants. Moreover, there were biased government administrators in some cases, on any authority concerning about the flooding problem. To earn a living, he suggested that he who is industrious, careful, does not associate with the source of evil influences, clever at managing the affairs and moderate in his mode of living can safeguard his life.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

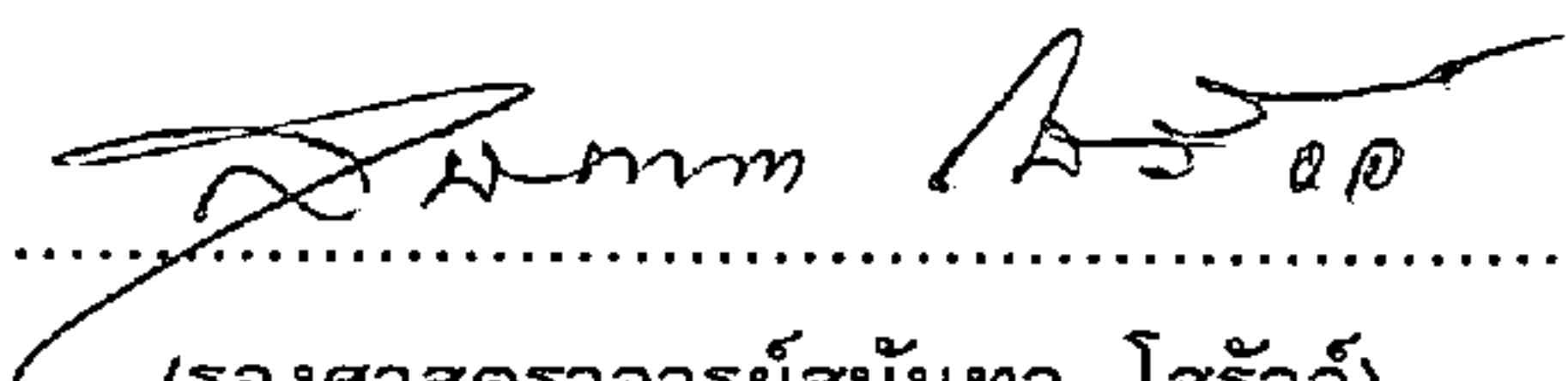
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

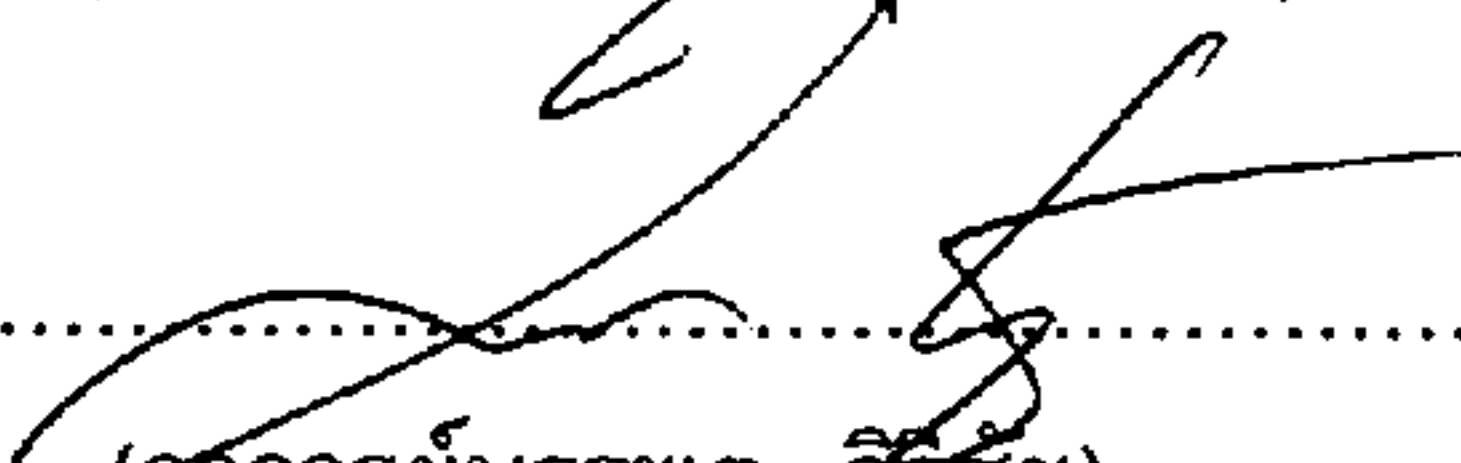
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

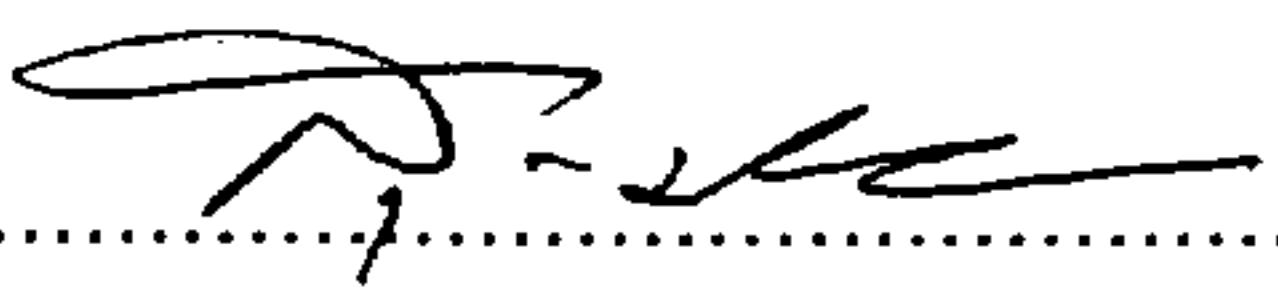
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์พรธาดา สุวันนิช)

.....กรรมการ
(อาจารย์บรรพต ศิริชัย)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่..๕๔.....เดือน...๙..๙.....พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์สุนันทา ไสรัจจ์ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา รวมถึงท่านอาจารย์พรธาดา สุวัธนวิช และท่านอาจารย์บรรพต ศิริชัยที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่าง ๆ ให้ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ อย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตชุมพร เขตอุดมศักดิ์ ที่ได้ช่วยให้แรงใจและกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยสถาบันราชภัฏเพชรบุรี โดยเฉพาะอาจารย์ล้อม เพ็งแก้ว ผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับบทกวีของท่านอาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และอาจารย์ทุก ๆ ท่านที่เป็นผู้ให้ความรู้พื้นฐานในด้านภาษาไทยมาเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นกำลังใจและมอบพลังสมองให้แก่ข้าพเจ้าจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกท่านที่ช่วยเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

อำนาจ เอี่ยมสำอางค์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	2
	เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	2
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2	ภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านการเมือง.....	6
	1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง.....	6
	1.1 การสังกัดพรรคการเมือง.....	6
	1.2 การแย่งชิงตำแหน่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง.....	8
	1.3 การใช้อำนาจของนักการเมือง.....	9
	1.4 การทำงานของนักการเมือง.....	12
	2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง.....	13
	2.1 บุคคลสำคัญในระบอบประชาธิปไตย.....	13
	2.2 รัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....	16
	2.3 การทำงานของบุคคลในแวดวงการเมืองและการทำงาน.....	18
	3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมือง.....	22
	3.1 นักศึกษาพม่ายึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี.....	22
	3.2 ภาพสะท้อนรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย.....	23
	3.3 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ.....	25
	3.4 นโยบายของรัฐบาล.....	29
	3.5 เหตุการณ์ในช่วงเดือนตุลาคม.....	30
3	ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ.....	33
	1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ...	33
	2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทย.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4 ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวิถีชีวิต.....	40
1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย.....	40
1.1 กลุ่มชนชั้นแรงงาน.....	40
1.2 เด็กและเยาวชน.....	44
1.3 กลุ่มศิลปิน.....	49
1.4 ข้าราชการ.....	51
1.5 การดำรงชีวิตของคนในสังคมไทย.....	55
2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ.....	67
2.1 อาชีพสื่อสารมวลชน.....	67
2.2 อาชีพเกษตรกรรม.....	68
3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี.....	71
3.1 วันสำคัญทางพุทธศาสนา.....	71
3.2 บุคคลสำคัญทางศาสนา.....	74
3.3 ประเพณี.....	76
4 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของสังคม.....	78
4.1 ปัญหาการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้า.....	78
4.2 ปัญหาการย้ายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	80
4.3 ปัญหาสังคมอื่น.....	81
4.4 ปัญหาสังคมทั่วไป.....	86
4.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับความทุกข์ยากในสังคม.....	86
4.4.2 ปัญหาความยุติธรรมในสังคม.....	88
4.4.3 ปัญหาภัยอันตรายในสังคม.....	90
4.4.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

5 สรุปผล ปรัชญาและข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	100
ประวัติผู้วิจัย.....	105

01410 (เจเนอรัล)

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บทร้อยกรองเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ถูกแต่งใช้บันทึกเรื่องราว เหตุการณ์และสภาพสังคม บรรจง บรรเจิดศิลป์ (2523 : 9) กล่าวไว้ในหนังสือศิลปะวรรณคดีกับชีวิตว่า "วรรณกรรมนั้นเป็นคัมภีร์แห่งสภาพความเป็นจริงของยุคและสังคม ไม่ว่าความเป็นจริงนั้น จะเป็นความจริงที่เลวที่สุด หรือดีที่สุดก็ตาม"

บำรุง สุวรรณรัตน์ และ ชูศักดิ์ เอกเพชร (2523 : 5) ได้กล่าวไว้ในวรรณคดีสังคมการเมืองว่า "วรรณกรรมกับสังคมมีบทบาทต่อกันโดยปกติวรรณกรรมก็มักจะอยู่ใต้อิทธิพลของสังคม เนื้อหาและรูปแบบของวรรณกรรมจึงถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขและปัจจัยทางสังคม"

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นกวีท่านหนึ่งที่สามารถสะท้อนภาพสังคมผ่านงานร้อยกรองออกมาได้เป็นอย่างดีอาทิผลงานร้อยกรองที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ในรวมกวีนิพนธ์ เพียงความเคลื่อนไหว และในปี พ.ศ. 2536 ท่านได้รับเลือกเป็นศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของท่านในเชิงกวีนิพนธ์ จนได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งใน "กวีรัตนโกสินทร์"

บทร้อยกรอง "ข้างคลองคันทายาว" เป็นงานที่เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เขียนลงในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ทุกวันอาทิตย์ เป็นงานเขียนแนวสะท้อนภาพสังคมปัจจุบัน เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้พูดถึงมูลเหตุของการเขียนร้อยกรอง "ข้างคลองคันทายาว" ไว้ว่า (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. สัมภาษณ์. 2544) "เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมบริโภคนิยมที่ละเลยการผลิตและละเลยการสร้างสรรค์ มูลเหตุของการแต่งมากจากการที่มองเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และเห็นถึงความเป็นไป จึงหยิบยกมานำเสนอในรูปของร้อยกรอง"

นอกจากบทร้อยกรอง "ข้างคลองคันทายาว" ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จะเป็นแนวสะท้อนสภาพสังคมแล้ว ยังมีแนวคิดหรือมุมมองที่มีต่อสังคมอย่างแหลมคมยิ่ง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์ร้อยกรอง ข้างคลองคันทายาวเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมเกิดขึ้นมากมายในประเทศไทย เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การแจกใบแดง, ใบเหลืองแก่ผู้ที่เข้ารับการเลือกตั้ง และเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง การศึกษาบทร้อยกรองในช่วงนี้จะทำให้ทราบถึงภาพสะท้อนทางสังคมปัจจุบันในทัศนะของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมไทย ที่ปรากฏในร้อยกรอง “ข้างคลองคันทายาว” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ช่วง พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2544

ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษารูปภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมที่ปรากฏในร้อยกรอง “ข้างคลองคันทายาว” ในช่วง เดือนมกราคม 2543 - ธันวาคม 2544 ทำให้เข้าใจสภาพ การเมืองการปกครองตลอดจนเหตุการณ์บ้านเมือง ในช่วงนี้ได้เป็นอย่างดีชัดเจนขึ้น โดยผ่านทัศนะอันลุ่มลึกและกว้างขวางของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาร้อยกรอง “ข้างคลองคันทายาว” จากหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ฉบับวันอาทิตย์ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2543- ธันวาคม 2544 จำนวน 98 บท

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาสภาพสังคมและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ช่วง มกราคม 2543- ธันวาคม 2544
2. ศึกษาร้อยกรอง “ข้างคลองคันทายาว” จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ฉบับวันอาทิตย์ ในช่วงเดือนมกราคม 2543 - ธันวาคม 2544 จำนวน 98 บท โดยจำแนกกลุ่มตามแนวคิดหลักที่ปรากฏในร้อยกรองแต่ละเรื่องแล้วศึกษาวิเคราะห์ดังนี้
 - 2.1 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านการเมือง
 - 2.2 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ
 - 2.3 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวิถีชีวิต
3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีอยู่เป็นจำนวนมากผู้วิจัยได้คัดเลือกที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

คำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ (2523) ได้กล่าวไว้ว่ากวีนิพนธ์ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ถือว่าเป็นงานร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์ในแง่ที่ว่า ได้รวมเรื่องของเฉพาะยุค หรือเฉพาะแห่งกับเรื่องของสากลไว้ด้วยกัน ในขณะที่เดียวกับที่เขาได้สำนึกถึงความเปลี่ยนแปลง ในหลาย ๆ ด้านของชีวิตในยุคนี้ เขารู้ถึงวิธีที่จะทำให้ความซับซ้อนนั้นเป็นอมตะตลอดกาล ด้วยการแสดงออกเป็นปรัชญาแห่งความคิดในรูปแบบที่กระต๊าดรัดสละสลวย...เขาเป็นศิลปิน ผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านฉันทลักษณ์ ตามแบบแผนและทั้งด้านเพลงพื้นบ้านถึงขนาดที่เรียกว่า ในเพลงกล่อมเด็ก เนาวรัตน์ก็สามารถสอดสาระทางการเมืองและทางสังคมที่ร้อนแรงได้

ประภาศรี สีหอำไพ (2531 : 43) กล่าวว่า สำนวนของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ งานของ เนาวรัตน์ ในยุคเริ่มต้นคือก่อนการพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2502 เป็นรูปแบบการเขียนกลอนตามแนว บวรอาจารย์อย่างเคร่งครัด ต่อมาอิทธิพลแห่งรูปแบบเพลงพื้นบ้านและเพลงไทยเดิมทำให้ลีลาของ กลอนมีอารมณ์แห่งดนตรีแทรกซ้อนไปในความรู้สึกนั้น ประวัติชีวิตที่เคยอุปสมบทในพระพุทธ ศาสนาทำให้การเขียนสะท้อนพุทธธรรมอยู่ด้วย นักวิจารณ์บางคนเช่น เสถียร จันทิมาธร เขียนคำ นำไว้ในเรื่องนี้ว่าเนาวรัตน์มีความสามารถเหนือถ้อยคำ กล่าวคือสามารถหยิบเอาคำไพเราะเพราะ พริ้งที่กระจัดกระจายอยู่ที่ต่าง ๆ มาสอดประสานเข้ากับงานของเขาได้อย่างประสมกลมกลืน ผลงานของเนาวรัตน์ ในปัจจุบันได้สะท้อนสภาพและแนวคิดของคนไทยไว้มาก

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2537) ได้กล่าวไว้ในคำนำรวมบทกวี"เพลงขลุ่ยเหนือทุ่งข้าว" ว่าเนาวรัตน์ เป็นนักกลอนเพียงไม่กี่คนในรุ่นสายลมแสงแดดของเขาที่ก้าวพร้อมไปกับกาลเวลา สลัดอารมณ์ที่จะสะท้อนความรู้สึกของชนชั้นกลางออกไป ลงไปสัมผัสกับประชาชนส่วนใหญ่ของ ประเทศที่ยังต้องต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมและสังคมที่ดีกว่า

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในบทร้อยกรอง

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 :78-86) ได้กล่าวถึงแนวคิดในร้อยกรองไทยในปัจจุบันนี้ว่า ส่วนหนึ่งจะเป็นแบบ อุดมคตินิยม และแบบจินตนิยม เหมือนแนวคิดของร้อยกรองไทยเดิม ขณะเดียวกันร้อยกรองไทยปัจจุบันอีกส่วนหนึ่งก็เริ่มมี แนวคิด ที่แปลกไปจากร้อยกรองไทย ใน อดีต เพราะผู้แต่งได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากวรรณกรรมตะวันตกมาใช้กับร้อยกรองไทยใน ปัจจุบันมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่า แนวความคิดต่าง ๆ ของตะวันตก ที่ผู้แต่งนิยมนำมาใช้กับร้อย กรองไทยในปัจจุบันมีหลายแนว เช่น จินตนิยม อุดมคตินิยม สัจนิยม ธรรมชาตินิยม สังคมนิยม อุดมคติภาวะนิยม และ สัญลักษณ์นิยม

เสถียร จันทิมาธร (2538 : 62-63) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในนิตยสารไรเตอร์เกี่ยวกับแนวคิด ของวรรณกรรมกับสังคมไว้ว่า ในทางวรรณกรรม ไม่ได้มีสิ่งที่จะบ่งบอกลักษณะของสังคมเสมอไป เพราะวรรณกรรมจัดเป็นโครงสร้างส่วนบนอันเป็นไปในรูปของจิตสำนึกของสังคม และส่วนใหญ่ อาจจะสะท้อนถึง "สิ่งเกิดใหม่" ที่ค่อนข้างก้าวล้ำกว่าความ เป็นจริงส่วนใหญ่ของสังคม ทั้งนี้ อาจ ดำรงอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควรแม้ว่าสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ จะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็

ตาม จากการสำรวจพบว่า การขยายตัวของวรรณกรรม ทำให้มองเห็นภาพสะท้อนทางสังคมได้ ส่วนหนึ่ง

สมพงษ์ บุตรกำฟ้า (2541 :1) ได้กล่าวเกี่ยวกับนักเขียนและร้อยกรองเอาไว้ว่า นักเขียนเป็นตัวแทนของคนในสังคมในด้านต่าง ๆ เช่นธรรมชาติที่แวดล้อมมนุษย์ จิตใจ การตีแผ่ข้อดีข้อเสีย การวิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนการนำเอาความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของคนไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแรงผลักดันในการนำไปสู่สังคมที่ดีกว่า เพราะบทร้อยกรองจะเป็นพลังมหาศาล ในการนำเสนอความเป็นจริงให้กำลังใจ ปลุกยามกล้าและปลอบยามท้อแท้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับกลอนของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีจำนวนมากนักผู้วิจัยจึงนำมาศึกษาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประเมิน เชียงเถียร (2522) วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จำนวน 4 เล่มคือ คำหยาดคำกอง เพียงความเคลื่อนไหว อาทิตยถึงจันทร์ และชักม้าชมเมือง พบว่าเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สร้างสรรค์วรรณกรรมของเขาโดยมีพื้นฐานมาจากสิ่งต่าง ๆ เช่น ภูมิหลังของชีวิตวัยเด็กจากชนบท ความซาบซึ้งในวรรณคดีและดนตรีไทย รวมทั้งประสบการณ์จากการเป็นนักกลอนและการได้ศึกษาธรรมะ ทางด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ พบว่า เนาวรัตน์ แต่งคำประพันธ์โดยดำเนินตามรูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีโบราณอย่างเคร่งครัด บทร้อยกรองในระยะแรก ๆ มีเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ส่วนตัว เช่น ความรัก ความเพ้อฝัน ความงดงามของธรรมชาติ ส่วนหนึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะ ต่อมามีความคิดและประสบการณ์มากขึ้น เนาวรัตน์จึงหันมาเน้นเนื้อหาวรรณกรรมด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ปรมาภรณ์ ลิ้มปีเลิศเสถียร (2539) ศึกษาร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วิจารณ์เกี่ยวกับความคิดของกวี โดยปรมาภรณ์ ได้วิเคราะห์ความคิดในงานร้อยกรองของเนาวรัตน์ไว้ ดังนี้ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สามารถเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมเป็นอย่างมากในทุก ๆ ด้านที่เขานำเสนอออกมาเป็นร้อยกรอง มีการใช้ภาษาที่เป็นลีลาเด่นเฉพาะตัวมาสื่อความคิดในด้านต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านงานร้อยกรองออกมา อีกประเด็นหนึ่งคือการแต่งร้อยกรองโดยสืบทอดตามขนบโบราณเป็นลีลาที่โดดเด่นเฉพาะตัวอีกประการหนึ่งของเนาวรัตน์ ในด้านขนบฉันทลักษณ์ก็สามารถดึง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย กลบท มาสื่อร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน

ทองพูล ทองน้อย (2539) ได้วิเคราะห์บทบาทของร้อยกรองจากนิตยสารมติชนรายสัปดาห์ และสยามรัฐสุดสัปดาห์ที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2536 จำนวน 426 บท โดยมุ่งที่จะศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหาของร้อยกรอง ผลการวิเคราะห์พบว่า บทร้อยกรองในช่วง พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2536 สะท้อนและเสนอแนวคิดทางการเมืองมากที่สุด ซึ่งก็สอดคล้องกับเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นและยังสะท้อนภาพทางเศรษฐกิจ และทางสังคมทั่วไปด้วย

สุกมล รัตนสุภา (2536) ได้ทำการวิเคราะห์ร้อยกรองของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ ขนาดสั้นและขนาดยาวจำนวน 13 เรื่อง ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม พบว่า ศิวกานท์ ได้แสดงแนวคิดไว้ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ไว้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการครองชีพ หรือปัญหาความยากจนของเกษตรกรโดยชี้ให้เห็นว่าเป็นผลมาจากปัญหาเกี่ยวกับการผลิต อันได้แก่ปัญหาทางธรรมชาติ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาอันเกิดจากนายทุนพ่อค้าคนกลาง ปัญหาความไม่สมดุลย์ในทางเศรษฐกิจ ปัญหาแรงงานและปัญหาการส่งเสริมจากรัฐ ด้านการเมืองการปกครอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความล้มเหลวในระบบการเมืองการปกครองไทย อันเป็นผลมาจากผู้นำและนักการเมืองขาดคุณธรรม รัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ ด้านสังคมศิวกานท์ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสังคมไว้หลายด้านคือ แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลในสังคมกลุ่มอาชีพในสังคม แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลในสังคม ศิวกานท์เห็นว่าเด็กเยาวชน สตรี บิดามารดา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐและเอกชน แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพในสังคม ศิวกานท์เห็นว่าทุกสาขาอาชีพมีความสำคัญเท่าเทียมกันที่สำคัญคือต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งอาชีพต่อนฐานะทางสังคม ศิวกานท์เห็นว่ายังมีความแตกต่างกันมากโดยเฉพาะฐานะทางเศรษฐกิจการดำเนินชีวิตในสังคมควรเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์ผลประโยชน์แก่ส่วนรวม และสันติของสังคม

นิศาชล สาดรา (2542) ได้ศึกษาแนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคมจากร้อยกรองร่วมสมัยในหนังสือพิมพ์ มติชนสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2531-2540 โดยได้ศึกษาแนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคมในด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองเอาไว้ดังนี้ ด้านสังคมเห็นว่าสังคมกำลังเข้าสู่สังคมแบบการค้าและความเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบ ด้านเศรษฐกิจกำลังประสบปัญหาจากระบบการค้าเสรีที่กำลังเข้าสู่ประเทศ ด้านการเมือง นักการเมืองจ้องคอยแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ทำให้ประเทศชาติเกิดความวุ่นวายตามมา

กัลยา กุลสุวรรณ (2540) ได้ศึกษากวีนิพนธ์รูปแบบอิสระของไทย พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2537 ด้านแนวคิดในสังคมพบว่า แนวความคิดเกี่ยวกับสังคมนั้นเสนอเรื่องของสังคมใน 2 ประเด็น คือ การแสวงหาเสรีภาพ สิทธิสตรี และความหวัง และการวิพากษ์สังคม เป็นแนวเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาสังคมไทยในเรื่องการเมืองการปกครอง และวัฒนธรรมไทยที่อยู่ในภาวะวิกฤตเป็นต้นว่าหนุ่มสาวนักต่อสู้เพื่อความยุติธรรม มีความสับสน การเมืองการปกครองล้มเหลว เนื่องจากความเห็นแก่ตัวของนักการเมือง และวัฒนธรรมอันดีงามของไทยที่กำลังเสื่อมสลายและยังดำรง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคันทันยาว” ของ เนสวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ต่อไป

บทที่ 2

ภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านการเมือง

ในช่วงปี พ.ศ. 2543-พ.ศ. 2544 ที่ผ่านมามีเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองเกิดขึ้นมากมาย ในสังคมไทย เหตุการณ์ทุกอย่างล้วนส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับประชาชนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือแม้แต่กลยุทธ์ต่างๆ ในการหาเสียงของเหล่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้นำมาบันทึกและแสดงทัศนะไว้ในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายาว” หลายประเด็น การวิเคราะห์ในด้านต่อไปนี้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง
2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง
3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมือง

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ นักการเมืองเป็นตัวจักรกลสำคัญในการขับเคลื่อนนำพาประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรือง หรือถดถอย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้เขียนสะท้อนภาพนักการเมืองในแง่มุมต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายาว” ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1 การสังกัดพรรคการเมือง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 107 ระบุไว้ชัดเจนว่า บุคคลต้องสังกัดพรรคการเมือง จึงมีสิทธิ์ลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งก็ส่งผลให้เกิดการย้ายพรรค หรือหาพรรคอยู่ใหม่เพื่อจะได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสมัยหน้า ผู้แต่งจึงได้สะท้อนภาพการแย่งชิงกันสังกัดพรรคการเมืองไว้ในมะโรงแดงแรงฤทธิ์ ดังนี้

มะโรงแดงแรง อิทธิฤทธิ์	เปลี่ยนรัฐมนตรี เปลี่ยนสีสัน
ใครแหกคอกแหกค่ายได้รู้กัน	บ้างคอกใครคอกมันเข้ากันไป
ที่คอกเล็กคอกน้อยค่อยรวมคอก	คอยด่อนเข้าด่อนออกเป็นคอกใหม่
ที่คอกร้างตั้งตัวเป็นวัวไพร่	บ้างรับใช้กัมหัวเป็นงัวงาน
ที่คอกให้ใหญ่กว้างก็วางวาด	กล่าววาระแห่งชาติอย่างฉาดฉาน

ทั้งกลุ่มวัวแหกคอกนอกเหนียงยาน
เขาตัดต่อพันธุ์กรรมทำโคลนนิ่ง
สืบสายพันธุ์เสือสิงห์กระทิงโทน
พญานาคให้น้ำกระหน่ำหนัก
ปลาอานนท์หนุนพื้นพระธรณี
จึง ส.ว. สังเวเผยเผ่าพันธุ์
มีรอบสองรอบเข้าให้ยำเยือน
ว่าตราบใดไม่จำแนกแยกอาชีพ
ว่าตราบนั้น ส.ว. ก็เสือวัว

ต่างเกลียวกลมผสมผสานวัวพันธุ์โคลน
เป็นตัวจริงตัวเล่นตัวเด่นโฉน
ถึงฤดูก็กระโจนเข้าจิกดี
ฟ้าทะลักฝนทลายในถิ่นที่
เมื่อพลิกตัวแต่ละทีสะท้อนสะท้อน
ใครสวะใครสวรรค์ประชันเนียน
ตะแกรงร่อนหล่นเกลื่อนไว้เตือนตัว
มีตัวแทนต่างประเทศอยู่ถ้วนทั่ว
ต่างเข้าคอกเข้ารั้วตัวอย่างเดิม

มะโรงแดงแรงฤทธิ์ 16 เมษายน 2543

จากกลอนข้างต้นผู้แต่ง ได้สะท้อนภาพนักการเมืองทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ต่างวิ่งวุ่นหาพรรคการเมืองเข้าสังกัดและแย่งชิงกันเพื่อเข้าไปอยู่ในพรรคที่คิดว่าจะได้เป็นรัฐบาล บางพรรคก็ใช้วิธีรวบรวม ส.ส. เก่าเข้ามาอยู่ในพรรคให้มากที่สุด เพื่อที่จะสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ผู้แต่ง เปรียบพฤติกรรมของ ส.ส. และ ส.ว. เหล่านี้เหมือนสัตว์ เช่นวัวที่ถูกเจ้าของต้อนให้เข้าคอกนั้นออกคอกนี้ ไม่ได้มีความเป็นตัวของตัวเอง ถ้าใครแหกคอก เพราะไม่เห็นด้วยก็ไม่มีพรรคสังกัดซึ่งผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 107 ที่ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวง เล็บ 4 ที่ว่าต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัคร รับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน¹

กลอนอีกบทหนึ่งที่กล่าวถึงการดิ้นรนหาพรรคการเมืองเข้าสังกัดเมื่อใกล้หมดวาระของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ได้กล่าวไว้ใน ตีพิมพ์ ดังนี้

สภาฝั่งหึ่งแตกแหกรังหนี
ฝั่งหัวรวงห้อมล้อมไม่ยอมไป
ฝั่งปลายรวงร่วร้อยไม่ห้อยรวง
สุดธำรง ทรงรวง หน่วงเวลา
จากฝั่งโพรงเปลี่ยนปรับไปจับคอน
ปรับท่าทวนกระบวนแบบแทบไม่ทัน
แต่ล้วนมุ่งเกาะประจำหัวน้ำหวาน
บารมีมากมายก็หมายทิพย์

ใช้วิธีร่างรังสร้างรังใหม่
หวงน้ำหวานหวงไข ให้นางพญา
ต่างแตกพวงแตกพรรคสุดรักษา
คงถึงครารวงสลายในเร็ววัน
จะว่าว่อนวุ่นวายยิ่งไหวหวั่น
ฝั่งทั้งนั้นจึงช่วงชัยชิงไหวพริบ
บริวารใหญ่ค่อยกะล่อยกะหลิบ
ที่กระจิบจิบจ้อยค่อยค่อยคลาน

¹ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. หน้า 54.

ถึงไม่พร้อมไม่พร้อมก็ต้องพร้อม
 มวลดอกไม้ย้ายแยมแจ่มบาน
 เมื่อผึ้งรวงไม่ดำรงคงรัฐ
 ล้วนผึ้งเหลือบเขมือบมีมเอาอึดดี
 รักษาธำรงพญาอย่าทำลาย
 พวกผึ้งผีผึ้งเปรตเศษสังคัง

ฤดูผึ้งหึ่งหอมดอกน้ำหวาน
 จับให้ได้ไล่ประจานให้ทันที
 ไม่รู้อยู่รู้ประจำทำหน้าที่
 สมควรตีผึ้งให้ตายคารัง
 ให้สืบสายพันธุ์ใหม่ได้ปลูกฝัง
 จงระวังอย่าให้ผิดให้เกิดเลย

ตีผึ้ง 9 กรกฎาคม 2543

จากกลอนข้างต้น ผู้แต่งนำเอาลักษณะของผึ้งที่เป็นสัตว์ที่มีความรักฝูง มาเปรียบกับ
 นักการเมืองที่รักพวกพ้องของตนเอง ซึ่งเหตุการณ์ในช่วงเดือน กรกฎาคม 2543 เป็นช่วงที่นักการเมือง
 เคลื่อนไหวเพื่อหาพรรคใหม่เข้าสังกัด ผู้แต่งเปรียบเทียบนักการเมืองที่วิ่งวุ่นหาพรรคใหม่เข้า
 สังกัดว่าเหมือนผึ้งแตกรัง เนื่องจากใกล้หมดวาระของรัฐบาล ชวน หลีกภัย เข้ามาทุกที การแย่ง
 ชิงกันของนักการเมืองก็เพื่อแสวงหาความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ตนในอนาคต หรือบางพวกก็แอบแฝง
 เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในรัฐบาลสมัยหน้า จุดประสงค์ก็เพื่อหาผลประโยชน์ใส่ตนทั้งสิ้น นักการเมือง
 เช่นนี้ ประชาชนไม่ควรให้ออกาสผิดเกิด ควรช่วยกันทำลาย

1.2 การแย่งตำแหน่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง

นักการเมืองทุกคนต่างปรารถนาตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางการเมืองทั้งสิ้น โดยเฉพาะตำแหน่ง
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้พรรคที่ตนสังกัดและพวกพ้องของตนรวมถึง
 ผลประโยชน์ที่จะได้มาถึงตนในวันข้างหน้า ดังตัวอย่างกลอนกลอนยาวเข้ากระทรวงต่อไปนี้

เอ้ามาละโหวย มาละวา
 ของเราก็คือ...ตะละล่า...
 ลูกล้ำลูกล้าวง กระทรวงเกษตร
 ต้องกวาดเข้ามา
 ด้อนไว้ ด้อนไว้
 ไครทุบหม้อข้าว
 พวกนอกคอกนอกกราชครุ
 ไม่ดูตาม้า
 มาด้วยกัน ต้องไปด้วยกัน
 บรรหารพารา
 ชาติไทยต้องเป็นชาติไทย

ไม่มาแต่เขา
 เอ้า... หุย ฮา
 อย่าให้เหลือเศษ
 ตะละล่า
 เอาไปบ้านเรา
 อย่าเอาเข้ามา
 ทำตะคอกข่มขู่
 เอ้า... หุยฮา
 เราเลือดสุพรรณ
 ตะละล่า
 ไซ้ไทยรักไทย

ชาติพัฒนา	ตะละล่า
เกษตรจะต้องกะส่ง	กล้วยหอมกล้วยหง
ต้องแสนต้นกว่า	ตะละล่า
ทุเรียนมังคุดลำไย	ขายดีขายได้
เป็นหน้าเป็นตา(...ของรัฐมนตรีนะนี่)	เอ้า...หุยฮา !

กลองยาวเข้ากระทรวง 23 เมษายน 2543

ในกลอนบทนี้ผู้แต่งได้ใช้ทำนองเพลงพื้นบ้านมาเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นภาพของนักการเมืองในพรรคชาติไทย ซึ่งรู้จักกันในนามว่าบ้านราชครู โดยมีนายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งเป็นคนสุพรรณบุรี เป็นหัวหน้าพรรค โดยกล่าวการแย่งชิงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งพรรคชาติไทยต้องการได้ตำแหน่งทั้งรัฐมนตรีว่าการ และ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ไม่ยอมให้พรรคร่วมรัฐบาลด้วยกัน เช่นพรรคไทยรักไทย พรรคความหวังใหม่ มีส่วนร่วมในการบริหารกระทรวงนี้ ผู้แต่งเลือกใช้เพลงพื้นบ้านมาสะท้อนภาพได้อย่างเหมาะสม เพราะทำนองสนุกสนานเป็นการล้อเลียนและเยาะเย้ยการทำงานของพรรคชาติไทยแบบที่เล่นที่จริง

1.3 การใช้อำนาจของนักการเมือง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 149 ได้ระบุไว้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็น ผู้แทนปวงชนชาวไทยและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนชาวไทย¹ แต่เมื่อเรามองในทางปฏิบัติของนักการเมืองเหล่านี้แล้วกลับตรงกันข้ามกับหน้าที่ที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างสิ้นเชิง ดังตัวอย่างกลอน อำนาจ ดังนี้

ชิงไหวและชิงค้ำ	มาสู่นกันทุกตน
กระเสือกและกระสน	ทั้งเพื่อตัวและพวกตัว
เสียเปรียบกับได้เปรียบ	ต้องเหยียบหัวก็เหยียบหัว
ตั้งนอนอันเนียนัว	ชนัดจมในอาจม
ป่ายปีนปัดป่ายไป	ที่ต่ำได้ก็ตกตม
สูงส่งก็สุขสม	อภิสิทธิ์อภิศรี
อำนาจอธรรมนำ	กำหนดดำเป็นขาวดี

¹ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. หน้า 68.

กลับเลศเป็นกาลี
ต่างตะเกียกต่างตะกาย
สั่งการแลสร้างกรรม
กติกากติโกง
หลักการคือหลักกู
ยิ่งใหญ่ก็ยิ่งหยาบ
กบติดกะลาตัน
อำนาจจักอาจนำ
รับใช้ผองประชา

แลกลับเลวเป็นเลศล้ำ
ไปเป็นนายไปเป็นนำ
อันบัดสีบอดสู
ยอมนายโรงอยู่ในรู
ประกาศิตประกาศสร
มายาภาพยิ่งพัพพัน
ก็หลงเดิบแต่อดตา
ต้องมีธรรมเป็นหัตถา
แลใช้ตนไปละตน

อำนาจ 11 มิถุนายน 43

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการแสวงหาอำนาจของนักการเมือง การได้มาซึ่งอำนาจนั้นก็ใช้ทุกวิถีทางแม้จะเป็นวิธีการที่สกปรกต่ำช้าเพียงใดก็ตามและเมื่อได้อำนาจมาแล้วก็ใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องและไม่ยุติธรรม คนทำผิดที่เป็นพวกพ้องก็กลับกลายเป็นถูก คนที่ทำดีแต่ขัดผลประโยชน์ของพวกพ้องก็กลับกลายเป็นผิด เพราะหลักการขึ้นอยู่กับตัวเอง (หลักกู) ยิ่งมีอำนาจมากก็ยิ่งหลงตัวเอง นักการเมืองพวกนี้จึงรับใช้แต่พรรคพวกของตนเองไม่รับใช้ประชาชน ผู้แต่งได้เสนอแนะไว้ในช่วงท้ายว่า จะใช้อำนาจให้ดีต้องใช้ธรรมมะควบคู่กันไป การใช้อำนาจจึงจะถูกต้องและส่งผลดีต่อประเทศชาติ

อีกบทหนึ่งที่ผู้แต่งได้สะท้อนภาพของนักการเมืองในการใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนและพวกตนเอาไว้อย่างชัดเจนโดยใช้สัญลักษณ์ แมงมุมกับใยแมงมุมใน แมงมุมกับมุมแมง ดังนี้

โลกนี้มีแมงมุม
ข่ายใยระโยงระยาง
คือคนอันครองคน
ให้เห็นและเป็นไป
ยุบยิบจนแยกย่อย
แน่นเหนียวและเหนียวนำ
แมงมุมที่กุมใย
คือกูเมื่อขึ้นเกย
มึงเหยื่อเมื่อติดใย
บ่อควรจะอาจอง
ให้ใยต้องไหวหวั่น

อันกุมใยอยู่ตรงกลาง
ไว้ล่อเหยื่อเข้าติดใย
ก็กุมคนแลกลไก
ว่าอำนาจนี้เป็นธรรม
ค่อยหยาบใหญ่ในเงางำ
เอาเนื้อเหยื่อมาสังเว
ก็ทอใยไปดังเคย
อำนาจล้วนก็ควรคง
ก็ควรไปเป็นฝุ่นผง
มาออกแรงกำแหงหาญ
กระเทือนสั่นด้วยแรงราน

ข่ายไยคือวิญญาณ
แมงมุมมีมุมแมง
โยงไยคือมายา
ทุกที่อันมีมุม
จงเรอย่ารามือ

ผสานโลกดำรงมา
อันสำแดงด้วยศักดา
มิควรไครมาไสรื้อ
มีแมงมองเข้าครองถือ
กวาดหยากไยไยแมงมุม

แมงมุมกับมุมแมง 6 สิงหาคม 43

จากกลอนข้างต้น ผู้แต่งได้สะท้อนภาพของนักการเมืองที่มีความยึดติดอยู่ในอำนาจที่ได้มา โดยมีการเชื่อมโยงและแผ่กระจายอำนาจ ตลอดจนสืบต่ออำนาจเหล่านั้น ผู้แต่งได้ใช้ แมงมุม และใยแมงมุมมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เกี่ยวกับการเชื่อมโยงอำนาจ การแผ่กระจายอำนาจ การสืบต่ออำนาจ ที่เป็นระบบ และการรักษาอำนาจเหล่านั้นเอาไว้อย่างเหนียวแน่น ถ้าเหยื่อเข้ามาติดกับก็จะถูกสังเวหรือถูกจับกินทันที ในช่วงท้าย ผู้แต่งได้เตือนสติให้ทุกคนช่วยกันกำจัดหยากไยใยแมงมุมเหล่านั้นให้หมดไปเพื่อสังคมจะได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ในเรื่องการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องของนักการเมืองนี้ เป็นเรื่องที่เราเห็นกันอยู่ ผู้แต่งเองก็มองเห็นภาพดังกล่าวจึงหยิบยกมากล่าวไว้ใน “เกมอำนาจ” เพื่อชี้ให้ประชาชนเห็นถึงอำนาจที่ประชาชนมีและสามารถใช้อำนาจนั้นได้ดังนี้

อำนาจนั้นเป็นของประชาชน
พวกตัวร้ายตัวชั่วตัวเส็งเคร็ง
รวบรวมพวกขึ้นเป็นพรรคแล้วปักป้าย
รวบอำนาจจากประชามายักเยื้อง
อ้างเอาความชอบธรรมจากอำนาจ
กติกามืออยู่ก็มีไป
สารพัดสารพันประชันเขื่อง
ล้วนแต่เรื่องน้ำเน่าเล่าทั้งปี
เขาผูกขาดอำนาจเราเอาไปใช้
แล้วก็รีบอำนาจไปใช้ต่อเติม
ลุกขึ้นเถิดมวลประชาทำหน้าที่
มอบให้ใช้ก็ต้องใช้ในคัลลอง
อำนาจนี้เป็นของประชาชน
เชิญเถิดนักเลือกตั้งเชิญสั่งลา

แต่ถูกปล้นถูกโกงมะโรงมะเส็ง
มักอวดแบ่งเอาอำนาจไปครองเมือง
เอาเงินจ่ายเงินหวานกันครบเครื่อง
อ้างเป็นเรืองของประชาธิปไตย
ที่ถูกกวาดถูกซื้อดื้อตาใส
กติกากฎจะใช้เป็นไรมี
ยกแต่เรื่องเฟื่องฝันโน่นนั่นนี่
ทั้งทั้งที่ตัวแสดงก็ตัวเดิม
อ้างว่าคืนอำนาจให้ให้ใจเหิม
ขยายเพิ่มผูกขาดอำนาจครอง
อำนาจนี้มีเราเป็นเจ้าของ
อย่ามั่งง่ายใช้คล่องอย่างเคยมา
เราทุกคนต้องตระหนักต้องรักษา
ใครช่วยแตกใครแหกตา...ไม่ซำรู้

เกมอำนาจ 3 ธันวาคม 2543

จากบทกลอนข้างต้นได้กล่าวถึงพรรคการเมืองใหญ่ ที่ทุ่มเงินซื้อตัว อดีต ส.ส. จากพรรคต่าง ๆ มาอยู่รวมกัน เพื่อที่จะมี ส.ส. ให้มากที่สุดภายหลังการเลือกตั้ง ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดตั้งรัฐบาล ผู้แต่งแสดงทัศนะว่าเกิดเป็นการผูกขาดอำนาจซึ่งไม่ถูกต้องในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะจะส่งผลให้เกิดการตอรองทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนเสียผลประโยชน์แต่พรรคพวกตนได้ประโยชน์ ในช่วงท้ายผู้แต่งได้ปลูกให้ประชาชนตื่นตัวช่วยกันทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมือง อย่าให้นักการเมืองใช้อำนาจในทางผิด ได้ง่าย ๆ อีกต่อไป เพราะอำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชน

1.4 การทำงานของนักการเมือง

หน้าที่ของนักการเมืองคือจะต้องต่อสู้เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนที่เลือกพวกตนเข้าไป และคอยรับใช้ประชาชน ช่วยเหลือในเรื่องที่ประชาชนมีความเดือดร้อน แต่ตามความเป็นจริงที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้ กลับตรงกันข้ามกับหน้าที่นักการเมืองพึงกระทำ ผู้แต่งได้ถ่ายทอดภาพของนักการเมืองออกมาให้เห็นดังตัวอย่างใน นักเลือกตั้ง ดังนี้

คุณเป็นนักการเมืองประสาอะไร	ไม่สนใจเรื่องราวของชาวบ้าน
ไม่ว่าจะยื่นหยัดเป็นรัฐบาล	หรือจะเป็นฝ่ายค้านก็ตามที
เมื่อคุณได้อำนาจเป็นรัฐบาล	คุณก็สร้างโครงการแสนบัดสี
จุดประสงค์โครงการนั้นแสนดี	แต่คุณทำผิดวิธีผิดขั้นตอน
ครั้นคนเขาคัดค้านรู้ทันกล	คุณก็เผยแพร่ตนจนล่อนจ้อน
ธาตุแท้ก็คือเผด็จการนิรันดร์	เที่ยวไล่ตีไล่ต้อนประชาชน
ทั้งฝ่ายค้านชานกระเซ็นไม่เห็นหัว	ถือต่างตัวต่างข้างก็ต่างหน
ชาวบ้านจึงต่างตนต้องพึ่งตน	ต้องอดทนไปตามยถากรรม
คุณเป็นนักการเมืองประสาอะไร	ปากประชาธิปไตยแต่ใจดำ
ทั้งหน้าด้านดูดาบทั้งใจดำ	คุณเหยียบย่ำอำนาจแห่งประชา
คุณไม่มีจิตสำนึกทางการเมือง	เก่งแต่เรื่องเล่นเกมและกันทำ
ใช้อำนาจปล้นอำนาจเต็มอัตรา	เอาสภาเป็นเครื่องมือยื้อกำลัง
ทุกคนและทุกพรรคไม่พรรคเว้น	ล้วนแต่ “เล่นการเมือง” ทำเชื่องขลัง
ไร้สำนึกการเมืองเรื่องจริงจัง	คุณแก่นักเลือกตั้งหวังคะแนน
เสียงชาวบ้านมีค่าเพียงค้าขาย	เลือกไปเป็นเจ้านายไว้นั่งแท่น
ไม่เห็นหัวคนจนคนยากแค้น	คุณไม่ใช่ตัวแทนของปวงชน

นักเลือกตั้ง 19 พฤศจิกายน 2543

จากบทกลอนข้างต้น ผู้แต่งสะท้อนภาพนักการเมืองที่ไร้จิตสำนึกทางการเมืองออกมาอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาลไม่ได้สนใจประชาชนที่เลือกตนเข้าไปแต่มุ่งจะกอบโกยผลประโยชน์ พอเป็นฝ่ายรัฐบาลก็สร้างโครงการเพื่อผลประโยชน์ของพวกตนเอง ใช้วิธีทุ่มเงินเพื่อซื้อเสียงในการเลือกตั้ง เห็นชาวบ้านเป็นแค่เพียงสินค้าที่สามารถซื้อหาได้ และไม่สนใจชาวบ้านเมื่อได้อำนาจอย่างที่ต้องการแล้วแต่กลับไปเล่นเกมทางการเมือง ซึ่งจุดประสงค์ก็เพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ไม่ได้ยึดประชาชนเป็นที่ตั้งเพียงแต่หวังคะแนนจากประชาชน เพื่อให้ตนได้เป็น ส.ส. ผู้แต่งจึงเรียกนักการเมืองพวกนี้ว่า นักเลือกตั้งเพราะไม่ใช่ตัวแทนของประชาชนที่แท้จริง

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมืองที่ได้นำเสนอในบทร้อยกรองดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้แต่งมองนักการเมืองของไทยในแง่ลบทั้งสิ้นโดยใช้ท่วงทำนองในการประพันธ์แบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงพฤติกรรมอันน่ารังเกียจของนักการเมืองในด้านการทำหน้าที่ การใช้อำนาจและการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้องโดยไม่คำนึงถึงประชาชน

2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง

การเมืองในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2543-2544 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งกล่าวคือเป็นช่วงของการเริ่มใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ฉบับ พ.ศ. 2540) อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลโดยตรงกับนักการเมือง ที่จะเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ผู้แต่งได้บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองช่วงนี้ไว้หลายประเด็นดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 บุคคลสำคัญในระบบประชาธิปไตย

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนี้ ประเทศไทยเริ่มใช้มาตั้งแต่ พุทธศักราช 2475 จนถึงปัจจุบัน พุทธศักราช 2525 นับรวมเวลาแล้วได้ 70 ปีพอดี ในช่วงเวลา 70 ปีที่ผ่านมา เราก็มีบุคคลสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดระบอบประชาธิปไตยหลายคน ผู้แต่งได้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลเหล่านั้นจึงนำมาบันทึกไว้ดังกลอนร้อยปี ปรีดี พนมยงค์ ดังนี้

เฉลิมรอร้อยปีศรีศตวรรษ
ประชาธิปไตยไทยได้ออกงาม
เมล็ดข้าวไกลลานไกลบ้านเกิด
พลิกผืนปฐพีที่เป็นไท
“ความสุขสมบูรณ์ของราษฎร

แห่งผู้อภิวัฒน์สังคมสยาม
ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไป
เพื่อจะถือกำเนิดขึ้นเกิดใหม่
สร้างสรรค์ประโยชน์ใหญ่ให้แผ่นดิน
ต้องอาทรต้องบำรุงอย่างรู้สิ้น”

คือวาทีอันสะท้อนทั้งธรณิน
 “รัฐธรรมนูญเปรียบประดุจกุญแจประตู
 ได้มีส่วนมีเสียงร่วมจารึก
 รัฐบาลจะต้องนำราษฎร
 ชัยภูมิความสุขสมบูรณ์ภิบาล
 จากชาวบ้านจึงก้าวสู่ชาวบ้าน
 เพื่อแผ่นดินแผ่นฟ้าจักทาทอง
 หนึ่งเกษตรสองสถานการศึกษา
 เอกราชประชาธิปไตยไม่ทอดทิ้ง
 ศักดิ์ศรีจุมมาทุกสารทิศ
 ศักดิ์สงครามคามคฤกรราวี

ให้ได้ยินได้ย้าได้สำนึก
 ให้ชนได้มาสู่ได้รู้สึก
 ร่วมผนึกร่วมปกครองตามต้องการ
 ไม่แคลนคลอนเคลื่อนสู่ประตูผ่าน
 มีชีพานเดินถอยหลังเข้าคลอง”
 ปณิธานผดุงธรรมอันแท้ถ่อง
 ไทยจะต้องเป็นไท เป็นให้จริง
 สามสังคมสมอารยะยิ่ง
 มีทุกสิ่งที่ชาติหนึ่งจะพึงมี
 ศักดิ์จากมิตรเป็นอมิตรทุกทิศที่
 ศักดิ์เสรีไทยสู่สุขชัยชนะ

ร้อยปี ปรีดี พนมยงค์ 7 พ.ค. 43

วางรากฐานประชาธิปไตย
 ศักดิ์ศรีสูงเด่นเป็นอารยะ
 สถาปนาถิ่นธรรม ธรรมศาสตร์
 สถาปนาอธิปไตยให้ปวงชน
 “โลกไม่มีหลักประกันให้คนกล้า
 เสียงสายฟ้าผ่าเมฆทะมึนดำ
 ต้องรอนับร้อยวันเป็นพันปี
 กล้าหมุนผลจักรวาลกาลเวลา
 เป็นเปลวเทียนสุดท้ายละลายแท่ง
 มีเพียงหนึ่งล้ำค่ากว่าหมื่นพัน
 ภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย
 ศตวรรษแห่งผู้วิวัฒน์ทวี
 ให้สำนึกในมหาประชาชน
 ประโยชน์สุขส่วนรวมร่วมก่อการ
 ปรีดี พนมยงค์ คงนาม
 พนม มือถือธรรมไทธำรง

ให้ไทยเป็นไทในทุกขณะ
 มีฐานะหน้าตาในสากล
 สถาปนาเอกราชสัมฤทธิ์ผล
 สถาปนาตั้งต้นหนทางธรรม
 คนอยู่หน้าจะต้องล้มต้องจมคว่ำ
 ถึงฝนพรำคนยังหวาดขยาดฟ้า
 จึงจะมีสักคนคนที่กล้า
 คืบสู่ความธรรมดาสู่สามัญ
 เพื่อเปล่งแสงส่องทางอย่างเจิดจรัส
 อยู่เพียงวันมีค่ากว่าหมื่นปี
 ภูมิใจที่ได้ร่วมเฉลิมศรี
 คือคนดีของแผ่นดินผู้บันดาล
 คนทุกคนมีค่ามหาศาล
 ร่วมจดจารสืบเจตนจำนงจง
 ดี งามน่าใจให้สูงส่ง
 ยงค์ ยิ่งยงอยู่ในใจนิรันดร์

ร้อยปี ปรีดี พนมยงค์ 14 พ.ค. 43

กลอน 2 บทข้างต้นผู้แต่งได้กล่าวสดุดีนายปรีดี พนมยงค์ ว่าเป็นคนดีศรีแผ่นดินเพราะในช่วงที่ผู้แต่งเขียนนี้ เป็นช่วงสองสัปดาห์ที่มีการจัดงาน “100 ปี ชาตกาล ปรีดี พนมยงค์” ขึ้น ผู้แต่งได้สะท้อนภาพนายปรีดีออกมาว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เคยร่วมขบวนการเสรีไทย และเป็นผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น เป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่งที่วางรากฐานระบอบประชาธิปไตยของไทยในช่วง 2 สัปดาห์นี้ จึงเป็นการเขียนสดุดีนักต่อสู้ผู้ยิ่งใหญ่เพื่อประชาธิปไตยท่านนี้ว่าคงอยู่ในความทรงจำของคนไทยตลอดไป

นอกจากนายปรีดี พนมยงค์ แล้ว ผู้แต่งได้ยกย่องนักการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้และสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยอีกผู้หนึ่ง คือ นายไขแสง สุกใส ดังกลอนต่อไปนี้

สิ้นไขแสง สุกใส ไม่สิ้นแสง	อันเรื่องแรงสองยุคสองสมัย
คือแสงแห่งประชาธิปไตย	ที่ไขแสง สุกใส ไขแสงมา
สองมือพนมแคนแค้นแค้นคำ	พนมธาตุพนมธรรมล้ำเลิศค่า
ย่านน้ำโขงโยงเหยาเจ้าพระยา	สะท้อนฟ้าสะท้อนดินพิณเพลงแคน
ประโคนไหมมโหรีที่กตีกดำบรรพ์	สรภัญญะผญาพญาเถน
จตุตงดอกจานวิมานแมน	บังไฟแสนสู่ฟ้าบูชาชู
สามัญชนคนกล้าทำธรรม	กระบวนแถวแนวหน้ากระหน่ำสู้
คนกล้าคิดกล้าพูดพิสูจน์รู้	ร่วมยืนอยู่กับพี่น้องผองคนทุกข์
เป็นศัตรูเผด็จการหาญทำทัพบ	เป็นมิตรกับผู้สู้ผู้เบิกบูก
เป็นไขแสงขับไล่ไล่ทรยุค	เป็นไขแสงเปล่งปลุกยุคอารยะ
ไปไขแสงส่องซออยู่เทิงฟ้า	ไขแสงมาให้เห็นเป็นอมตะ
ยัง ไขแสง สุกใส ไม่ลดละ	แสงสัจจะแห่งประชาธิปไตย
เมื่อยามที่ฟ้ามืดแผ่นดินหมอง	มีดวงดาวสีทองมาส่องสมัย
เปล่งแสงดาวแห่งศรัทธาประชาชัย	คอย ไขแสง สุกใส ปลุกใจเมืองฯ

ไขแสง สุกใส 5 พฤศจิกายน 2543

จากบทกลอนข้างต้น ผู้แต่งกล่าวสดุดีนักต่อสู้ทางการเมืองอีกผู้หนึ่งคือนายไขแสง สุกใส โดยกล่าวว่าท่านเป็นแสงสว่างแห่งประชาธิปไตยของประเทศไทย แม้ว่าท่านได้เสียชีวิตไปแล้วก็ตาม แต่ความดีความกล้าหาญของท่าน ประชาชนคนไทยก็ยังระลึกถึงท่านอยู่เสมอ ท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครพนม และมีบทบาททางการเมืองเป็นอย่างมาก เป็นผู้หนึ่งที่ยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมือง กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง

2.2 รัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และมีการพระราชทานรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ก็มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากมาย ผู้แต่งได้ใช้โอกาสวันรัฐธรรมนูญสะท้อนภาพการปกครองระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ในวันรัฐธรรมนูญ ดังนี้

สิบธันวาคมวันรัฐธรรมนูญ	คำมูลประชาธิปไตยสมัย
อำนาจของปวงชนเป็นธงชัย	หมายประชาธิปไตยต้องเป็นจริง
รัฐธรรมนูญก็คือธรรมนูญรัฐ	ได้ปฏิบัติได้วิบัติวิบากยิ่ง
ร่างกันแล้วร่างอีกแล้วฉีกทิ้ง	อยู่บนหิ้งบูชาทุกยุค
อำนาจนี้ไม่ถึงมือประชาชน	เพราะถูกปล้นถูกกระทำถูกปล้นปลุก
ผลัดกันแย่งอำนาจผลัดกันลุก	ผลัดกันล้มล้มชุกเจ็บบอกจำ
ถึงวันนี้มีรัฐธรรมนูญ	ให้เทิดทูนอยู่ได้ไม่ถูกคว่ำ
แต่เสียสิทธิ์กระทั้งแรดสาริยา	ยังหาช่องย่องย่ำเข้าตำบอน
ตราบนักการเมืองยังเชื่องโง่ง	พรรคการเมืองคือโพรงพวก ส่ำสอน
อาศัยพวกอาศัยพรรคเล่นชักย่อน	ตราบนั่นการบ้านรอนยังดำรง
บ้านรอนทั้งประชาธิปไตย	บ้านทอนแผ่นไผ่ไทยให้เป็นผง
บ้านรอนทั้งศักดิ์ศรีสง่าทรง	บ้านรอนองค์อำนาจแห่งประชา
อยากเรียกร้องวันรัฐธรรมนูญ	จงสมบูรณเป็นศรีเป็นสง่า
ปวงประชาจงเร่งรัดเร่งศรัทธา	เร่งดูแลรักษาให้จงดี
ดูแลรัฐธรรมนูญธรรมนูญรัฐ	เร่งขจัดมดปลวกพวกเปรตผี
อำนาจเรามวลประชาสามัคคี	สร้างวิถีแห่งอำนาจประชาชน

วันรัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม 2543

ในบทนี้ผู้แต่งได้เขียนขึ้นเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญ โดยกล่าวว่าการที่เราได้รัฐธรรมนูญมานั้นยากยิ่ง เมื่อได้มาแล้ว ก็มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญหลายครั้ง ในแต่ละครั้งก็แก้ไขเพื่อเอื้อต่อบางกลุ่มบางพวก มิใช่เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่ก็ยังมีส่วนดีที่เรายังคงรักษารัฐธรรมนูญเอาไว้ได้ ไม่ถูกทำลายเสีย และผู้แต่งได้ให้แนวคิดไว้ว่า ถ้าเราต้องการรัฐธรรมนูญที่มีประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริงก็ต้องช่วยกันกำจัดเหล่านักการเมืองที่แสวงหาผลประโยชน์ โดยใช้ช่องโหว่ของรัฐธรรมนูญเป็นข้ออ้าง ออกไปให้หมดและให้ประชาชนใช้สิทธิ์ของตนตามรัฐธรรมนูญอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจของนักการเมือง ไม่ให้ใช้อำนาจ แสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน

ในโอกาสวันที่ 24 มิถุนายน ซึ่งตรงกับวันที่คณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจ และเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ผู้แต่งได้กล่าวถึงการใช้อำนาจในการปกครองไว้อย่างน่าสนใจใน 24 มิถุนา ดังนี้

หกลิบเก้าปีเปลี่ยนยังไม่เปลี่ยน	ยังวนเวียนย้อนนอยกยังหลอกหลอน
ประชาธิปไตยตายเป็นขั้นตอน	เผด็จการยังคานคองอยู่ครบครัน
ยังครอบงำความคิดยังปิดตา	ยังตั้งหิ้งบูชาอย่างเจิดจรัส
ยังก่อกำพองแกวปรากการกัน	ยังแข็งขันขัดข้อตาต่อตา
ใครแตกหน่อต่อยอดก็เด็ดยอด	ประสานสอดรับเสียงไร้เดียงสา
ยังยั่วเยยใต้เต้าเต่าปูปลา	ได้กะลาใบใหญ่ใบเดิมนี่
คืออำนาจเผด็จการอันแข็งแกร่ง	ยังยุทธแย่งยืนยงอยู่คงที่
ทั้งรู้รับปรับทางวางท่าที่	พร้อมกับมีถุงมือไว้สวมใช้
ที่เปื้อนเลือดเดือดเปรอะอยู่เลอะหลาก	ถุงมือหากที่เปื้อนใช้มือไม่
ถอดถุงมือสะอาดดีทุกที่ไป	มีถุงมือใหม่ใหม่ไว้เป็นชุด
ประชาธิปไตยตายตั้งแต่เกิด	เผด็จการบรรเจิดประเสริฐสุด
คือคู่ความขัดแย้งอันแย้งยุทธ	ข้างหนึ่งทรุดอีกข้างต้องตั้งทรง
สลัดโซ่มายาเปิดตาเถิด	ช่วยกันเปิดกะลาใหญ่อย่าไหลหลง
รวบรวมแรงลุกขึ้นหยัดยืนยง	ทะนงเข้ารีตด้วยมือเรา

24 มิถุนา 24 มิถุนายน 2544

จากกลอนข้างต้นผู้แต่งกล่าวถึงระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ผ่านมา 69 ปี แต่ยังคงไม่มีการพัฒนาเท่าไรนัก ยังคงมีระบบเผด็จการครอบงำอยู่ พวกผู้ปกครองที่เป็นเผด็จการจะคอยรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของพวกตนไว้ ใครที่กำลังมีบทบาทหรือทำงานเพื่อบ้านเมืองอย่างถูกต้องก็จะถูกขัดขวาง ถ้ามิใช่พวกตนหรือไม่สนองตอบตน เผด็จการพวกนี้ก็จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นมามีอำนาจอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นลักษณะการเมืองที่ล้าหลัง ในช่วงท้ายผู้แต่งให้แนวคิดว่าจะควรเปิดหูเปิดตาดูโลกกว้างว่า ประเทศอื่นเขาพัฒนาประชาธิปไตยไปถึงไหนกันแล้ว และปลูกให้ประชาชนลุกขึ้นสู้กับเผด็จการเหล่านี้อย่างจริงจัง เพื่ออนาคตของบ้านเมือง

การปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้น ผ่านมาถึงปีที่ 70 แล้ว วันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปีเราถือเป็นวันรัฐธรรมนูญ ผู้แต่งจึงแต่งบทร้อยกรองกล่าวถึงความยากลำบากที่กว่าจะได้รัฐธรรมนูญมา ใน กว่าจะได้ ดังนี้

ต้องเสียอะไรไป	จึงจะได้อะไรมา
เสียเลือดและน้ำตา	จึงได้ประชาธิปไตย

เสียคนหนุ่มคนสาว
 เสียช่วงเวลาวัย
 ต้องสูญเสียรู้สึก
 เสียทั้งญาติทั้งมิตร
 เสียสุขเศร้ากำสรด
 เสียสิ้นลายนักร้อง
 เสียเถื่อนถิ่นดินเก่า
 เสียทุ่งทำนาดอน
 กว่าที่คุณก็ค่า
 เสียอะไรอะไร

จึงได้แสงดาวส่องไทย
 จึงได้เข้าใจชีวิต
 จึงได้สำนึกรู้ผิด
 จึงได้รู้จักตัวเอง
 จึงได้เป็นบทเป็นเพลง
 จึงได้ห่มผ้าจีวร
 จึงได้อุ้ยเหยาเนานอน
 จึงได้เมืองทันสมัย
 กว่าคนไทยจะเป็นไท
 กว่าได้รับรัฐธรรมนูญ

กว่าจะได้ 11 พฤศจิกายน 2544

จากกลอนข้างต้น ผู้แต่งได้กล่าวถึงการได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่เราใช้กันอยู่ในทุกวันนี้โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดว่ากว่าที่จะได้มานั้นต้องสูญเสียมากมายเพียงใดผู้แต่งเน้นคำว่า “เสีย” ในหน้าวรรคแทบทุกวรรค แสดงถึงความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน รวมถึงความรู้สึก เพื่อจะได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญ

2.3 การทำงานของบุคคลในแวดวงการเมืองและแนวการทำงาน

การทำงานทางการเมืองเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนใช่ว่ามีเพียงแต่ความสามารถเท่านั้นก็จะมาเป็นนักการเมืองที่ดีได้ แต่ต้องมีคุณธรรมควบคู่กันไป ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับอุปสรรคในการทำงานการเมืองของนายกรัฐมนตรีมากล่าวไว้ใน แป๊ะยิ้ม ดังนี้

ผ่างผ่างพังด่านผ่านได้
 ศาลเจ้าเท่าไรเท่ากัน
 ยังด่านอรหันต์ทั้งห้า
 แป๊ะยิ้มอย่าหลงลงคู
 อรหันต์ที่หนึ่งพึงประจักษ์
 ชวงชิงทั้งท่อนวนวาย
 อรหันต์ที่สองต้องผ่าน
 เข้าขามเย็นขามบำเพ็ญ
 อรหันต์ที่สามกรำกร้าน
 มืดโงนตะไกรไววก

แป๊ะยิ้มอ้อมใจไม่หวั่น
 เมื่อเอยเมื่อนั้นได้รู้
 ตั้งท่าทะมึนยืนอยู่
 เพียงครูจะดกม้าตาย
 คือพวกในพรรคฝักฝ่าย
 จงหมายให้มันคั่นเป็น
 คือด่านราชการหันเหิน
 ยากเย็นแสนเข็ญเข็นครก
 คือทัพฝ่ายค้านสะท้านอก
 วัณฉับวัณฉกเขี้ยวฉก

อรหันต์ที่สี่ชั้ชะตา
 พลิกคว่ำพลิกหงายย้ายยักษ์
 อรหันต์ที่ห้าหน้าคู้
 จักครอบครองสินดินแดน
 ฝ่าด่านอรหันต์ทั้งห้า
 เหลือด่านศาลเจ้าเอาใจ

คือคลื่นศรัทธาบำหนัก
 เดี่ยวรักเดี่ยวชังคลั่งแค้น
 คือทุนต่างชาติฉกาจแสน
 โดยผ่านตัวแทนคนไทย
 แป๊ะยิ้มต้องกล้าฝ่าได้
 เมื่อเอ๋ยเมื่อไรได้รู้

แป๊ะยิ้ม 21 มกราคม 2544

จากบทประพันธ์ข้างต้นนั้นผู้แต่งกล่าวถึงนายกรัฐมนตรีคนใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 คือ ฯพลฯ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร โดยแต่งเป็นกลอนหก และใช้ลีลาเชิดสิงโตดำเนินเรื่อง โดยกล่าวว่าเมื่อได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วแต่ยังมีอุปสรรคอีกมากมายที่ต้องฟันฝ่าไปให้ได้คือ 1. เหล่าสมาชิกภายในพรรคที่มีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่มซึ่งคอยแก่งแย่งชิงอำนาจกันเองนี้เป็นปัญหาที่นายกรัฐมนตรีต้องแก้ไขให้ได้ 2. หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ทำงานด้วยความเชื่องช้า รัฐต้องเข้าไปปฏิรูประบบราชการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3. พวกฝ่ายค้านที่มีชั้นเชิงทางการเมืองที่จะคอยห้ามนั้นเชือดเฉือนมิให้ทำงานได้สะดวก 4. ศรัทธาประชาชนที่มอบให้อย่างท่วมท้นต้องรักษาคำพูดที่ให้ไว้ 5. พวกนายทุนต่างชาติที่จ้องจะเอาเปรียบคนไทยรัฐต้องเข้าไปจัดระบบเหล่านี้ให้ดีเพื่อไม่ให้ประเทศชาติเสียประโยชน์ นอกจากนี้ต้องฟันฝ่าด่านทั้ง 5 ดังกล่าวแล้ว ก็ยังต้องรอผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเรื่องคดีปกปิดทรัพย์สิน ว่าท่านนายกรัฐมนตรีจะมีความผิดหรือไม่

ในด้านการงานทางการเมืองสิ่งที่จำเป็น เป็นอย่างมากคือ ความมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และเห็นประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักมิใช่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวผู้แต่งจึงนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา来说เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานในทิวธรรม – เทวทัต ดังนี้

ธรรมที่ทำให้คนให้ได้เป็นเทพ
 “หิริ” แปลว่า “ละอาย” ในภาวะ
 “หิริ” โดยความหมาย “ละอายชั่ว”
 แม้ลับหลังก็เกรงกลัวในบาปกรรม
 “ละอายชั่ว – กลัวบาป” ระวังเหตุ
 ทั้งต่อหน้าลับหลัง ตั้งตนดี
 เทวดาคือผู้อยู่เหนือชั้น
 คือตำแหน่งแห่งหนคณนา
 ได้ตำแหน่งอำนาจโอกาสมี

โดยสังเขปคือ “หิริ – โอตตัปปะ”
 อยู่ต่อหน้า ทุกขณะ ไม่กล้าทำ
 โอตตัปปะ” เกรงกลัว ไม่กล้าถลำ
 ไม่คิดต่ำชั่วช้า เป็นราศี
 ไม่เป็นไปกับกิเลส ทุกเขตที่
 คือผู้มี “เทวธรรม” เป็นเทวดา
 เหนือฐานะสามัญอันมากหน้า
 ที่ต่างไขว่ ต่างคว้า กันมาครอง
 ก็ทำดีต่อหน้า ทำแล้วคล่อง

พอลับหลังกลับระยำ พาลลำพอง
มี “หิริ” แต่ไร้ “โอตตปปะ”
ชาติไล่เดือนกินดินถึงปีนดาว
จะดูใครเป็นใครให้รู้ชัด
เอาตำแหน่งแต่งตนฟอกมลทิน

กระหึ่มย่องแยกเขี้ยว เคี้ยวแต่คาว
สมณะหน้าโก๋หลังโจฬาว
ไม่วายหน้าดาวเดือนให้เปื้อนดิน
เทวธรรมเป็นสัจจ์เข้าตัดสิน
อสุรินทร์เจ้าเล่ห์ ล้วนเทวทัต

เทวธรรม – เทวทัต 25 กุมภาพันธ์ 2544

ในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงนักการเมืองที่ขาด หิริโอตตปปะ คือ ไม่มีความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวในการทำบาป นักการเมืองบางกลุ่มต่อหน้า ก็ทำดีมีพฤติกรรมดี แต่พอลับหลัง ก็ทำชั่วทำตัวเหมือนเทวดาจอมปลอมโดยทำตัวเหนือประชาชน ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางไม่ชอบ แสวงหาผลประโยชน์จากประชาชนโดยไม่มีความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พุทธศักราช 2540 ได้เกิดคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ขึ้น เพื่อมาเป็นผู้ดูแลการเลือกตั้ง ให้อยู่ในความถูกต้องและยุติธรรม ดังนั้นผู้แต่งจึงนำเอาหน้าที่ของ กกต. มากล่าวถึงไว้ใน “คนกวาดหยากไย่” ดังนี้

กกต.กรรมการการเลือกตั้ง
ปล้ำผีลูกปลุกผีนั่งตั้งไข่ดี
เหมือนแมงมุมอุ้มไข่ได้กันสาต
แม่แมงมุมซุ่มรังสร้างโยงโย
ได้แต่กวาดหยากไย่โยแมงมุม
กวาดไม่ถึงตัวได้แต่ลายแทง
จะรุ่งรังก็ยังดีมีคนกวาด
เปลอขยับชักโยทุกชายคา
ตราบนักเลือกตั้งยังไต่เต้า
กกต.หัวหอกต้องออกรัง
เป็นคนกวาดหยากไย่ต่อไปเกิด
กว่าจะหมดผงเผ้าเขม่าควัน

หมดวาระแล้วยังรั้งหน้าที่
ไข่ล้มได้ล้มดีทุกทีไป
ยิ่งปัดกวาดก็ยิ่งมากโยหยากไย่
กวาดเท่าไรเท่าไรไม่หมดแมง
แต่ตัวแมงมันซุ่มอุ้มไข่แฝง
เหมือนกวาดลมกวาดแล้งเต็นแรงกา
ได้เห็นชาติแมงมุมขยุ้มขา
ต้องหนักหนาสาหัสกวาดโยโยง
ดีหัวเราเข้าสภาอำเภอโง
ต้องคอยโก่งคันธนูอยู่ตราบนั้น
การก่อเกิดต้องลงแรงต้องแข่งขัน
จนถึงขั้นหมดจดหมดแมงมุม

คนกวาดหยากไย่ 27 พฤษภาคม 2544

ในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึง คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเปรียบเหมือนคนกวาดหยากไย่ ที่กวาดเท่าไรก็ไม่หมดเพราะไม่ได้กวาดไปถึงตัวแมงมุมที่เป็นเหตุให้เกิดหยากไย่ ที่ยังแอบแฝงคอยทำให้ระบบการปกครองสกปรกอยู่ตลอดเวลา อันเป็นการส่งผลเสียต่อระบบการเมือง

เป็นอย่างมาก และในตอนสุดท้ายได้กล่าวให้กำลังใจในการใช้อำนาจหน้าที่ของ กกต. ว่าการจัดพวกที่ชอบออกนอกกฎระเบียบให้หมดไปนั้นจะต้องสาวลงลึกไปถึงต้นตอแห่งปัญหา เพื่อจะได้การเมืองที่สะอาดและตราบไต่ที่นักการเมืองยังไม่อยู่ในกฎ กกต. ก็ต้องทำงานหนักต่อไป

กลอนอีกบทหนึ่งที่คุณแต่งได้กล่าวถึงท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เอาไว้อย่างเห็นใจ รวมถึงให้กำลังใจด้วยดังบทร้อยกรอง แฝวลมแล้ง ดังนี้

ฝนชะลานผ่านแล้ว	แฝวแฝวลมสงกรานต์
ร้อนระอุสุสาน	เป็นलगสังหารสังหรณ์
ดาที่เคียดดูดาว	เท่าที่เคียดติดดิน
ทั้งพระนางเหนือธรณิน	จะต้องมาดั้นกลางดอน
กลายเป็นตาดูดาว	แต่ว่าเท่าติดหล่ม
เหมือนกับเคี้ยวยาขม	ไม่เหมือนนมลูกกลอน
เหมือนทำบุญหนุนบาป	ต้องคำสาปคำสั่ง
ถึงมีบุญก็กรรมบัง	วิบากมันยังมาย้อน
ถึงผ่านด่านอรหันต์	แต่ติดด่านดักแด้
จะได้ชนะได้แพ้	ล้วนยังไม่แน่มั่นนอน
นี่แหละสิ่งศักดิ์สิทธิ์	นี่แหละทิศทางชอบ
นี่แหละสังคมตรวจสอบ	มีคำตอบทุกตอน
จงโพยภัยพ่ายพัน	ได้เริ่มต้นกันใหม่
แล้วก็แล้วกันไป	ขออวยชัยให้พร ฯ

แฝวลมแล้ง 8 เมษายน 2544

ในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงนายกรัฐมนตรี ที่เคยสุขสบายในฐานะนักธุรกิจผู้ประสบความสำเร็จ แต่ต้องมาพบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายเมื่อลงมาเล่นการเมือง ทั้งปัญหาสมาชิกใน พรรคไทยรักไทย ที่ท่านเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นมาซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่มหลายพวก รวมถึง ฝ่ายค้าน ข้าราชการ นักลงทุนต่างชาติ และการถูกตรวจสอบทรัพย์สิน ปัญหาใหญ่บางปัญหาก็ผ่านไปได้แต่บางปัญหาก็ยังไม่ทราบว่าผลจะออกมาอย่างไร ผู้แต่งจึงแสดงความเห็นใจ และอวยพรให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ด้วยดี

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองดังกล่าวพอสรุปได้ว่าผู้แต่งเห็นว่าการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยดำเนินมาครบ 70 ปีแล้วมีการแก้รัฐธรรมนูญหลายครั้งแต่ก็ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรเพราะยังมีอำนาจเผด็จการครอบงำอยู่ บุคคลสำคัญที่เป็นนักต่อสู้เพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้แต่งกล่าวยกย่อง 2 ท่าน คือ นายปรีดี พนมยงค์ และ นายไขแสง สุขใส สองท่านนี้ตั้งใจทำงานการเมืองเพื่อประชาด้วยความเสี่ยง

สละจวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร) เป็นคนที่มีความสามารถพร้อมที่จะบริหารบ้านเมืองแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่ต้องเผชิญและหาทางออกมีมากทั้งภายในพรรค นอกพรรค และปัญหาเกี่ยวกับนักลงทุนต่างชาติ บางปัญหาก็ผ่านพ้นไปได้แต่บางปัญหาก็ยังไม่มีทางออก ผู้แต่งแสดงความเห็นใจและอวยพรให้ท่านผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ด้วยดี

3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมือง

สถานการณ์บ้านเมืองในประเทศไทย ช่วง ปี พ.ศ. 2543-พ.ศ. 2544 นั้นเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองเกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสมาชิก การเลือกตั้งซ่อม และต้องทำกันหลายครั้งจนกว่าจะได้ ครบทั้งวุฒิสมาชิกและสภาผู้แทนราษฎรอีกทั้งการเมืองระหว่างประเทศก็มีผลกระทบต่อประเทศไทยด้วย ผู้แต่งก็ได้สะท้อนภาพเหตุการณ์เหล่านี้เอาไว้อย่างชัดเจน รวมไปถึงกลวิธีในการหาเสียงของนักการเมืองและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมากมาย ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1 นักศึกษาพม่ายึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี

เหตุการณ์นักศึกษาพม่ายึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรีในช่วงต้นปี 2543 นั้น เป็นเหตุการณ์หนึ่งที่อยู่ในความสนใจของประชาชนเป็นอย่างมาก และเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความแปลกใจให้แก่ผู้แต่งมากกว่าทำไมจึงมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้ผู้แต่งจึงบันทึกเหตุการณ์นี้ไว้ในทำไมดังนี้

ทำไมมายึดเร่งหมอ	ทำไมยื่นข้อเสนอ
ทำไมเสี่ยงตายได้เจอ	ทำไมพวกเธอกล้าตาย
ทำไมจับปืนยื่นสู้	ทำไมถึงจู้โจมง่าย
ทำไมจึงกล้าท้าทาย	ทำไมจึงหมายเข้ามา
ทำไมจึงคิดง่ายง่าย	ทำไมหมายตายดาบหน้า
ทำไมอับจนปัญญา	ทำไมต้องฆ่าแกงกัน
ทำไมไม่อยู่กับเหยา	ทำไมไม่เฝ้าเขตชั้นท์
ทำไมแบ่งแยกเผ่าพันธุ์	ทำไมโรมรันรันรบ
ทำไมเป็นคนชายขอบ	ทำไมไม่ชอบสงบ
ทำไมใครใครไม่คบ	ทำไมต้องหลบซ่อนตัว
ทำไมไม่เป็นคนดี	ทำไมไร้ที่ซุกหัว
ทำไมแค้นเคียดเกลียดกลัว	ทำไมรอบรู้แหลกลาญ
ทำไมไม่มีปากเสียง	ทำไมสู้มเสี่ยงสังหาร

ทำไมไม่ทนไม่ทาน
 ทำไมชีวิตไร้ค่า
 ทำไมใคร่กุ่มชะตากรรม
 ทำไมเห็นภัยร้ายยิ่ง
 ทำไมถึงไม่หลีกเลี่ยง

ทำไมไม่จรรจดจำ
 ทำไมชีวิตด้อยต่ำ
 ทำไม ทำไม ทำไม
 ทำไมถึงวิ่งเข้าใส่
 ทำไม ทำไม ทำไม...

ทำไม 30 มกราคม 2543

บทร้อยกรองข้างต้นนี้ ผู้แต่งแสดงความสงสัยในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มนักศึกษาพม่าบุกเข้ายึด โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543 โดยตั้งคำถามว่าทำไม ทุกพรรคตั้งแต่นั้นจนจบ ผู้แต่งสงสัยว่า ทำไมพวกเขากล้าทำลงไปเช่นนั้นมันเป็นการเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต โอกาสที่จะมีชีวิตรอดกลับไปนั้นยากยิ่ง เพราะปัญหาการก่อการร้ายข้ามชาติเป็นปัญหาระหว่างประเทศ การที่พม่าบุกข้ามเขตแดนไทยเข้ามายึดสถานที่ราชการของไทยนั้น ทางของไทยต้องตอบได้อย่างรุนแรง ถึงขั้นสังหารทั้งหมดโดยไม่ผิดกฎหมาย นักศึกษาพม่าก็รู้ดีถึงผลที่ตนเองกระทำแต่ก็กล้าทำ ผู้แต่งจึงฉงนว่าพวกเขาคงมีความจำเป็นยิ่งกว่าที่จะกลัวความตาย

3.2 ภาพสะท้อนรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย

ในช่วงรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย มีปัญหาในการทำงานอยู่มาก ผู้แต่งจึงได้หยิบยกรัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย และ ส.ส. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาลในช่วงเวลานั้นมากล่าวไว้ในกบกิ้นจันทร์ นี้

พระพรธรรมาหูเข้าจู่จับ
 รัชมีสีเลือดเดือนดาราภิ
 ทำนายว่ารัฐบาลเข้ากาพิภ
 พระราหูเจ้าหนี้ซึ่งเป็นตาย
 กลุ่มดาวทางช้างเผือกกระตือรือร้น
 ดาวลูกไก่ได้พลอยลอยรำแพน
 พวงดาวผีพุ่งไต้ได้จิ้งหะ
 เขม้นหมายเขมือบมุ้งพุงปลามัน
 ห่วงอะไรในพิภพจนจบแดน
 สู้ปากมอมปากมันกันสะเบียง
 ไม่อายดินอายวันพระพรธา
 เป็นกลกบกิ้นจันทร์ประชันชิด

พระจันทร์ดับดาวกระจายพรายเวหา
 พระจันทร์ทนกว่าราหูคลาย
 สุดจะยกเยื้องสะเดาะให้เคราะห์หาย
 กระจ่างพราวดาวกระจายคือฝ่ายแค้น
 เอาดาวบูดดาวเน่าเข้าห้อมแหน
 จะแตกแตกตกตายไม่นานวัน
 ก็ทิ้งทวนถอยฉะกันจ้ำสะหวัน
 ตั้งโต๊ะพนหมื่นล้านจัดงานเลี้ยง
 ไม่ห่วงแสนแสนห่วงเหมือนห่วงเสียง
 ต้องด้านเสียงด้านสู้จนสุดฤทธิ์
 ส่งสัญญาณสัญญาณประกาศิต
 จะวิกฤติวิกฤติกาลทั้งบ้านเมือง

ไม่รู้จักรักษาท้องนาไร่

เฮ้อ...ดีเถาะสะเดาะเคล็ดเด็ดดาวเรือง

ชาวบ้านไม่อยู่เย็นก็เป็นเรื่อง

ลากบเขื่องในกะลาออกมาตี

กบกินจันทร์ 16 กรกฎาคม 43

ในบทนี้ผู้แต่งได้สะท้อนภาพรัฐบาล ที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นผู้นำว่าถึงคราวที่จะต้องมีอันต้องตกไปเป็นฝ่ายค้าน ในสมัยหน้าอย่างแน่นอนรวมทั้ง ส.ส. ทั้งหลายก็วิ่งกันวุ่นเพื่อจะหาพรรคใหม่เข้าสังกัดจึงมีการลงทุนจัดเลี้ยงและออกปราศรัยหาคะแนนเสียงจากชาวบ้านทั้ง ๆ ที่เป็นช่วงเทศกาลเข้าพรรษาซึ่งเป็นช่วงที่ควรทำสิ่งที่ดีมากกว่าสิ่งที่ไม่ดี ผู้แต่งนำความเชื่อเรื่อง กบกินจันทร์มาเปรียบกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นขณะนั้น

ด้านการทำงานและความเคลื่อนไหวของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย นี้ ผู้แต่งได้หยิบยกมากล่าวไว้ใน "วันทองต้องโทษ" ได้อย่างชัดเจนดังนี้

สักวาขุนแผนแสนอึดอัด
ทั้งโหงพรายบริวารกุมารทอง

ชะตาเราดีร้ายเป็นฝ่ายค้าน
ดูแบบยลกลศึกออกกลีกล้ำ
สักวาขุนช้างโฉงฉ่างเล่น
ชนะเกมพ่ายกลก็พังครืน
เดินหมากผิดติดเบ็ดเกมเศรษฐกิจ
เจ้าวันทองน้องเอ๋ยชวดเซยชม
สักวาวันทองยังสองใจ
กันไปหมดเคยรู้อยู่ร่วมเรือน
อยู่นอกนังฟังคำจ้านรราจ
ไม่เห็นหัวปวงประชาหน้ามันเยิ้ม
สักวาครานั้นพระพันวษา
เตรียมใบแดงแฉ่งหัวไปทั่วทิศ
จับไม่ได้ไล่ไม่ทันฟันไม่ขาด
ศึกเลือกตั้งครั้งนี้จะดีร้าย

มนต์เคยใช้ได้ชะงัดมาขัดข้อง
ก็เสื่อมคลายไปเป็นกองเหมือนเป็น
กรรม

เป็นรัฐบาลที่ไรให้ตกต่ำ
ถึงชนะแต่ก็นำลำบากเอย
ถือไฟเด่นแต่มาได้ตายน้ำตื้น
จะคายกลืนมันก็ฝืดพะอืดพะอม
ถึงไม่มีมันก็มีแต่ขื่นขม
ดาจุดดาวเท้าติดหล่มเสียแล้วเอย
จะเลือกใครไม่รู้ดูเหมือนเหมือน
จะก็ปีก็เดือนก็เหมือนเดิม
เข้าสภาก็สำแดงกำแหงเหิม
กินน้ำเริ่มเห็นปลิงเกลียดจริงเอย
กกต. เป็นตราอาญาสิทธิ์
สารพัดสารพิษเริ่มแพร่พราย
ปล้นอำนาจปวงประชามาซื้อขาย
อยู่ที่เราทั้งหลายใส่ใจเอยฯ

วันทองต้องโทษ 17 ธันวาคม 2543

ในบทนี้ ผู้แต่งได้สะท้อนภาพนักการเมืองต่าง ๆ โดยแต่งเป็นบทกลอนสักวา 4 บท และใช้ตัวละครในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนดังเช่น ขุนแผนที่ใช้มนต์สะกดไม่ได้ผล แทนรัฐบาลนายชวน หลีกภัยที่กำลังจะหมดอำนาจลงและอาจจะต้องไปเป็นฝ่ายค้านในสมัยหน้า ขุนช้าง แทน พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ ต้องคดีเงิน 45 ล้าน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับพล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ เพราะความสามารถในการเมืองถือได้ว่าเป็นรองใครแต่กลับต้องมาพลาดท่าในเรื่องนี้ และผลสุดท้ายของคดีนี้ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ ถูกห้ามดำเนินกิจกรรมการเมืองเป็นเวลา 5 ปี วันทองแทนประชาชนที่ยังไม่รู้ว่าจะเลือกใคร เพราะทุกคนก็เหมือน ๆ กัน คือดีแต่พูดหาเสียงพอได้เป็น ส.ส. ก็ไม่เห็นมีใครสนใจประชาชนเอาแต่กอบโกยผลประโยชน์ของตนเองกันทั้งสิ้น พระพันวษาแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้ง และแจกใบแดงแก่ผู้สมัครที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เหตุที่เลือกบทบาทของพระพันวษาเป็น กกต. อาจเป็นเพราะว่า พระพันวษาเป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงพระราชอำนาจสูงสุดในการบริหารและทางตุลาการ

3.3 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

การเลือกตั้งในช่วง พ.ศ. 2543-พ.ศ. 2544 มีอยู่ด้วยกันหลายครั้ง ผู้แต่งจึงสะท้อนภาพการเลือกตั้งและบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งไว้ใน เลือกผู้ว่า ไว้ดังนี้

ไปเถิดไปเลือกมา	เป็นผู้ว่า กทม.
โคตรโง่งเขี้ยวโง้งงอ	กลับเป็นนางคชาธาร
ตั้งพรรคจนแตกพรรค	พวกราชกาเดณเผด็จการ
ขู่เข็ญแต่คำขาน	ละคำล้วนนักเลงโต
ไม่รู้จะได้รู้	ที่เขี้ยวทู่อยู่โตนโท
ปากไวและปากโว	จะได้เจอกระจะจริง
ผีนากับโลงผุ	ก็เหมาะสมจะสู่สัง
ไม่ดึงเล่าใครดึง	เมื่อดึงแล้วก็อันตราย
ไปเถิดไปเลือกมา	ได้ลือชาว่าเลิศชาย
โดดเดี่ยวไม่เดียวดาย	ได้ดูดำได้ดูดี
รู้เช่นได้เห็นชาติ	ฉกาจกว้างกลางเวที
สี่ปีแค่สี่ปี	จะตั้งหน้าตั้งตาดู
กรุงเทพมหานคร	จะหนาวร้อนจะได้รู้
ได้เห็นไว้เป็นครู	ว่าคือใครที่ใจทมิฬ

เอาอ่างกอทอมอ
หนี้เลือดอันเดือดดิน

มาฟอกดาวที่ราติน
ละลายได้ให้รู้ไป

เลือกผู้ว่า 23 กรกฎาคม 43

ในสัปดาห์นี้ ผู้แต่งได้กล่าวถึงการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยกล่าวว่าผู้ที่ได้รับการคาดหมายว่าจะได้รับเลือก คือ นายสมัคร สุนทรเวช ซึ่งเป็นนักการเมืองฝีปากกล้า(เขา)เคยตั้งพรรคการเมืองแต่พรรคก็แตกไปในที่สุด(เขา)เป็นหนึ่งในพวกเผด็จการที่หลงเหลืออยู่ แต่กระแสของผู้สมัครดังกล่าวมาแรงมาก ผู้แต่งมิได้นิยมชมชื่นตามกระแสได้แต่บอกให้คอยดูกันไป ว่า 4 ปีข้างหน้า กรุงเทพมหานครจะเป็นอย่างไรถ้าได้ผู้ว่าฯ คนนี้เข้ามาบริหาร

ในด้านวิธีที่จะได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) นั้น ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้สมัครเหล่านี้ว่ามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้แต่งจึงชักชวนประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุดเพื่อกำจัดคนที่ไม่ดีออกไป ดังในบทร้อยกรอง “ใบดำ” ดังนี้

เหมือนจับปูใส่กระดังประจ้งจับ	ปูมันกลับตะกายออกนอกกระดัง
แจกใบแดงก็ใบไม่เคยคง	ไม่เคยตรงกติกาสักนาที
ต้องหาช่องร่องลอดเหมือนมอดไม้	หาที่เหมาะสมเจาะไซได้ทุกที่
ยิ่งเข้มงวดกวาดขันป้องกันดี	ก็ยังมีปัญญาหาช่องทาง
ล้วนเสียสิทธิ์กระตังแรดยังแหวดล้อม	เข้าแห่ห้อมพร้อมพลิกกระดิกหาง
หน้ายังด้านหน้ายังเหนียวเขี้ยวยังกาง	ทำทุกอย่างเพื่อกูและพวกกู
ยิ่งเข้มข้นก็ยิ่งขัดกันเอง	ไม่ยำเียงใครใหญ่ก็ใครอยู่
ยิ่งสำแดงสันดานประชันชู	ให้ใครรู้ได้เห็นใครเป็นใคร
จงพวกเราชาวประชามาช่วยกัน	ช่วยกันดึงช่วยกันดันช่วยกันไล่
ร่วมสำแดงอำนาจจนกาจไกร	ช่วยกันไปใช้สิทธิขีดฆ่ามัน
นี่แหละคือใบดำแห่งอำนาจ	เป็นประกาศประกาศิตไม่บิดผัน
ทั้งใบแดงใบดำร่วมสัมพันธ์	อำนาจแห่งประชานันจักยรรยง

ใบดำ 24 ธันวาคม 2543

จากบทกลอนข้างต้นกล่าวถึงนักการเมืองที่ไม่เคารพกฎกติกา พยายามที่จะหลีกเลี่ยงระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อยู่เสมอเพื่อให้ตนและพวกได้ขึ้นไปมีอำนาจ จนทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพของนักการเมืองว่ามีแต่คนที่เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น แม้ว่าจะมีกฎกติกา ก็พยายามหาช่องโหว่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ในช่วงท้ายผู้แต่งก็เชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสรรหาคนดีถ่วงดุลย์อำนาจคนชั่ว

ผู้แต่งยังให้แนวคิดในการเลือกตั้งผ่านบทกลอนเอาไว้เพื่อเตือนสติให้ประชาชนได้เลือกในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติดังบทร้อยกรอง “ เลือกไม่เลือก ” ดังนี้

อย่าเลือกคนหน้าหนาปัญญาทึบ	อย่าเลือกคนพูดพล่ามทำไม่ได้
อย่าเลือกคนกันเองเพราะเกรงใจ	อย่าเลือกคนอย่างไรก็อย่างนั้น
อย่าเลือกคนยศหนักบ้ำศักดิ์ใหญ่	อย่าเลือกคนดื้อโสนันต์ตาสั้น
อย่าเลือกคนเบ่งบ้าด่าตะบัน	อย่าเลือกคนวนขยันในจุดเดิม
อย่าเลือกคนขี้ข้าชอบบ้ายอ	อย่าเลือกคนไม่พอชอบขอเพิ่ม
อย่าเลือกคนปากหวานจนมันเยิ้ม	อย่าเลือกคนชอบเติมอวดตาตัว
อย่าเลือกพรรคพวกมาเป็นหยากไย่	อย่าเลือกพรรคยิ่งใหญ่แต่นายหัว
อย่าเลือกพรรคนอกใสในมัวชั่ว	อย่าเลือกพรรคเยี้ยยั่วตัวยิกยื่อ
อย่าเลือกพรรคหนักแน่นแต่เป็นหนี้	อย่าเลือกพรรคผักชีดีแต่ชื้อ
อย่าเลือกพรรคหากปลิงล้นกิ้งกือ	อย่าเลือกพรรคเพราะชื้อเพราะจ่ายง่าย
อย่าเลือกพรรคเพราะพรรคนี้พวกกู	อย่าเลือกพรรคอวดรู้อวดซุก้าม
อย่าเลือกพรรคเพื่อนเลือกก็เลือกตาม	อย่าเลือกพรรคจับยามนำเลขดี
เลือกคนรักพรรคอยู่พอซุเชิด	จงไปเลือกกันเถิดประเสริฐศรี
ถ้าไม่เหลือคนรักพรรคทรพี	จงไปทำหน้าที่...ไม่เลือกใคร

เลือกไม่เลือก 7 มกราคม 2544

ในบทนี้ผู้แต่งได้ให้แนวคิดในการเลือกตั้ง เอาไว้อย่างชัดเจน โดยให้คำว่า “อย่าเลือก” เพื่อเตือนสติ ประชาชนให้รู้ถึงสิทธิที่ตัวเองมีอยู่ โดยหลักใหญ่ ๆ ที่ผู้แต่งนำเสนอก็คือ ให้พิจารณาเลือกคนที่ไม่คดโกงประชาชน ไม่ใช่อำนาจในทางที่ผิด เลือกพรรคที่มีความสามารถ ไม่ใช่ว่ามีแต่หัวหน้าพรรคที่มีความสามารถเท่านั้น และก็ไม่ได้เลือกพรรคที่มีแต่นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพ และในช่วงท้ายผู้แต่งก็เสนอทางออกเอาไว้ว่า ถ้าไม่มีพรรคไหนที่เห็นว่าเป็นจริง ๆ แล้วก็ออกไปใช้สิทธิในช่องไม่เลือกใครเพื่อเป็นการรักษาสิทธิของตนไว้

ในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 มีความเข้มงวดขึ้นเป็นอย่างมาก เพราะจะมีกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คอยแจกใบเหลืองและใบแดงแก่ผู้สมัครที่ทำผิดกฎหมาย การเลือกตั้งและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตที่มีการแจกใบแดง ผู้แต่งได้สะท้อนภาพไว้อย่างชัดเจนใน บทร้อยกรอง “ เลือกซ้ำเลือกชัด ” ดังนี้

เกียดยากหนักหนา	หนอสภาห้ำร้อย
แหงนคอรอคอย	เมื่อไรจะมาสักที
ได้เป็นแน่ เป็นแน่	แต่ก็ยังไม่ได้เป็น

ช่างเป็นยากเป็นเย็น
เพื่อนอบุชนั้นปะไร
ก็สาหัสเหลือแสน
อย่าดีแต่ใหม่ใหม่
ดูแต่เอสตราด้า
ยังอินโดนีเซีย
ใกล้ระเบิดใกล้พัง
สังเวชลิงชิงหลัก
เข้าขัดแย้งขัดขา
มาเกิดเราชาวประชา
ช่วยกันซ้ำช่วยกันขัด
น้ำดีไล่น้ำเน่า
เสียงเราหนักเราแน่น

หนอนายกรัฐมนตรี
กว่าจะได้ขึ้นแท่น
นะประธานาธิบดี
พอนานไปไม่เข้าท่า
ได้ดูดำดูดี
ก็นัวเนียnung
ภูเขาไฟมะราปี
ไล่ล้วงควักทุกท่า
แย่งกันคว้าเก้าอี้
ดาหน้าไปกาบัตร
ไล่ผีห่ากาลิ
เลือกเสียงเราเข้าแทน
สะเทือนแผ่นดินปฐพี!

เลือกซ้ำเลือกขัด 28 มกราคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่กำหนดให้มี ส.ส. 500 คน ว่า ยากเย็นมากกว่าจะได้ ส.ส. ครบทั้ง 500 คน เพราะต้องมีการเลือกกันหลายรอบ ถึงแม้ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคมากที่สุดก็ยังไม่สามารถที่จะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ เพราะการเลือกตั้งยังไม่สิ้นสุด และยังนำการเมืองไทยไปเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย ว่าก็มีความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้น เช่นเดียวกันเพราะทางสหรัฐอเมริกาก็ต้องมีการนับคะแนนใหม่ในหลายรัฐกว่าจะได้ประธานาธิบดี ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์ก็มีความวุ่นวายทางการเมืองเกี่ยวกับประธานาธิบดีเอสตราดาด้า ด้านอินโดนีเซียก็วุ่นวายทางการเมืองเหมือนภูเขาไฟที่กำลังปะทุใกล้ระเบิดเพราะนักการเมืองแย่งชิงเก้าอี้รัฐมนตรีเหมือนลิงชิงหลัก และช่วงท้ายผู้แต่งกล่าวเชิญชวนประชาชนให้ไปเลือกตั้งกันเพื่อใช้พลังประชาชนในการกำจัดการเมืองที่ไม่ดีออกไปให้หมด

หลังจากการเลือกตั้งโดยรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จสิ้นแล้วรัฐบาลรักษาการหมดอำนาจลง ก็ต้องมีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ซึ่งมีความยุ่งยากลำบาก เพราะพรรคร่วมรัฐบาลต่างก็จ้องที่จะยึดเก้าอี้รัฐมนตรีกระทรวงใหญ่ ๆ บางพรรคก็อาจจะเข้าร่วมรัฐบาล ผู้แต่งได้ถ่ายทอดเอาไว้ ในบท ร้อยกรอง "ต้องจับตา" ดังนี้

ปิดสภาหาร้อยร้อยเหาะ
ต้องเปลี่ยนฉากเปลี่ยนบทลดหลั่นไป
ที่พรรคใหญ่ไขว่ห้างก็กว้างใหญ่

มีทั้งคนหัวเราะคนร้องไห้
ทั้งหน้าใหม่หน้าเก่าเข้าสภา
ที่พรรคเก่าเข้าไคลก็ไว้ท่า

พรรคขอเสียเปรียบร้อยก็ปรอยตา
 สงสัยแต่ทวารรักษาการ
 บ้างกระเด็นแผ่นกระดกตกเวที
 สมาสูง ส.ว. ก็ฉาวโฉ่
 เพราะต้นหาตาหันปล้นพังกิ้งกิ้ง
 ทั้งการเมืองการบ้านพันกันยุ่ง
 การฝรั่งมั่งคั่งก็ทำทลาย
 ภาคประชาชนเราต้องเข้าร่วม
 อำนาจเราอย่าให้ใครดูเบา
 จงปวงชนสนใจให้ต่อเนื่อง
 สำคัญเกินกว่าจะปล่อยให้พลอยพาน

ลูกกำพร้าพรรคเล็กก็เด็กดี
 เล่นกระดานหกกลับลับหน้าที
 ไปตามมีตามกรรมจะมาดิน
 คนทำโมทำมะกระแฉั่วดิน
 ยังไม่สิ้นเตียงสนามาเสียตาย
 ยังการมั่งการมอดไถลจอตป้าย
 จะเป็นตายร้ายดีอยู่ที่เรา
 อย่าเป็นเต่าเตี้ยมั่วมั่วถูกสวมเขา
 อย่าให้เอาไปดำบอนเช่นก่อนกาล
 ว่าการบ้านการเมือง เรื่องชาวบ้าน
 ตกในเงื้อมมือมารนักการเมือง..!

ต้องจับตา 4 กุมภาพันธ์ 2544

ผู้แต่งกล่าวว่าเมื่อปิดสภาและต้องมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ แต่ละพรรคก็อยากเข้าร่วมเป็นพรรครัฐบาล ส่วนพรรครัฐบาลเก่าก็ต้องกลับไปทำหน้าที่ฝ่ายค้านเพราะว่าเสียงสนับสนุนไม่พอ ส่วนสมาชิกวุฒิสภา (สว.) บางคน ก็มีปัญหาทั้งเรื่องการใช้บริการโสเภณีเด็กที่กำลังตกเป็นข่าวฉาวโฉ่และการโกงการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งสิ้น ในช่วงท้ายผู้แต่งก็ปลุกกระแสประชาชนให้สนใจการเมืองบ้าง

3.4 นโยบายของรัฐบาล

เมื่อ พ.ต.ต. ทักษิณ ชินวัตร ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และตั้งคณะรัฐมนตรี เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ต้องมีการ แถลงนโยบายแก่รัฐสภาและให้รัฐสภาเห็นชอบ นโยบายหนึ่งที่ผู้แต่งมีความเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลคือการให้เงินหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เป็นกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผู้แต่งได้สะท้อนภาพไว้ในบท “เงินสร้างงาน” ดังนี้

เมื่อหวานข้าวแน่ใจต้องได้ข้าว
 เมื่อปลูกบัวบัวก็งอกเป็นดอกบัว
 เมื่อหวานเงินหวังใจต้องได้เงิน
 เงินสร้างเงินสร้างงานตามครรลอง
 เอาเงินล้านหวานไปในหมู่บ้าน
 ถ้าเอาเงินเป็นใหญ่ดังไฉน
 จะเอาเงินต่อเงินเกินพอดี

ถ้าหวานถั่วถั่วก็พรวนขึ้นราวถั่ว
 สายตะกั่วย่อมไม่กลายเป็นสายทอง
 ต้องได้งานอันเดินด้วยเงินคล่อง
 เข้าทำนองปลูกข้าวได้ข้าวกิน
 หวังว่าเงินจะสร้างงานสร้างฐานถิ่น
 ก็น่ากลัวว่าแผ่นดินจะเดือดร้อน
 ตรงไหนที่เงินผ่านงานก็ผอน

ต่างหยิบขึ้นปลามันเป็นชั้นตอน
ถ้าเอางานเป็นใหญ่จะได้งาน
อย่าให้เงินมาแยกให้แตกคอ
เงินคือดาบสองคมอุตมฤทธิ์
ขึ้นต้นลำไม้ไผ่ร้ายรำเพย

เหมือนหยวกป้อนปากหมูไม่รู้พอ
ร่วมสร้างถิ่นสร้างฐานร่วมสานก่อ
ให้แตกเหล่าแตกกอเพราะเงินเลย
ทั้งยาพิษน้ำผึ้งซึ่งเปิดเผย
อย่าลงเอยเป็นปล้องบ้องกัญชา

เงินสร้างงาน 29 กรกฎาคม 2544

ในบทนี้ ผู้แต่งได้สะท้อนภาพนโยบายของรัฐบาลออกมาก็คือนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่จะให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อไปพัฒนาหมู่บ้าน โดยผู้แต่งได้เสนอแนวคิดที่ว่าถ้าใช้เงินในการสร้างงานนั้น ก็เป็นผลดีถ้าได้งานเต็มที่ แต่ก็เกิดการโกงกินก่อนที่เงินจะถึงมือชาวบ้าน ก็จะส่งผลเสียคือเสียเงินแต่ไม่ได้งานตามที่หวัง ในทางกลับกันผู้แต่งได้เสนอแนวคิดที่ว่าถ้าสร้างงานขึ้นในหมู่บ้าน คงจะดีกว่าการให้เงิน

1.5 เหตุการณ์ในช่วงเดือนตุลาคม

เดือนตุลาคม เป็นเดือนที่มักจะเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งทุกครั้งยังความสูญเสียตามมาทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ผู้แต่งจึงหยิบยกเหตุการณ์ ช่วงเดือนตุลาคมมากล่าวไว้ใน ตุลาคม ดังนี้

มหาสมุทสาครอากาศหลัง
แห่งยุติธรรมอันมีผันแปร
เพราะเป็นหนี้ที่ยังค้างชำระ
ผู้กระทำลายนวลเหนือธรณิน
เป็นคดีอาญาสาธารณะ
ทั้งที่เป็นผู้กระทำโดยแท้เทียว
มันเกิดแล้วเกิดในกลางใจเมือง
ประชาชนคือผู้ถูกกระทำ
เมื่อรัฐเป็นเผด็จการประหารชาติ
กลายเป็นความถูกต้องตลอดเวลา
ผู้กระทำเอาธรรมเป็นอำนาจ
ถูกมือหากที่เปื้อนมิใช่ตน

ตุลาคมคือพลังคือกระแส
ยังคงเป็นบาดแผลของแผ่นดิน
ยังปะทะ ยังต่อสู้ ไม่เสร็จสิ้น
ผู้ถูกกระทำดับดินอยู่โดยเดียว
เมื่อรัฐปฏิเสธไม่ข้องเกี่ยว
กลับแก้เกี่ยวเป็นกรณีนิรโทษกรรม
ซ้ำเกิดขึ้นต่อเนื่องเหมือนมิหนำ
ให้ลืมลืมมิให้จำประจำมา
เอาอำนาจในมือมาเช่นฆ่า
ซ้ำปิดหูปิดตาประชาชน
ยังองอาจยังท้าทายยังต้านต้น
เลือดของคนเดือนตุลาอย่างค้ำ

ตุลาคม (1) 7 ตุลาคม 2544

จะก็เดือนก็ปีก็ตุลา	ยังค้างคาค้างคัตยังขัดขวาง
ตราบกระแสสองกระบวนยังสวนทาง	จะเรียกหาความเป็นกลางได้อย่างไร
กระแสหนึ่งคือรัฐชี้ชัดนำ	อำนาจความชอบธรรมความเป็นใหญ่
กระแสหนึ่งคือประชาธิปไตย	คือจิตใจรุ่งแรงแห่งเสรี
ศัตรูรัฐคือการโค่นอำนาจ	เป็นศัตรูร้ายกาจต้องบดขยี้
ศัตรูประชาธิปไตยให้ต่อสู้	คือความมีความเป็นเผด็จการ
จึงต่างมีศัตรูคนละตัว	จึงกลับหัวกลับหางอย่างเส้นขนาน
จึงต่างโต้ต่างแย้งต่างตำนาน	จะก็วานก็วันก็วันเวียน
ตราบที่รัฐยังชูศัตรูหลัก	ยังปักปากอำนาจไม่อาจเปลี่ยน
รัฐก็คือเผด็จการอันบดเบียน	ประหารเหียนประชาธิปไตยตาย
ตราบที่รัฐยังไม่ใส่ใจจำ	ยุติธรรมที่ถามถึงอย่าพึงหมาย
เป็นบทเรียนเดือนตุลาที่ท้าทาย	กระแสสายสั้นสะเทือนทุกเดือนตุลา
เข็ดน้ำตาเข็ดเลือดให้เหือดแห้ง	โลกต้องการคนแกร่งและคนกล้า
ร่วมต่อสู้ร่วมสร้างทางประชา	นี่คือ...เจตนาคตุลาคม ฯ

ตุลาคม (2) 14 ตุลาคม 2544

ในช่วง 2 สัปดาห์ในเดือนตุลาคม (7-14 ตุลาคม 2544) ผู้แต่งได้นำเหตุการณ์นองเลือดในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2519 มากล่าวถึงความสูญเสียที่เกิดกับประชาชนและประเทศชาติ และการนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่ทำให้เกิดความสูญเสียซึ่งหมายถึงรัฐบาลยุคนั้น

ผู้แต่งแสดงทัศนะว่า เดือนตุลาคมของทุกปี รัฐบาลน่าจะได้ทบทวนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นทางการเมืองในอดีตเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนแนวการเมืองในอนาคต แต่รัฐบาลแต่ละชุดมักไม่เห็นความสำคัญของเหตุการณ์เดือนตุลาคม ไม่ลงโทษผู้เข่นฆ่าทำร้ายประชาชน ไม่ช่วยเหลือครอบครัวของวีรชนเดือนตุลา รัฐบาลยังมองผู้สูญเสียคือนักศึกษาและประชาชนที่ต่อสู้ทางการเมืองในเดือนตุลาคม เป็นศัตรูและบ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐบาล ประชาชนได้แต่ถามหาความเป็นธรรมจากรัฐบาลในเดือนตุลาคมของทุกปี

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2543-2544 เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญได้แก่เหตุการณ์ นักศึกษาพม่าบุกยึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี และการเสียชีวิตของนักศึกษาพม่าทั้งหมดซึ่งเป็นการเมืองระหว่างประเทศ การเมืองภายในประเทศเกี่ยวกับรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ที่กำลังจะหมดอำนาจลงและแนวโน้มที่จะต้องตกเป็นฝ่ายค้านในสมัยหน้า สมาชิกพรรคจึงต้องวิ่งวุ่นเกาะรัฐบาลใหม่ การเมืองระดับท้องถิ่นได้แก่การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การเมืองระดับประเทศได้แก่การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

และนโยบายของนายกรัฐมนตรีคนใหม่หลังการเลือกตั้ง และเรื่องเหตุการณ์การนองเลือดเดือน
ตุลาคมในอดีตที่รัฐบาลทุกชุดในปัจจุบันควรตระหนักถึงความสูญเสียและหาทางแก้ไข ✎

บทที่ 3

ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม รายได้หลักของประเทศมาจากภาคการเกษตรและจากการที่สังคมโลกเพิ่มการแข่งขันในภาคการเกษตร ส่งผลให้ภาคการเกษตรต้องปรับตัวโดยต้องอาศัยเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อการส่งออก เทคโนโลยีส่วนใหญ่ไทยต้องนำเข้าจากต่างประเทศทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เมื่อภาคการเกษตรมีปัญหา ก็เป็นการยากที่ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจะดีขึ้นได้ เยาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มองเห็นปัญหาในด้านเศรษฐกิจ จึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจไว้พอสรุปได้สองประเด็นดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ
2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทย

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ

ในสภาพกาลปัจจุบันเราต้องค้าขายและลงทุนกับต่างประเทศมากขึ้น และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ร่วมประชุมตกลงกันไว้ บางครั้งเราต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะเป็นประเทศเล็ก ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะไว้ใน อ่างเถา ดังนี้

อังกฤถัดคืออ่างเถา	อันเรียงถัดจากกระโถน
ให้หีบและให้โยน	ให้ยกใส่สำหรับสว
ได้ดูได้รู้ดี	ใครกระบี่ ใครกระบวย
วางหมากถาวางมว	ใครเข้าช่วย ใครฉวยชิง
ยิ่งใหญ่ก็ยิ่งหยาม	ยิ่งจาบจ้วงยิ่งล้วงจริง
ในปลักนั้นมีปลิง	แลมีทากคอยดูดแทะ
หมาป่าผู้ไปปด	จะวางกฎกับลูกแกะ
ค่อยเค้นค่อยคันแคะ	ค่อยเขมือบค่อยเมิบเม้น
อุษาคณย์สาว	เพ็งตั้งเต้าเพ็งตุมเต็ม
ค่อยโลมค่อยเลียมเล็ม	คือลูกไก่ในมือกำ
แผ่นดินอันอุดม	ด้วยน้ำดีแลดินดำ
ปลูกคำก็เป็นคำ	แลปลูกเงินก็เป็นเงิน
จงดูให้จงดี	อย่าเสียทีไปเทิดเทิน

ได้กอบจะเสียเกิน
อาภรณ์แห่งองค์ถัด
จงไทยจงเป็นไท

เร่งระวังเร่งรู้ไว้
คืออ่างถาดคือแอกล่
เป็นฝ่ายรุกอย่าไฝรับ

อ่างถาด 13 กุมภาพันธ์ 2543

ผู้แต่งกล่าวถึงการประชุมอัครกัณฑ์ที่ประชุมกันระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ - 21 กุมภาพันธ์ 2543 โดยผู้นำของหลาย ๆ ประเทศมาร่วมประชุมกันเพื่อตกลงด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งทางโลกตะวันตกก็หวังที่จะมาแสวงหาผลประโยชน์จากทางซีกโลกตะวันออกที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ผู้แต่งจึงกล่าวเชิงเตือนสติผู้นำไทยที่เข้าร่วมประชุมว่า ให้ระมัดระวังไม่รับเงื่อนไขง่าย ๆ มิฉะนั้นจะเสียที่ต่างชาติ

นอกจากผลกระทบจากการประชุมอัครกัณฑ์แล้วผู้แต่งยังมองระบบการค้าเสรีว่าจะเกิดปัญหาต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยไว้ใน ไก่กับหมาจิ้งจอก ดังนี้

นักปราชญ์ท่านเปรียบเทียบสังคมไทย	ว่าเหมือนไก่ในแข่งขังไว้ฆ่า
ยังจิกตักกันอยู่ตลอดเวลา	ไม่เคยคิดข้ามฝ่าฝ่าแข่งไป
บ้างเปรียบเทียบเป็นไก่อยู่ในเล้า	เรียนวิชาที่จะเอาเปิดเล้าได้
เปิดให้หมาจิ้งจอกมันชอบใจ	ขยำไก่ในเล้าเลือกเอาเลย
คือการค้าเสรีที่อยากได้	ให้หมาบุกกรงไก่อย่างเปิดเผย
มีไก่เป็นเครื่องตั้งเครื่องสังเวย	ยังไม่เคยได้มีเสรีจริง
ไม่เคยเรียนรู่วิชารักษากไก่	กลับรับใช้หมาจิ้งจอกกลับกลอกยิ่ง
ต่างเน้นหนักตักดวงต่างช่วงชิง	ไปฟังฟังวิชาหมา เห็นว่าดี
ค่านิยมอุดมการณ์การศึกษา	วิสัยทัศน์ปัญญาทุกหน้าที่
ยิ่งห่างตัวห่างใจไปทุกที	ไม่เคยมีวันได้รู้จักตัว
ล้วนเรียนรู่วิชาหมาจิ้งจอก	รู้ขอกขยำไก่ไปถ้วนทั่ว
เริ่มแต่จิกตักกันอยู่พันพัว	กระทั่งรู้เปิดรั้วฆ่าตัวเอง
ตื่นกันเถิดตื่นเสียที่เถิดคนไทย	อย่าเป็นไก่ให้หมามาข่มเหง
รวมก้าวไปไม่ประมาทไม่ขลาดเกรง	เราจะไม่วังเวงเหมือนวันนี้

ไก่กับหมาจิ้งจอก 1 กรกฎาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่ไม่ประมาทตน มีความรู้ความสามารถแต่ไม่รู้วิธีที่จะบริหารจัดการนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดในการแข่งขันในสังคมโลกแต่กลับนำไปใช้เพื่อแก่งแย่งกอบโกยผลประโยชน์และเอาเปรียบคนในชาติเดียวกันมากกว่า ทำให้

ชาวต่างชาติมักมองเห็นช่องทางที่จะเข้ามาหาผลประโยชน์ รวมถึงนโยบายการเปิดการค้าเสรีของรัฐบาลที่หวังว่าจะเกิดการลงทุนกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำให้ดีขึ้นได้ แต่การที่เราเปิดตัวเองให้คนอื่นเข้ามาศึกษาความเป็นตัวเราให้ตีพอนั้น เปรียบเหมือนการฆ่าตัวตายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตัวเอง ดังนั้นเราควรตั้งมั่นในสติ รู้จักตัวตน และใช้ปัญญาของเราในทางที่ถูก รู้จักสามัคคี แล้วเราก็จะสามารถนำพาประเทศชาติพัฒนาไปได้อย่างเต็มรูปแบบและเต็มความภาคภูมิใจของประเทศชาติในอนาคตต่อไป

ผู้แต่งได้เปรียบเทียบการทำสงครามการค้า กับ การทำสงครามแบบเดิมไว้ใน ชูธงไทย ว่า

สงครามเก่ายกทัพเข้าจับศึก	เอาทวยหาญโหมฮึกเข้าแห่ห้อม
ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์พร้อม	ตีตลบโอบอ้อมด้วยกำลัง
เข้ายึดเมืองครองเมืองเป็นเบื้องต้น	เอาทัพพร้อมพรักเป็นหลักตั้ง
เข้าครอบครองผู้คนจนเวียงวัง	ออกคำสั่งตั้งตามอำเภอใจ
เป็นเมืองขึ้นด้วยการเข้าครอบครอง	ผู้ชนะก็ต้องขึ้นเป็นใหญ่
ผู้พ่ายแพ้ตกเป็นเชลยไป	อยากเป็นไทก็ต้องสู้ต้องกู้เมือง
สงครามใหม่ไม่ต้องใช้กำลังรบ	เอาชัยได้ด้วยระบบอย่างครบเครื่อง
ไม่ต้องเข้าครอบครองไม่ต้องเปลือง	ก็สามารถยatraเยื้องเข้ายึดครอง
ให้เห็นดีเห็นงามไปตามเขา	ของของเราเง่าเง่าเสร์หมอง
ยกของเขาเป็นหลักเราเป็นรอง	ที่ยอดเยี่ยมกระเทียมดองล้วนต้องซื้อ
สงครามใหม่ยึดเมืองด้วยเรื่องคำ	ตลาดใครใหญ่กว่าน่านับถือ
เอาสินค้าเข้าทุ่มเข้ากุมมือ	เข้าขันแข่งแย่งยื้อไม่ย่ำแยง
เดินเข้าห้างครึ่งใจจงได้คิด	ว่าใครผลิตใครใช้ใครชมเชย
ชนะโลกด้วยกำลังอย่างนักเลง	ต้องทำเองใช้เองไม่เกรงใคร
ถึงไม่ดีทำได้ก็ไม่ด้อย	อย่างน้อยน้อยได้นำได้ทำได้
ไม่ตกเป็นเมืองขึ้นเขาดินไป	เถิดคนไทยลุกยืนขึ้นชูธง

ชูธงไทย 15 กรกฎาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการต่อสู้แข่งขันกันในเรื่องของเศรษฐกิจ โดยยกเอาการทำสงครามมาเปรียบเทียบว่า การสงครามในสมัยอดีตจำเป็นต้องใช้กำลังคนและอาวุธอย่างพร้อมเพรียงหากเรามีกำลังคนมากมีอาวุธมาก การที่เราจะเอาชนะหรือยึดครองเมืองได้นั้นย่อมจะกระทำได้ง่าย เพราะเมืองที่มีกำลังคนน้อยมีอาวุธน้อยย่อมแพ้และตกเป็นเมืองขึ้นอย่างชัดไม่ได้ แต่การสงครามในปัจจุบันนี้ว่าด้วยเรื่องเศรษฐกิจใครดีกว่ารุ่งเรืองกว่านั้นก็หมายถึงได้เป็นผู้ชนะไปโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องใช้กำลังต่อสู้กันให้ต้องเสียเลือดเสียเนื้อหากเพียงแต่เรามีความคิดใหม่ ๆ ผลิตสินค้าตัวใหม่เพื่อเป็นการดึงดูดผู้บริโภคให้หันมาสนใจซื้อสินค้าของเราเพราะส่วนใหญ่แล้วผู้บริโภคมักชอบ

ลองสินค้าที่แปลกใหม่ แต่ก่อนที่ผู้บริโภคมักจะตัดสินใจซื้อสินค้านั้นอยากให้ออกมาดีสักนิดว่าใครเป็นผู้ผลิตใครเป็นผู้ใช้ อยากให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจในสินค้าไทย เพราะสินค้าไทยก็ไม่ได้ด้อยกว่าสินค้าต่างประเทศ อยากให้ทุกคนหันมาสนับสนุนคนไทยด้วยกันประเทศของเราจะได้เป็นประเทศเสรีไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นด้านเศรษฐกิจกับประเทศใด

ผู้แต่งได้สะท้อนภาพและเสนอแนวคิดด้านเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2543-2544 ซึ่งเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือการประชุมอัครังค์ถัดที่จัดขึ้นในประเทศไทยเป็นการชี้ให้เห็นถึงระบบเศรษฐกิจของไทยที่กำลังจะรับเอาระบบเศรษฐกิจแบบชาติตะวันตกคือทุนนิยมเข้ามาใช้ซึ่งผู้แต่งมองว่าจะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรที่เป็นรายได้หลักของประเทศเพราะเมื่อเราเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตกแล้วเราก็จะต้องทำตามเงื่อนไขของต่างชาติ อาจทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และจะทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนแปลงไป

2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทย

ผู้แต่งแสดงแนวคิดว่าการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยหลายอย่าง เป็นไปตามแบบตะวันตก เช่น นโยบายการกู้เงินต่างชาติจึงต้องรับเงื่อนไขตามที่เขากำหนดไว้ ซึ่งล้วนแต่เป็นการเอาเปรียบและไม่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ผู้นำรัฐบาลไทยต้องทำตามต่างชาติทุกอย่าง เหมือนเปรตหรือปลิงที่คอยดูดเลือดคนไทยด้วยกันเพื่อเอาใจต่างชาติ ดังคำประพันธ์แก้งเปรต ดังนี้

เป็นคนมันก็ทุเรศ

ค่อยดูเข้าที่เข้าท่า

ที่ท้องกิวหัวโครง

ตายก็ลงโลงเอง

ไม่อย่าเป็นก็ต้องเป็น

เหมือนตาลเต้ตั้งได้

มีปากเท่ารูเข็ม

ยื่นโงะเทงทนทาน

ยังดีกว่าเปรตเมือง

ชี้เข้าฝรั่งบางกอก

ปากก็ดูดเงินกู

ตัวเป็นไทยใจเป็นทาส

ทั้งหัวโตตัวลีน

แปลงรูปแบบแผนที่

ไปเป็นเปรตกันดีกว่า

เป็นเปรตไทย

เหมือนตัวมะโรงมะเส็ง

นั่นแหละใช่

เห็นกันอยู่โทนโทะ

เต็มดวงได้

มือกางเต็มใบตาล

ที่นาไร่

ที่ทรงเครื่องขี่ครอก

ทำเก้ไก

มือก็ชูต่างชาติ

ทำสาไถย์

ถีบปากอ้ากระต๊ากกระต๊

ประเทศไทย

นั่นแหละเปรตตัวจริง
มาช่วยกันเปิดตูตเปรต

นี่แหละปลิงตัวเจต
เจตแม่งไป

แก๊งเปรต 21 พ.ค. 2543

อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้แต่งเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย คือการเลือกตั้ง
ประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกา ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเรื่องนี้ไว้ สากลนิยม ดังนี้

เปลี่ยนประธานาธิบดีสักกี่คน
พวกหมาน้อยคอยเฝ้าเห่าตามเกวียน
อำนาจใหญ่ทุนใหญ่ก็บาตรใหญ่
เกณฑ์กำหนดบดบุงเข้าคุกคาม
ด้อนทุนใหญ่ทุนน้อยลงรอยร่อง
หน้ท่วมตัวหัวโตโปบอดตา
จะคลินตันอัลกอร์หรือออบุซ
สำแดงเดชศักดิ์ตามะริกัน
ปวงประเทศเกษตรกรรมจะลำบาก
ลากถูสู่กึ่งประดังระดม
ยิ่งตามเขาเท่าไรยิ่งพ่ายแพ้
เร่งรู้จักรักษาดีไม่พลาดกลัว
อย่าไปเลือกรัฐบาลหน้าด้านทน
เลือกคนที่เป็น “ไท” หัวใจพร้อม
ฝากทุกพรรคทุกพลังร่วมตั้งใจ
รักษาดีคือรักค่าประชาชน

ก็เวียนวนอยู่อย่างนี้ไม่มีเปลี่ยน
ก๊วนเวียนวุ่นวายวิ่งไล่ตาม
กุมกลไกเกมกฎขึ้นชูก้าม
ตั้งตรายามตำรวจตรวจโลกา
พอได้ช่องเขาก็เชือดให้เดือดฉ่า
ประธานาธิบดีดีทั้งนั้น
ก็แค่เปลี่ยนมงกุฎใบเก่านั้น
นมเบอร์วันเสรีทุนนิยม
เขาจะถากเขาจะทุ้มเข้ารุมถม
ให้ติดตามแห่แพ้ภัยตัว
ต้องยักษ์แย่งกันถูกปั้นหัว
ต้องล้อมรั้วอุดช่องก็ต้องล้อม
พวกตามกันมะริกาเห็นว่าหอม
ไม่กราบก้มข้มค้อมยอมจำนน
วิถีไทยเป็น “ไท” ให้ถูกหน
“วิญญูณไท-ใจสากล” คือคนไทย!

สากลนิยม 12 พฤศจิกายน 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสหรัฐเป็นประเทศ
มหาอำนาจร่ำรวย มีอิทธิพลต่อสภาพสังคมโลกในทุกๆด้าน ทำให้ไม่ว่าแนวทางในการดำเนิน
นโยบายของประเทศนี้จะไปในทิศทางใด อีกหลายประเทศก็จะพยายามตอบสนองต่อความ
ต้องการของสหรัฐ ด้วยภาวะที่เป็นเช่นนี้ ทำให้สหรัฐยังทำตัวเป็นผู้นำโลก ตั้งกฎเกณฑ์ทั้ง
ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจพยายามทำให้ทุกประเทศทั่วโลกอยู่ภายใต้อำนาจ โดยเฉพาะ
ประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยคงไม่สามารถบริหารนโยบายตามแบบการค้าเสรีทุนนิยม
อย่างสหรัฐได้ ผู้นำรัฐบาลไทยควรคิดให้ดี ไม่ควรก้มหัวให้เขาทุกเรื่อง คนไทยทุกคนจึงควร

เลือกคนที่รักประเทศไทยด้วยการไม่นำประเทศไปเข้าสู่กระแสเหล่านั้น ควรเลือกคนที่กล้าคิดกล้าที่จะนำประเทศไปในแนวทางแบบไทยๆ อย่างไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เราควรที่จะพัฒนาการเกษตรของเราให้ดีขึ้น ไม่ต้องไปวิ่งไล่ตามหรือทำตามประเทศที่เป็นอุตสาหกรรม เพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งองค์ประกอบหลายๆอย่างแตกต่างกัน จะทำตามเขาเอาอย่างเขาทุกอย่างก็เห็นที่จะลำบากและเป็นไปได้ยากถึงเป็นได้ก็ไม่ดีเท่าเขา

ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่ว่า ฐานะความร่ำรวยหรือความยากจนของคนหรือประเทศใดก็ตามมิได้แสดงว่าคนหรือประเทศนั้นน่าเคารพยกย่องหรือเอาแบบอย่างเสมอไป ความร่ำรวยอาจได้มาจากการคดโกง เอาเปรียบ ช่มเหิงบังคับผู้อื่นซึ่งเป็นการทำชั่ว มิใช่การทำความดี ผู้แต่งให้กำลังใจคนทำดี แม้จะยากจนลำบากก็ให้ยืนหยัดอยู่ต่อไปอย่างมั่นคงอย่าสับสนเคว้งคว้าง เพราะคนดีก็คือคนดีคโกงก็คือคนโกงเป็นสัจธรรมของโลกดังที่กล่าวไว้ในคำประพันธ์ เคว้งคว้าง ดังนี้

ทำดียอมดีที่กระทำ

ความชั่วความดีอยู่ที่ตัว
ทำดีมิใช่จะได้ชั่ว
ทำชั่วมิใช่จะได้ดี
อย่าเอาคำ “ได้” เข้าไปวัด
ดีชั่วแบบโลกที่ยกย่ำ
เอารวยเอาจนเป็นผลได้
คนไหนจนยากลำบากครั้น
คนโกงร่ำรวยล้นพินล้น
ที่แท้ชั่วร้ายกระจายเจิง
ทำดียอมดีอยู่ในตัว
คนโกงก็คือคนโกง
สังคมผีบ้ามันน่าเศร้า
ดีชั่วมั่วมนอลเวง

ทำชั่วยอมย่ำที่ทำชั่ว

สำเร็จเสร็จทั่วในทันที
ดีอยู่ในตัวเป็นสักขี
ชั่วอยู่แล้วที่ขณะทำ
บรรทัดทางโลกมักกวักตา
คือนำฐานะมาวัดกัน
คนไหนร่ำรวยก็ล้อลั่น
เป็นชนเป็นชั้นประชันเชิง
บันดาลฐานะระเริงเหลิง
เงินชั่วคือเพลิงสว่างโพลง
ทำชั่วยอมชั่วอยู่ไต่ตึง
คนดียืนโรงไม่โคลงเคลง
เอาเงินเป็นเจ้าเข้าข่มเหิง
เราคนกันเองจึงเคว้งคว้าง!

เคว้งคว้าง 25 มีนาคม 2544

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นว่าผู้แต่งเสนอแนวคิดในการพึ่งพาตนเองและพยายามแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศแบบไทย ๆ โดยไม่ต้องทำตามแบบอย่างประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจทุกเรื่องไปเพราะเราจะถูกควบคุมวางเงื่อนไขอันอาจทำให้เสียผลประโยชน์ที่ประเทศควรได้รับ

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ว่า ด้านมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ ผู้แต่งเห็นว่าระบบการค้าแบบทุนนิยมกำลังเข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดของผู้นำไทย ในอันที่จะทำการค้าเสรีกับต่างชาติ ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยที่เป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และยังมีแรงงานจากเกษตรกรจำนวนมาก โดยไม่ต้องพึ่งเครื่องจักรกล ผู้แต่งจึงเตือนสติผู้นำไทย ให้คิดอย่างรอบคอบก่อนจะตัดสินใจในทำความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ส่วนนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทย ผู้แต่งให้แนวคิดที่ประเทศไทยต้องรู้จักพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด พยายามแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศแบบไทย ๆ ไม่ต้องทำตามตะวันตกเสมอไป เพราะเราจะถูกวางเงื่อนไขให้เสียเปรียบต่างชาติ อันจะเกิดผลเสียต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนไทย

บทที่ 4

ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวิถีชีวิต

สังคมไทยแต่เดิมมาเป็นสังคมเกษตรกรรม วิถีชีวิตของคนไทยจึงผูกพันและใกล้ชิดกับธรรมชาติ พื้นที่ของประเทศมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมที่จะทำการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรกรแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้าน การประกอบอาชีพ การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษารวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของคนไทย ที่ต้องแข่งขันกันมากขึ้นในสังคมโลก เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้สะท้อนภาพและแนวคิดของสังคมไทยในยุคปัจจุบันไว้หลายประเด็นดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย
2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี
4. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของสังคมไทย

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทางการเกษตรมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมตามไปด้วย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม จึงเกิดปัญหาทางสังคมหลายด้านดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1 กลุ่มชนชั้นแรงงาน

สังคมปัจจุบันแรงงานมีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งในภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ถึงแม้ว่าแรงงานจะมีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตมากเพียงใด ชนชั้นแรงงานก็ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างอยู่ตลอดเวลาซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่รัฐต้องแก้ไข ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับชนชั้นแรงงานไว้ใน ปล้นแรง ดังนี้

“ทุกคนทำหน้าที่ให้ดีเกิด
สามัคคีรวมพลังทั้งใจกาย

จักบังเกิดผลดีตามที่หมาย
อุปสรรคทั้งหลายต้องพ่ายเรา

จงขยันซื้อสัตย์ประหยัดใช้
 จงแกร่งกรากบากบั่นไม่บันเบา
 นี่คือน้ำยาดอกมากรอกหู
 พุดเมื่อไรเป็นญักไปทุกที

เพื่อนเอ๋ย

คำเหล่านี้คือคำบอกความนัย
 เหมือนเครื่องจักรเครื่องยนต์กลไกการ
 ทำหน้าที่ดีตลอดนิตสกรู
 เป็นเครื่องรถยนต์ที่ดีที่สุด
 ไม่คำนึงว่าใครจะขับมัน
 ถ้าใจซันก็เคลื่อนขับรับใช้ใจ
 ทำหน้าที่ดีสุดจุดปะทุ
 จงผู้ใช้แรงงานลั่นฆ้องชัย
 จงจับมือมันไว้ไม่อ่อนโอน

จงอดทนเข้าไว้ไม่อับเฉา

จงไฝเฝ้าจงรักจงภักดี

แก่ผองผู้ใช้แรงงานทุกแห่งที่
 ฟังแล้วมีความหวังกำลังใจ

อย่าเพียงยินชินเฉยดังเคยไซ

ทำอะไรเพื่อใครต้องได้รู้

เป็นสายพานพันเฟืองอันเฟื่องฟู

เล่นไปสู่ที่หมายได้เร็วพลัน

ทุกทุกจุดร่วมแรงร่วมแข็งขัน

ทำหน้าที่เท่านั้นให้บรรลุ

ก็แผ่นโผนโจนทะยานดาลเดือดดุ

มุ่นมุ่นทะลุไปตามใจใจ

จงรู้ใครเป็นใครใส่หัวไซน

จงถอนรากถอนโคนพวกปล้นแรง

ปล้นแรง 29 เมษายน 2544

ผู้แต่งได้แต่งบทร้อยกรอง "ปล้นแรง" ในโอกาสวันแรงงานแห่งชาติ ว่าผู้ใช้แรงงานทุกคนมีหน้าที่ของตน ต้องกระทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดผู้ใช้แรงงานทุกคนต้องรวมพลังเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานด้วยกัน อย่าให้ใครมากอบโกยผลประโยชน์จากเราไปโดยไม่เห็นคุณค่าของผู้ใช้แรงงาน

นอกจากผู้แต่งจะกล่าวอย่างเห็นใจและให้กำลังใจของชนชั้นแรงงานแล้ว ยังกล่าวถึงคุณค่าของผู้ใช้แรงงานว่าเป็นผู้สร้างสรรค์สังคมไว้ใน ผองเราผู้ลงแรง ดังตัวอย่าง

มือเราคือหัตถ์แห่งสรวง

ปฐพีแลภาคจักรพาล

อันทนอันทาน

มือเราคือสายฟ้าประลัย

ปลาดไฟระย้ายับ

อุโฆษขานรับ

ดินเราคือบาทบัวศรี

แลหยั่งรากหยัดยรรยง

เหมราชอาจอง

ดินเราเร้าเร่งรันโรม

อันเศกเอกปวง

มือเราคือหินดินดาน

แบกรับทวยยุคสุขสมัย

เปรี้ยงปราบควับไป

มือเราบันลือดุริยศัพท์

ความจริงความงามความดี

ประดับปฐพี

ดินเราคือบาทแห่งหงส์

กระเพื่อมอัมพรพยับโพยม

เหยียบบทรามย่าโทรม

ทรุดสุดนรกโลกันตร์
ประจันประจัน
ฮะเฮ้ยเหวี่ยงหมู่มาดยา
มาเถิดเชิญมามาดู
อันเชิดอันชู

ดินเราจักก้าวประชัน
“หยัดอยู่สู่โลกพาลา”
สะพรั่งสภา
เห็นไหมมือดินแห่งดู
แรงงานสรรค์สร้างโลกเสมอฯ

ผองเราผู้ลงแรง 30 เมษายน 2543

จากบทประพันธ์ผู้แต่งกล่าวยกย่องผู้ใช้แรงงานว่าคือส่วนหนึ่งของสังคมที่สำคัญ เป็นส่วนที่สง่างามและกล้าหาญยืนหยัดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีอย่างไม่ย่อท้อแม้จะต้องประสบกับความยากลำบากก็ตาม ผู้ใช้แรงงานทั้งหลายจะยังใช้แรงงานเพื่อสร้างงานให้กับโลกเสมอ ดังนั้นผู้ใช้แรงงานควรรวมพลังกันเพื่อให้ทุกคนเห็นคุณค่าของผู้ใช้แรงงาน

ในภาคการเกษตรผู้แต่งได้แสดงทัศนะ เกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรไว้ใน ข้าวแปลกนา ดังนี้

ฤกษ์พระยาแรกรนา
จะไถตะไถตัน
หว่านข้าวเปลือกเป็นกล้า
รอน้ำมันน้ำมัน
ถึงเจ้าหนี้ ธ.ก.ส.
แต่หนี้ชีวิตติดปลัก
เหมือนยิ่งสร้างยิ่งทรุด
ตะหงุดตะหงิดติดตั้ง
ทั้งโฆษณาบ้าบอก
ไอโน่นดีไอนี้เด่น
ใครจะทนจนยาก
ก็ต้องหวั่นปึกหวั่นป่า
คนมันไม่กินข้าว
มันพูดมากปากเปื้อน
มากันเถิดพ่อมา
ขายของแปลกของแปลง

ฝนก็ฉ่ำชุ่มชล
ก็ดูจะคล่องคันไถ
รอขึ้นมาเป็นข้าวปลูก
ว่ามันจะลดลงไหม
พอจะผ่อนจะพัก
ไม่รู้จะปลดยังไฉ
เหมือนยิ่งจุดยิ่งรัง
ไม่เห็นทางเป็นไท
ล้วนมาหลอกมาเล่น
ก็ต้องเดินตามไป
ใครจะอยากทนย่ำ
ลูกล้มถล่มไถล
มันไปกินดาวกินเดือน
แต่ล้วนฝรั่งงัสนไส
เอาชาวนามาแสดง
ขายกันเถิดประเทศไทย

ข้าวแปลกนา13 พฤษภาคม 2544

ผู้แต่งกล่าวถึงความทุกข์ยากของชาวนาที่ไม่มีคนให้ความสนใจในความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ ยากเย็นทั้งปัญหาหนี้สิน ปัจจัยเกื้อหนุนในการผลิตที่มีราคาแพงขึ้น ล้วนเป็นผลให้ชาวนายากจนลงประการสำคัญภาครัฐไม่สนใจทั้งคุณภาพชีวิตและราคาของข้าวที่ชาวนาผลิต

นอกจากนี้ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของชนชั้นแรงงานและคนจนในสังคมไทยไว้ใน "ไครทน" ดังนี้

มีหอยก็เล่นหอย	มีทางรวยมีทางเล่น
เลขเด็ดและเลขเด่น	ก็เที่ยวหามาแทงหอย
มีม้าก็เล่นม้า	แลมีมวยก็เล่นมวย
ยากไร้จึงอยากรวย	ธรรมดาธรรมดา
มีทองก็ตื่นทอง	ต้องขุดหินต้องค้นหา
ป่าบว่งทั้งครุบา	แลแข่งดำทุกดวงดาว
ความหวังบ่เคยวาย	ยังขายได้ยังคู่ด้าว
คือชีพประชาชาว	ประชาจนจนจำเจ
บางหอยก็ลือกหอย	แลบางมวยก็โมเม
บางม้าก็หมิ่นเหม่	แลบางทองบ่ทองแท้
ความหวังอันว่างโหวง	ยังถูกโกงยังถูกแก้
ยังพ่ายและยังแพ้	หนอไครทนเท่าคนไทย

ไครทน 28 ตุลาคม 2544

ผู้แต่งกล่าวว่าคนไทยในปัจจุบันนี้คนที่ยากจนก็หวังที่จะรวยทางลัด ด้วยการเล่นหอย เล่นม้า เล่นมวย หรือ แม้กระทั่งไปขุดทองซึ่งก็ไม่ว่าจะมีจริงหรือไม่ คนที่เล่นหอยก็เที่ยวตระเวนหาเลขเด็ด ตามสำนักทรงเจ้าหรือสถานที่ ที่มีของแปลก ๆ ต่าง ๆ เพื่อมาแทงหอยแต่ก็ต้องถูกโกง เพราะมีการลือกเลข ไม่เพียงแต่การโกงหอย เท่านั้นไม่ว่าจะเล่นม้าหรือเล่นมวยก็ล้วนแล้วแต่มีการโกงกันเกิดขึ้นทั้งนั้น ความหวังของผู้ที่หวังจะรวยทางลัดนั้นช่างไกลลิบลับไม่มีทางที่จะไปถึงได้ง่ายๆ ตราบใดที่ยังมีการโกง ความไม่ซื่อตรงของเจ้ามือ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดคดีต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ และเป็นสิ่งที่คนไทยที่ต้องทนต่อไป

ความหวังของคนจนอีกอย่างหนึ่งคือการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อหวังที่จะถูกรางวัล และมีเงินเพื่อใช้จ่ายแต่ก็ต้องถูกโกงโดยการลือกเลขในการออกสลากกินแบ่ง ผู้แต่งได้แสดงทัศนะไว้ใน เลขลือก ดังนี้

มันโกงได้โกงดีโกงปี่ปน	หลอกให้คนมีหวังตั้งความหวัง
อำมหิตโหดร้ายใจดำจ้ง	โกงกระทั่งความหวังของคนจน

อยู่กันไปวันวันวันต่อวัน
 อะไรดีอะไรแปลกแหกตาบน
 ได้เลขดีเลขเด็ดเลขเคล็ดลับ
 ต้องรู้จุดจุดตะหวักควักตะบวย
 ได้มีหวังต่อหวังก็ยังดี
 ถึงชาตินี้ไม่รวยช่วยบรรลัษ
 หลอกให้เล่นแล้วยังหลอกมาลือกเลข
 แต่คนจนก็ยังขึ้นยังยืนยัน
 เกอะลือกได้ลือกไปไม่เห็นแปลก
 ลือกไม่ลือกมันก็ลามตามมาน็อก
 มันโกงได้โกงดีโกงปีปน
 มันโหดร้ายใจดำ เหลือกำลัง

เฝ้าแต่ฝันเลขสวยรวยสักหน
 สู้อดทนทุกอย่างเพียงหวังรวย
 ก็ดีกลับเลขเด่นเป็นเลขหวย
 พระไม่ช่วยผีช่วยก็อวยชัย
 ชีวิตนี้พอประทังพึงหวังได้
 รอชาติใหม่ก็ยังได้ ไม่ว่ากัน
 มาจับเขกแล้วก็โชคให้ตกสวรรค์
 แทงตะบันทั้งรัฐสุเลขลือก
 ก็ต้องแลกต้องเสี่ยงเสี่ยงเลขหลอก
 จนย่ำต๊อกลือกชีวิตมาติดตั้ง
 หลอกให้คนมีหวังตั้งความหวัง
 โกงกระทั่งความหวังของคนจน

เลขลือก 25 พฤศจิกายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการฉ้อฉลโกงกินของกองสลากในการออกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งเป็นเรื่องไม่ยุติธรรมต่อความฝันของประชาชน คนจนๆ ที่เฝ้าฝันว่าจะถูกหวยร่ำรวยสักครั้งที่ไหนมีของแปลกก็แหกกันไปบนบานศาลกล่าว ได้เลขดีจากที่ไหนก็เอามาดีเป็นเลขหวย พระที่ไหนดังก็ไปขอพระ ขุดต้นไม้ตามวัดหรือขอเลขจากผี ถึงแม้งวดนี้จะไม่ถูกก็ยังลองใหม่ เพราะยังหวังว่าคงจะมีสักวันที่ต้องถูก แต่กลับมีการลือกเลข เพื่อเอาไว้ถูกเพียงกลุ่มเดียว ตัดความหวังของคนจน แต่คนจนก็ยังสู้ยังเสี่ยงแทงหวยด้วยความหวังอย่างไม่ลดละ ไม่ว่าจะลือกเลขหรือไม่ลือกก็ตาม

1.2 เด็กและเยาวชน

ผู้แต่งได้กล่าวถึงความมุ่งหวังที่อยากจะให้สังคมดีขึ้นโดยมองผ่านเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไปในอนาคตและมองผ่านไปยังครูที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้เยาวชนเป็นคนดีของสังคมและมารดาซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดู

ในโอกาสวันเด็ก ผู้แต่งได้นำนิทานอินเดียมากล่าวเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กที่เป็นความหวังของชาติในอนาคตที่เรากำลังมองข้ามกันอยู่ในทุกวันนี้ไว้ใน เรื่องสั้นวันเด็ก ดังนี้

ทำนรพินทรนาถนักปราชญ์ใหญ่ ได้เล่าเรื่องราวไว้ว่าวันหนึ่ง	
เด็กน้อยนั่งดูฟ้าพาคำนั่ง	อยากจะไปให้ถึงที่สุดฟ้า
พลันชนนกลีขาวค่อยคว้างหล่น	ร่วงลงริมร่มสนบนเนินหญ้า

เด็กน้อยดีใจรีบไขว่คว้า
 แน่แล้วนี่ปุยมะมละมละไม
 ช่างสะอาดบอบบางออกอย่างนี้
 ดีใจได้ของดีพิเศษสุด
 เด็กน้อยหยิบกลีบเมฆอันบางเบา
 ร้องเรียกแม่... “แม่แม่...แม่จำ
 ทายชีว่าของดีนี่อะไร
 เด็กน้อยย่องมายังข้างหลังแม่
 ขนนกปิดแก้มแม่ค่อยแฉะจี
 แม่กำลังทำงานอันหนักหนา
 “ไปเก็บของอะไรมาไม่น่ารัก
 นับตั้งแต่บัดนั้นถึงบัดนี้
 ไม่ให้แม่ได้รู้ดูตติง

หยิบขึ้นมาปิดแก้มแยมยินดี
 จากฟ้าไกลร่วงกลามาถึงนี้
 ใครจะมีโชคบ้างเหมือนอย่างเรา
 มีค่ากว่ามงกุฎสักร้อยเท่า
 รีบวิ่งคืนสู่เหย้าในทันใด
 แม่มาดูชีนี่เห็นไหม
 หนูเก็บได้ให้แม่...แม่ดูสิ”
 “แม่ต้องชอบแน่แน่...แม่ดูสิ...”
 เด็กน้อยยิ้มแก้มปริดีใจนัก
 ดึงขนนกกระชากมาแล้วปาปึก
 “ไม่รู้จักขนนกสกปรกจริง”
 เด็กน้อยได้อะไรดีมีค่ายิ่ง
 เราทอดทิ้งเด็กของเรามากเท่าไร

เรื่องสั้นวันเด็ก 9 มกราคม 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงความเอาใจใส่ในตัวเด็ก ของสังคมปัจจุบันที่เราได้ให้ความสนใจต่อเด็ก
 ของเรามากน้อยเพียงไร อันเนื่องจากช่องว่างระหว่างวัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน
 ในท้ายที่สุดผลร้ายก็จะตกอยู่กับตัวเด็กเสมอโดยยกเอาเรื่องราวที่ ท่านรพินทรนาถฐา
 นักปราชญ์ชาวอินเดีย ได้กล่าวเอาไว้ถึงเด็กที่มักจะใช้จินตนาการมากกว่าเรื่องของเหตุผลแบบ
 ผู้ใหญ่ซึ่งต้องใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นพื้นฐานทางความคิด เมื่อเด็กพบเห็นหรือได้รับสิ่ง
 ต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ ไม่เคยรู้จักมาก่อน เด็กมักจะคิดกับสิ่งเหล่านั้นในแง่ดีก่อนเสมอ และเมื่อคิด
 ว่าได้รับสิ่งดีๆ เข้ามา เขาก็ต้องการที่จะนำสิ่งดีๆ เหล่านั้นไปให้กับคนที่เขารักและไว้ใจ เพื่อแลกกับ
 สิ่งที่เขาต้องการมากที่สุดซึ่งไม่ใช่ของมีค่าหรือสิ่งอื่นใด หากแต่เป็นเพียงความซื่ออกซื่อใจ ความ
 รักความอบอุ่นจากคนที่พวกเขารักมากที่สุด ซึ่งเมื่อผลออกมาเช่นนี้สภาพจิตใจของเด็กก็อาจมี
 ปัญหาสืบสนได้

ในอีกบทหนึ่งที่ได้กล่าวถึงเด็กโดยให้ข้อคิดที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก ทำให้เมื่ออ่านแล้วผู้ใหญ่
 ควรพิจารณา ถึงสิ่งที่เราทำกับเด็กหรือกระทำเป็นตัวอย่างให้เด็กอยู่เห็นว่าดีหรือไม่ดีไว้ใน
 เด็กอยากทำ ดังนี้

จะดูเด็กให้ดูผู้ใหญ่
 กระทั่งถึงวันนี้ที่ได้เป็น
 สิ่งแวดล้อมพร้อมเห็นให้เป็นครู
 อนาคตปัจจุบันเนื่องกันไป

ว่าโตมาอย่างไรที่ได้เห็น
 เหมือนลูกไม้ไม่กระเด็นกระดอนไกล
 จึงเห็นเด็กก็ได้รู้เห็นผู้ใหญ่
 กำหนดวางอย่างไรได้อย่างนั้น

อย่าถามเด็ก “อยากได้” อะไรบ้าง
 หากควรตั้งคำถามที่สำคัญ
 วันที่วันทุกวันนี้คือวันเด็ก
 ถ้ามี “ใจอยากทำ” ในความดี
 วันทุกวันนี้คือวันสำคัญยิ่ง
 อย่าปล่อยให้ประสบการณ์ที่ผ่านเจอ
 คือแก่นธรรมคำขวัญในวันเด็ก
 สร้างตัวให้เป็นตัวไม่มัวเมา

เป็นทางให้หลงทางไม่สร้างสรรค์
 ว่า “อยากทำ” อะไรนั้น ในวันนี้
 ไม่มีเล็กมีใหญ่ในทุกที่
 เธอต้องมีสิทธิทำตามใจเธอ
 สิ่งทุกสิ่งคือสิ่งยิ่งใหญ่เสมอ
 เป็นความหลงความละเมอมาหลอกเรา
 ไม่ว่าเล็กว่าใหญ่ใหม่หรือเก่า
 เริ่มที่เราเยาวชนชนตั้งต้น “ทำ”

เด็กอยากทำ 14 มกราคม 2544

ในบทนี้ผู้แต่งกล่าวถึงเด็กในโอกาสวันเด็ก ซึ่งเป็นวันที่เราให้ความสำคัญกับเด็กเป็นพิเศษ โดยผู้แต่งได้กล่าวถึงอนาคตของเยาวชนขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ในครอบครัว เพราะผู้ใหญ่คือแบบอย่างในการซึมซับพื้นฐานทางความคิดของเยาวชนถ้าผู้ใหญ่เป็นอย่างไร เด็กก็จะเป็นอย่างนั้น ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก และจะต้องให้ความสำคัญกับเด็กทุกวันไม่ใช่เฉพาะในวันเด็กเท่านั้น ผู้ใหญ่ควรถามเด็กว่าอยากจะทำสิ่งใด ไม่ใช่ถามเด็กว่าอยากได้อะไร ถ้าเด็กอยากทำอะไรแล้วผู้ใหญ่ต้องสนับสนุนและให้อิสระเด็กอย่างเต็มที่

บุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้สร้างเยาวชนที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติ บุคคลกลุ่มนี้คือ ครู ดังนั้นในช่วงวันครูผู้แต่งได้แสดงทัศนะบางอย่างเกี่ยวกับครูเอาไว้ใน เรื่องสั้นวันครู ดังนี้

ณ สำนักศึกษาอาจารย์เข็น
 จึงมากมีศิษย์มาสารพัด
 ร่วมชีวิตกิจกรรมร่วมสำนัก
 เป็นอันหนึ่งอันเดียวกลมเกลียวการ
 ในบรรดาคณะศิษย์มีศิษย์หนึ่ง
 ชอบลักเล็กขโมยน้อยชอบต้อยดี
 ศิษย์ทั้งหลายไปหากราบอาจารย์
 เจ้าศิษย์โง่ไปปดชอบลดเลี้ยว
 สองครั้งแล้วยังทนจนสามครั้ง
 จนพวกเราเหล่าศิษย์ระอิดระอา
 อาจารย์ต้องจัดการไล่มันไป
 อาจารย์จึงเลือกเอาเราหรือมัน
 “เจ้าทั้งหลายเป็นผู้รู้ดีชั่ว

อาจารย์เป็นผู้รู้ปฏิบัติ
 มุ่งฝึกหัดศึกษาจากอาจารย์
 ร่วมหล่อหลอมพร้อมพรักสมัคสมาน
 ร่วมศรัทธาทนทานนานนับปี
 เป็นศิษย์ซึ่งโง่เง่าเขลาเหลือที่
 มินิสัยไม่ดีอยู่คนเดียว
 ขอให้ท่านลงโทษด้วยโทษเกรี้ยว
 อาจารย์ต้องข้องเกี่ยวช่วยเยียวยา
 อาจารย์ยังนั่งเฉยไม่เคยว่า
 ไม่จัดการเราจะลาออกพร้อมกัน
 ถ้าไม่ไล่เราก็คงพร้อมยอมผละผ่น
 อาจารย์ไม่ไหวหวั่นตอบทันใด
 รู้เกลียดกลัวความเลวความเหลวไหล

เพราะฉะนั้นถ้าจะไปก็จงไป
ศิษย์ยิ่งง้อยิ่งควรจะสอนให้
เจ้าศิษย์ง้อจะต้องอยู่อย่างแน่นนอน

ฉันยอมไม่ห่วงใยไม่เดือดร้อน
ฉันไม่สอนแล้วใครเล่าจะสอน
ฉันจะต้องอาทรต้องสอนมัน"

เรื่องสั้นวันครู 16 มกราคม 2543

ในบทนี้ผู้แต่งได้แต่งในช่วงวันครู การกล่าวถึงหน้าที่หลักของครูไว้อย่างชัดเจน โดยนำเรื่องมาเล่าประกอบว่าคนเป็นครูต้องสอนเด็กทั้งใจและเจตียาวฉลาด เด็กยิ่งไม่เก่งยิ่งต้องสอนไม่ใช่ละทิ้งให้เป็นปัญหาสังคมต่อไป สำนักอาจารย์เซ็นแห่งนี้ถือเป็นต้นแบบที่ดีของครูที่ไม่ละทิ้งลูกศิษย์ที่มีความประพฤติไม่ดีออกไปสู่สังคมแต่กลับช่วยแก้ไขให้ดีขึ้น โดยไม่สนใจกระแสรอบข้างที่ต้องการกำจัดศิษย์คนนี้ออกไป แต่กลับห่วงใยยึดมั่นที่จะสั่งสอนให้ศิษย์คนนี้เป็นคนดีให้ได้

จากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ที่เต็มไปด้วยความเดือดร้อนของปนะชาชน ผู้แต่งมุ่งหวังอยากเห็นสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการหล่อหลอมจากบ้านที่ดีของสังคมดังกล่าว อยากเห็น ต่อไปนี้

อยากเห็นดวงตาใส
อยากเห็นชีวิตชีวา
อยากเห็นรอยยิ้มแย้ม
อยากเห็นความเจือจาน
อยากเห็นทุ่งข้าวหอม
อยากเห็นทุกมณฑล
อยากเห็นขอบฟ้ารุ่ง
อยากเห็นอยู่ทุกยาม
อยากเห็นไม่เคยเห็น
อยากเห็นเส้นทางชัย
อยากเห็นยังไม่เห็น
อยากเห็นทุกคืนวัน
อยากเห็นอยู่ทุกหน
อยากเห็นความเปลี่ยนแปลง
อยากเห็นไม่อย่าหา
อย่าเห็นเพียงอยากเห็น

บริสุทธิ์ไร้เดียงสา
ในวัยวันอันแสนหวาน
เหมือนแก้มกลีบดอกไม้บาน
ในหัวใจของผู้คน
หลอมเลี้ยงแผ่นพระภูวดล
ถนอมถนุแผ่นดินงาม
อร่ามรุ่งอันเรืองราม
ที่น้ำชานในธารใส
ที่เป็นมาและเป็นไป
แห่งมหาประชานิรันดร์
ความร่มเย็นเป็นสุขสันต์
คนรักกันเล็กฆ่าแกง
ชีวิตคนราคาแพง
ไปพันหล่มล้าเคียดเข็ญ
ไม่มีมาไม่มีเป็น
ต้องเอาจริงเข้าสู่จริง

อยากเห็น 23 มกราคม 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงสิ่งที่อยากเห็นคนในสังคมให้สิ่งดี ๆ แก่เด็กผู้ไร้เดียงสา อยากเห็นน้ำใจของผู้คนตลอดจนการทำมาหากิน และสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ผู้แต่งใช้คำว่า “อยากเห็น” ทุกวรรคเพื่อแสดงถึงความมุ่งหวังอย่างสูงที่ต้องการให้สังคมปกติสุขน่าอยู่ขึ้นกว่าเดิมและต้องการให้มีการปฏิบัติจริงด้วย

เยาวชนกลุ่มวัยรุ่นก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่นิยมวัฒนธรรมตะวันตกและไม่รู้จักแยกแยะสิ่งไหนดีไม่ดีจึงทำให้เกิดเป็นปัญหาขึ้น ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับวัยรุ่นไว้ใน แบบเรา ดังนี้

รู้ว่าลูกเป็นลูกของยุคสมัย
เป็นโลกไร้พรมแดนไม่แคลนคลอน
สารพัดจัดสรรทันสมัย
ต้องตะเกียกตะกายตามไปดู
ทางทุกสายทุกเส้นเป็นสายเดียว
ต้องว่องไวได้เข้ากระบวน
เป็นโลกยุคหุ่นยนต์กุมกลไก
เค้าให้ทำก็ต้องทำตามกฎเกณฑ์
เรามีใช้ผู้ทำกำหนดรู้
เรามีใช้ผู้สร้างตั้งกติกา
ตราบที่ลูกเป็นลูกของยุคสมัย
เขาจะขอโชคโชนคำไม่รามือ
กลับมาเถิดลูกแม่และลูกพ่อ
ร่วมรู้อยู่รู้ทำรู้นำทาง

ยุคที่โลกหมุนไวกว่าวันก่อน
มีขั้นตอนเบ็ดเสร็จสำเร็จรู้
ให้เห็นงามตามไปไกลสุดกู่
ต้องซื้อหามาสู่เป็นคู่ควร
คือสายเดี่ยวสายใหญ่และสายด่วน
เป็นความถูกต้องความถี่ที่ควรเป็น
เขาชักใยให้เดินก็ต้องเดิน
ทุกคนเล่นตามบทกำหนดมา
เราเป็นเพียงผู้ดูผู้ซื้อหา
เราเป็นเพียงลูกค้าลูกบ้าซื้อ
ลูกก็คือกลไกหน้าใสซื้อ
เค้าจะยื้อทุกอย่างไปไม่เว้นวาง
มาร่วมก่อร่วมก่อร่วมรู้สร้าง
เป็นแบบอย่างที่เป็นตัวของตัวเรา

แบบเรา 2 กันยายน 2544

จากบทกลอนข้างต้นผู้แต่งกล่าวถึงพ่อแม่ซึ่งห่วงใยลูกที่พยายามทำตัวก้าวตามยุคสมัยให้ทัน ซึ่งเป็นยุคสมัยที่มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย นั่นคือเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายและความทันสมัย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนในยุคนี้โดยเฉพาะวัยรุ่นหันมาสนใจเทคโนโลยี แต่เทคโนโลยีนั้นก็มีทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้จะเลือกนำส่วนไหนมาใช้ บางครั้งได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในทางที่ผิดก็ทำให้เกิดความวุ่นวายและความเสียหายได้ ซึ่งเราเป็นผู้ตามก็ควรนำส่วนที่ดีของเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและควรถือปฏิบัติอย่างที่เคยทำนั้นตัวของเราเอง ไม่ใช่ปฏิบัติตามทุกอย่างโดยไม่พิจารณาว่าถูกหรือผิด ดังนั้นก็ควรเป็นผู้ที่รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้สูญเสียเอกลักษณ์ หรือความเป็นตัวของตัวเอง

1.3 กลุ่มศิลปิน

ในสังคมนั้นผู้แต่งได้ให้ความสนใจและยกย่องกลุ่มศิลปินหลายสาขาอาชีพ นักดนตรี นักแต่งเพลง นักร้องและนักเขียน ผู้แต่งแสดงทัศนะว่ากลุ่มศิลปินเหล่านี้ได้สร้างสรรค์และพัฒนาสังคมจากงานเขียนและผลงานตามความถนัดของเขา ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้ดังนี้

ศิลปินผู้หนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในสาขาศิลปะดนตรีไทยคือครูมนตรี ตราโมท ท่านได้เสียชีวิตไปแล้วผู้แต่งกล่าวถึงท่านไว้ใน ร้อยปีครูมนตรีตราโมท ดังนี้

สิ้นโสมส่องแสงก็สิ้นเสียง	สิ้นสายสำเนียงเสนาะสมัย
สิ้นทิพยสุนทรดนตรีไทย	สิ้นครูเหมือนสิ้นใจสิ้นจำเรียง
มยุราเริงรำภิรมย์ร้อน	จับระบำรำฟ้อนจะอ่อนเสียง
ดาวดั่งสเทวโลกโสกลำเนียง	ก็แผ่วเพื่องเพลงลาอาลัยลาญ
พ่อปู่ครูพระประคนธรรพ	กระแจะจันทน์เจิมจับมือประสาน
สั่งพาทย์สั่งเพลงผองจาร	เอื้อนอ่านโองการอัญเชิญครู
มนตรี ตราโมทประโมทย์สมัย	บันดาลเพลงไทยให้คงอยู่
บันดลดนตรีให้ตราตรู	บันทึกความรู้คู่กับกาลปี
แต่งคำทำนองให้ร้องรำ	คือคำกวีมีสี่ส้น
สะกดจิตสะกดใจให้งงัน	ให้เริงระบำบรรพ์กับบทกลอน
แต่งเพลงให้เพลงบรรเลงลือ	ดั่งชะลอเชิญลงองค์อัปสร
หวานดาดูริยางค์คณางค์นิกร	สาวย่อนสืบยุคให้โยงยาว
ร้อยวันพันปีร้อยลีลา	บทเพลงพสุธาสะท้อนหา
จักอยู่จักเฝ้าตั้งเดือนดาว	ผ่องพราวประดับพื้นปฐพี
ประดับโสดสำหรับประดับใจ	ประดับแผ่นดินไทยไปทุกที่
ประดับดวงมาลาสวาทิ	บูชาครูมนตรี ตราโมทนิรันดร์ฯ

ร้อยปีครูมนตรีตราโมท 18 มิถุนายน 43

ผู้แต่งได้กล่าวถึง ความสูญเสียครูทางด้านดนตรีไทยที่มีความสามารถเป็นอย่างสูง จนได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง คือครูมนตรี ตราโมท ที่สรรค์สร้างท่วงทำนองดนตรีไทย และเนื้อเพลงที่มีความไพเราะจับใจ จนหาผู้ใดจะมีความสามารถเท่าเทียมท่านไม่ได้อีกแล้ว ในโอกาสครบรอบร้อยปีครูมนตรี ตราโมท เสียชีวิตผู้แต่งจึงกล่าวแสดงความอาลัยและเสียดายท่านพร้อมกับสรรเสริญคุณงามความดีที่ท่านได้ฝากผลงานยอดเยี่ยมสาขาศิลปะดนตรีไทยและเพลงไทยไว้

ศิลปินอีกท่านหนึ่งที่ผู้แต่งกล่าวถึงก็คือ “ศรีบูรพา” ผู้แต่งได้แสดงทัศนะต่อศรีบูรพาในโอกาสรำลึก 8 รอบศรีบูรพา ไว้ใน ปากกาดอกกุหลาบ ดังนี้

ปากกาประกาศศึก	กับศัตรูหมู่พาลชน
ก็สะท้อนทั้งภูวดล	แลตะวัน ก็ฉานฉาย
ปลุกหลับให้กลับตื่น	แลคืนวันอันว่างวาย
ก็ระดาตลดาราย	ด้วยดอกไม้แห่งเสรี
ปากกาประจบประแจง	กับกิเลสและกาลี
ก็ระบายและป้ายสี	ให้มอมเมากับมายา
ยกหางขึ้นเป็นหัว	แลยกชั่วขึ้นบูชา
มีตาก็บอดตา	ล้วนบ้าไปอยู่มั่งงำ
ปากกาเป็นอาวุธ	อันยุทธยงอยู่คงคำ
ตระหงาดังธงนำ	ประกาศสัจธรรมสมัย
ใครกุมปากกาทาส	แลใครกุมปากกาไท
ใครอยู่แม้นยามไป	แลใครไปแม้นยามเป็น
ปากกายังจารึก	ไม่เปลี่ยนหมึกไม่เปลี่ยนประเด็น
คงสีและคงเส้น	เป็นธงทิวไม่เปลี่ยนทาง
หนึ่งดอก “กุหลาบ” แดง	สำแดงการระวาง
ประดับไว้ ณ ใจกลาง	ปากกา “ศรีบูรพา”
(รำลึกแปดรอบปีศรีบูรพา)	

ปากกาดอกกุหลาบ 1 เมษายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวรำลึกถึงนักเขียนที่ใช้นามปากกาว่าศรีบูรพา ผู้ซึ่งใช้งานเขียนเป็นสื่อในการชักจูงสังคมไปในแนวทางที่ควรเป็น นักเขียนสามารถดลบันดาล ให้เกิดสิ่งที่ดีและไม่ดีในสังคมได้ นักเขียนใช้ปากกาเหมือนอาวุธที่พร้อมจะทำลายหรือสร้างสรรค์สังคม นักเขียนต้องมีความคิดอิสระไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร ศรีบูรพาเป็นนักเขียนที่มีอุดมการณ์ยืนหยัดในสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้อง บอกกล่าวข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมโดยไม่ปรองดองแม้จะเป็นภัยต่อตนเอง ผู้แต่งจึงขอการวะและยกย่องศรีบูรพาเป็นอย่างสูง

ศิลปินผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอีกสาขาหนึ่งก็คือนักร้อง จรัส มโนเพชร เป็นทั้งนักร้องนักแสดงและนักแต่งเพลงที่มีความสามารถยิ่งเมื่อเขาเสียชีวิต ผู้แต่งได้แสดงทัศนะที่มีต่อ จรัส มโนเพชร ไว้ดังนี้

คือจรัล มโนเพชร
 เจียรไนด้วยภาษา
 เสกน้ำอันเป็นร้อย
 สว่างถิ่นพระธรณี
 เกิดชีพวิถีชน
 เสน่ห์คนเสน่ห์คำ
 ปลุกอารยธรรม
 ปลุกอดีตอันรุ่งเรือง
 ฟ้ามืดแล้วมัวหม่น
 สายหมอกและดอกไม้
 เมรุมาศปราสาทไหว
 แก้วกึ่งมิ่งไม้ชะจาว
 เสียงพระที่อ่านธรรม
 ไปดีเกิดจรัล...

ผู้เสกเพชรแห่งล้านนา
 อัจฉริยะคีตะกวี
 และเสกดอยเป็นแสนสี่
 ปลุกล้านนาเปล่งลำนำ
 แห่งหมู่เขาตั้งค้ำห้า
 คือคำเมืองเสน่ห์เมือง
 แลตำนานอันนองเนือง
 แลปลุกปัจจุบันสมัย
 มาหลังสิ้นพระชลนัยน์
 มาห่มดอยแลดวงดาว
 ชันดอกไม้พิภูลสกา
 มาบูชาประชุมประชัน
 กลางคำขอชะลอสุคันธ์
 เกิดจรัล มโนเพชรฯ

ไปดีเกิดจรัล 9 กันยายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึง จรัล มโนเพชร ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติในสาขาดนตรีล้านนา และเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากมาย เป็นคีตกวีที่แต่งเพลงด้วยภาษาถิ่นเหนือได้อย่างไพเราะ ได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีมาผสมผสานกับอารยธรรมสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน จรัล มโนเพชร เป็นศิลปินล้านนาที่นำเอาวิถีชีวิตของคนชาวเหนือมาเรียงร้อยเป็นเพลงล้านนา เมื่อ จรัล มโนเพชร ได้จากไปจึงมีแต่ความเศร้าโศกเสียใจให้กับญาติพี่น้องและประชาชนที่ชื่นชอบผลงานของเขาเป็นอย่างมาก สิ่งที่เหลือไว้คือความดีและบทเพลงที่เป็นอมตะ

1.4 ข้าราชการ

ข้าราชการเป็นกลุ่มคนที่มีเกียรติในสังคมไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง ดูแลทุกข์สุขและให้บริการแก่ประชาชน ข้าราชการที่ทำงานในกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มีทั้งดีและไม่ดี ผู้แต่งแสดงทัศนะต่อข้าราชการไว้ดังนี้

ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคนในเครื่องแบบที่มีความไม่ยุติธรรมดังตัวอย่างในบทกลอน ดวงกับกลม ดังนี้

ดวงกับกลมสมพงศ์มาลงโรง
 สำแดงศักดานุภาพตำรวจไทย
 เกิดเป็นดวงดาวน้อยก็ลอยนวล
 แต่เป็นกลมแม้จะกลิ้งถึงเพริศพริ้ง
 ที่ลี้ลับซับซ้อนถึงซ่อนชุก
 ไม่มีมาก็สามารถไปกวาดมา
 แต่ที่เกิดคาตากาหน้าเขา
 กลายเป็นเรื่องลึกลับอัปตาจน
 นิทานเรื่องนี้จึงถึงบางอ้อ
 ได้กับได้ดำกันกับันดาล
 จับกลมได้ไม่ยากไปลากลับ
 ดวงกับกลมสมพงศ์มาลงโรง

ตกเป็นข่าวยาวโยงตรงกันได้
 ว่าอะไรเป็นอะไรจริงไม่จริง
 เข้ากลีบม้วนเมฆมิดสนิทหนึ่ง
 ก็กลมกลิ้งไม่ไกลเพราะใกล้ตา
 ก็บันบุกดันดันเข้าค้นหา
 ทลายอาณาจักรชายชัคนันต์
 กลับเหลวเปลาเข้าปล่อยลอยล่องหน
 เหมือนช้างชนช้างแยกหญ้าแหลกลาญ
 ว่าถ้าตอชนตอก็ตอด้าน
 เป็นไฟผลาญไฟพลางสว่างโพลง
 แต่จับดวงไม่ได้ไปงมโข่ง
 ให้เห็นโครงเห็นร่างสังคมไทย

ดวงกับกลม 2 ธันวาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงลูกชายอดีตนักการเมืองผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งคือ ดวงเฉลิม และ กลม บางกรวย นักเลงใหญ่แห่งเมืองนนท์ ที่ตกเป็นข่าวใหญ่ระดับประเทศเหมือนกันและเป็นคดีที่เป็น เครื่องทดสอบความสามารถและประสิทธิภาพของตำรวจไทยในการหาเบาะแส ข้อเท็จจริงและคน ผิดมาลงโทษ ซึ่งได้เปรียบเทียบคดีทั้งสองคดีว่า คดีของกลม บางกรวยนั้นสามารถค้นหา หาข้อ เท็จจริงและจับตัวมาได้ไม่ยาก แต่คดีของดวงเฉลิม ถึงแม้จะเกิดขึ้นตรงหน้า มีเบาะแสมากมายแต่ พอจะทำการจับกุมก็ล้มเหลว หายตัวไป เพราะว่ามีผู้ที่มีอิทธิพลให้ความคุ้มครองอยู่ ทั้งสองคดีนี้ ทำให้เห็นถึงโครงสร้างของสังคมไทยที่มีกฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้มีอำนาจยังคงใช้อิทธิพลในการ คุ้มครองคนผิดซึ่งเป็นพรรคพวกตนอยู่มาก

บุคคลที่มีความสำคัญในระบบกฎหมายของไทยเป็นอย่างมากท่านหนึ่งคือ พระองค์เจ้า ระเบียบศักดิ์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระองค์ท่านเป็นข้าราชการผู้มี ความสามารถรอบรู้และยุติธรรม ผู้แต่งได้กล่าวชื่นชมยกย่องท่านไว้ใน เรื่องรพี ดังนี้

ยุติธรรมคือธรรมที่ยุติ
 เพียงมีสิ่งประจักษ์ไว้ให้ยินยอม
 เพราะฉะนั้นยุติธรรมจึงจำยอม
 ซึ่งมีใช้ยุติธรรมตามควรมี
 สิ่งทั้งหลายไม่สิ้นสุดแค่ยุติ
 เถาไม้เลื้อยเกาะหลักไว้พักพิง
 ความเป็นธรรมมิใช่ธรรมที่สิ้นสุด

ไม่ต้องพิจารณาหาเหตุผล
 มิอาจค้นมิอาจคว้ามากกว่านี้
 เป็นความพร้อมที่กระทำตามหน้าที่
 จึงความดีอาจมิใช่ความดีจริง
 ไม่จะผลแตกหน่อเป็นกอกิ่ง
 มิใช่สิ่งสิ้นสุดเพียงจุดเดียว
 เพียงสมมุติยุติธรรมความเนื่องเกี่ยว

ธรรมคือความเหมาะสมความกลมเกลียว	มีเมตตาเมตตาเห็นยวมน้อมนำ
อันตราฐตฐตราเหมือนตาช้าง	เข็มต้องตั้งตรงเที่ยงไม่เบี่ยงคว่ำ
เอาหินซึ่งทดลองกับทองคำ	น้ำหนักน้ำหนักลบต้องสมดุล
น้ำหนักแห่งคุณค่าเหนือตาช้าง	มีอาจยังมีอาจวัดมีอาจหนุน
ธรรมที่ยุติธรรมต้องคำจูน	ยกเอาคุณเอาคำมาซึ่งตรอง
คือหลักการอันสำแดงแห่งเนติธรรม	เป็นหลักนำสังคมตั้งโคมผ่อง
อัญเชิญแสงแห่ง “รพี” ที่เรืองรอง	มาประคองมือผู้เชิดชูธรรมฯ

เรื่องรพี 5 สิงหาคม 2544

พระองค์เจ้าระพีพัฒนศักดิ์ หรือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นบิดาแห่งกฎหมายไทยพระองค์เป็นผู้วางรากฐานและให้หลักการในการวินิจฉัยหลักเนติธรรมไว้ว่า ความยุติธรรมมีความหมายในตัวเองไม่ต้องหาเหตุผลมาพิจารณา หรืออธิบายอะไรอีกแล้ว มนุษย์เราควรที่จะมีความยุติธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จะทำให้คนในโลกนี้ดำรงอยู่ได้ความยุติธรรมไม่ใช่สิ่งเดียวแต่ประกอบไปด้วยหลายๆ อย่าง ทั้งความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ที่นำมาตัดสินปัญหาบางเรื่องก็เกิดจากเรื่องเล็กแต่อาจจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ และอาจไม่มีวันสิ้นสุดแต่ถ้าเรามีความยุติธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เราก็จะตัดสินปัญหาอย่างเที่ยงธรรม

ข้าราชการที่ดีที่ผู้แต่งกล่าวถึงอีกท่านหนึ่งก็คือ สิบ นาคะเสถียร ข้าราชการกรมป่าไม้ผู้ยอมสละชีวิตเพื่อแลกกับผืนป่าห้วยขาแข้ง ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ สิบ นาคะเสถียร ไว้ดังนี้

ปางามแผ่นดินงาม	แลเฝ้ายามก็ยินดี
ผันเคลื่อนให้เดือนปี	เป็นปกติฤดูกาล
ใจทราบดีใจสัตว์	อุบาทว์วิบัติประหัดประหาร
คลาดเคลื่อนทั้งจักรวาล	แลวิกฤติทั้งโลกา
ใจสิบถึงพิสุจน์	เพื่อสิบใจสิบเจตนา
ใจสิบใจรักษา	ให้ปางามแผ่นดินงาม
ใจสิบคือใจสุ	กับใจสัตว์อันแสนทรา
ฟ้องยุคประจันยาม	อันทวยยุคไปทุกสมัย
เอาชีพเข้าแลกชีพ	อันเป็นทิพย์อมรรตัย
สิบภูและสิบไพร	ให้คงชีพ ณ ใจชน
ปลดชีพเพื่อปลุกชีพ	ชูประทีปแก่สากล
ปลุกจิตสำนึกคน	ให้รักถิ่นแผ่นดินจริง
สิ้นสิบไม่สิ้นสิบ	สิบเจตนาใหญ่ยิ่ง
ทอดชีพใช้ทอดทิ้ง	จงชีพจดเป็นบทเรียน

สืบเจตนาสืบ
สืบเทียนเพื่อส่งเทียน

นาคะเสถียรสถิตเสถียร
สว่างทั่วแผ่นดินเทอญฯ

สืบเจตนาสืบ 20 ส.ค. 43

ผู้แต่งได้กล่าวถึง สืบ นาคะเสถียร ข้าราชการผู้ที่ยกย่องปกป้องรักษาผืนป่า ผู้ที่มีจิตใจรักผืนป่ามากกว่าชีวิตของตนเอง บุคคลผู้นี้เป็นบุคคลที่น่ายกย่องเป็นอย่างยิ่ง เพราะเขาได้เอาชีวิตตัวเองเข้าแลกกับการพิทักษ์ปกป้องผืนป่า เขายอมทั้งความสุขส่วนตัวและหน้าที่การงานที่ดีในเมืองหลวง กลับมาอาศัยอยู่ในผืนป่า เขาทุ่มเททั้งร่างกายและจิตใจพิทักษ์รักษาปกป้องผืนป่า ห้วยขาแข้ง แม้ต้องแลกด้วยชีวิตของตนเอง แม้สืบจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ความดีที่ยิ่งใหญ่ ของสืบจะเป็นบทเรียนที่สำคัญใช้ปลูกจิตสำนึกของคนในสังคม ให้รักแผ่นดินของตนเองให้มากขึ้น

นักการเมืองก็เป็นข้าราชการประเภทหนึ่ง ที่ต้องทำงานการเมืองเพื่อประชาชน ผู้แต่งกล่าวถึงนักการเมืองท่านหนึ่งที่มักจะสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองด้วยวิธีแปลก ๆ จนได้สมญานามว่า ส.ส.สาวกะเบือ เพราะท่านได้เคยพกสาวกะเบือเข้าไปประชุมสภา และในขณะนี้ก็สร้างความสนใจให้ตัวเองอีกครั้ง โดยเป็นผู้นำในการหากรุสมบัติที่จังหวัดกาญจนบุรี ผู้แต่งได้แสดงทัศนะถึงท่านเชาวรินทร์ ลัทธิศักดิ์ศิริ ไว้ใน สากระเบือ ดังนี้

“เคยไปด่านกาญจนบุรีที่กะเหรี่ยง
น้ำค้างย้อยพรอยพรอมพรมพราว
“สุนทรภู่” ครูคำคนสำคัญ
ยังหลงทองเมืองกาญจน์ดังครรลอง
สงสารท่านเชาวรินต้องลั่นห้อย
ไปหลงลมมฆายจึงง่ายงอม
สู่วางสากรากกร้าเข้าดำหิน
รักษาศักดิ์สากเชาวรินทรา
ยังคงยุคตามล่าหาสมบัติ
ยังคงตื่นตูมตามหามแห่ไป
ยังรักษาติช่วยชาติवादวิมาน
ยังเล่นรวยทางลัดเล่นซัดโคลน
ไทยจะเป็นไทได้อย่างไรกัน
ยังเง่างมฉายไม่ยอมใจ

ฟังแต่เสียงเสือสิงห์ชะนีหนาว
เพราะเชื่อลาวเชื่อว่าแร่แปรเป็นทองฯ”
แต่ง “รำพันพิลาป” ขับกลอนคล่อง
ไปหลงไหลหมายปองทองจอมปลอม
ไม่อ่านถ้อยสุทรครูกลอนกล่อม
สะบักสะบอมเบ้งเบือเหวี่ยงเข้าตา
กระเทือนทั้งธรณินทั่วถิ่นหล้า
ดั่งคืบฟาคับฟากนี้สากไทย
ยังคงสัจจาจาดือดาไล
ยังคงอยากดกกระไดได้พลอยใจ
ยังโอมอ่านคาถาดำราโหร
ยังตะโกนเก่งกล้าอัดดาโต
ยังดื้อรันตันทุรังยังยโส
ยังเห็นโซ่เป็นสร้อยเข้าร้อยคอ

ยุคคนไทยมือหนึ่งถือมือถือ
ยุคโลกไร้พรมแดนนั่งแท่นรอ

ส่วนอีกมือถือสากควงสากล่อ
เราเป็นต่อเพราะลากสากกะเบือ

สากระเบือ 22 เมษายน 2544

จากบทประพันธ์ผู้แต่งได้กล่าวถึง สุนทรภู่ที่เคยแต่งเรื่อง รำพันพิลาป ว่าอย่าหลงเชื่อในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เช่น การเล่นแร่แปรธาตุ ทำหยดน้ำค้างให้กลายเป็นทองคำแต่ท่านเขาวรินทร์ไม่ยอมฟังคำกล่าวของท่านสุนทรภู่ มัวแต่หลงใหลในทรัพย์สินที่ไม่มีจริงเป็นเพียงแต่ขาลือจึงยังมกตามล่าหาสมบัติอยู่ ถ้าประเทศมีคนที่ดีอื่นไม่ยอมฟังใครเช่นนี้แล้ว ประเทศคงจะไปไม่รอด นักการเมืองควรเอาเวลาทำงานให้ชาติมากกว่าจะมาทำสิ่งที่ไม่มีประโยชน์และถ่วงความเจริญของประเทศชาติ

1.5 ภาพสะท้อนและแนวคิดในการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทย

ผู้แต่งได้สะท้อนภาพในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยพร้อมทั้งแสดงทัศนะหลายแง่หลายมุมไว้ในบทร่ายกรองชุด “สร้อยสายบัว” ดังนี้

ยิ่งวิฤติยิ่งกล้ายิ่งฝ่าข้าม
กล้าเดินพรมก็ต้องกล้ามาเดินไพร
ในทุ่งร้างทางไร้ไฟดวงน้อย
ในคืนดึกดาวเด่นเป็นลายแทง
เป็นผู้นำต้องรู้เป็นผู้น้อย
เป็นผู้ใหญ่ใจเย็นรู้เป็นกลาง
เพราะทะเลรักที่อยู่ต่ำ
ยอดหญ้าแย่งหินแยกแตกกระจาย
ต้องรู้ถูกรู้ผิดรู้คิดใหม่
เอามือเราใจเราเข้าจุนเจือ
หลักล้านเลขล้วนไล่ไปจากศูนย์
ตั้งสติตริตรรวจสำรวจตน
ต้องรู้เดินด้วยดีที่ละก้าว
ไม่กระโดดโลดไล่ไขว่คว้าวัน

พิสูจน์ความเข้มแข็งแห่งยุคสมัย
เหล็กจะกล้าแกร่งได้ต้องไฟแรง
กระจอยร้อยริบหรือยังมีแสง
ให้แสงแห่งหนดินแดนทาง
รู้รวมรอยร่วมเรียงร่วมเคียงข้าง
รู้ทั้งล่างทั้งบนรู้ต้นปลาย
จึงรวมน้ำใหญ่น้อยร้อยพันสาย
กำลังพายุรู้ยังกำลังเรือ
เข้าถ้ำเสือจึงได้อุ้มลูกเสือ
เอาน้ำเหวี่ยงไหลหลังต่างน้ำมन्द
หลักใจคุณด้วยใจได้ตั้งต้น
ความเป็นคนมาเตือนว่าเหมือนกัน
รู้กินข้าวที่ละคำลำดับขั้น
ไม่รีบร้อนผลิผลลามยกชามชด

ที่อดอยากยากอยู่ไม่รู้วาย
จึงได้ยากอยากอยู่ไม่รู้ลด

ทั้งอดกายอดใจอดไปหมด
ถ้าไม่อดไม่ยากไม่ยากใจ

สร้อยสายบัว 26 มีนาคม 2543

ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเชิงแนะนำและให้กำลังใจในการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในสังคมว่า
เมื่อคราวใดเกิดปัญหาวิกฤติ ก็ต้องหาทางฟันฝ่าข้ามไปให้พ้น ถ้าเรากล้าสู้ก็จะมีหนทางเดิน
ค่อยก้าวไปที่ละนิด ไม่ควรผลีผลามหรือกระโดดข้ามขั้นตอนนี้ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้
กลอนบทต่อไปกล่าวถึง การมีชีวิตอยู่โดยทำปัจจุบันให้ดีที่สุดดังกลอนว่า

เหยียบแผ่นดินให้ประจักษ์ตระหนักแน่น	จะเห็นแผ่นดินนี้มีแต่ให้
ให้ไม่หมดให้ไม่เหนื่อยให้เรื่อยไป	ให้ฝนน้ำลมไฟให้ชีวิต
ให้ความรักความหวังกำลังใจ	ให้โชติช่วงดวงไฟในดวงจิต
ให้ความเกลียดความโกรธพิโรธฤทธิ์	ให้ความคิดแตกต่างทั้งดีเลว
บางครั้งเหมือนเลื่อนไหลไปสู่ดฟ้า	แต่บางครั้งเลื่อนหลงไปลงเหว
รู้ขีดขั้นครรลองรูปล่องเปลา	ไม่แหลกเหลวตกหลุมไปตาม
ในน้ำผึ้งบางครั้งมียาพิษ	ในหม่อมิตรมีศัตรูอยู่หลากหลาย
ในเปลือกแข็งบางที่มีเนืองาม	ในดงหนามบางที่มีดอกไม้
ลุกขึ้นเถิดลุกขึ้นตื่นจากฝัน	วันนี้เป็นอีกวันอันสดใส
เมื่อวานคือเมื่อวานที่ผ่านไป	วันพรุ่งนี้ก็กระไรยังไม่มา
เราจะทำวันนี้ให้ดียิ่ง	ทุกทุกสิ่งวันนี้ต้องดีกว่า
หนึ่ง,สองมือคือศัสตรา	เป็นเครื่องฝ่าอุปสรรคทั้งหนักเบา
ชีวิตคือช่วงยามของความทุกข์	มีความสุขประปรายให้คลายเหงา
มีความรักความฝันช่วยบรรเทา	เติมความเปล่าเปลี่ยวให้ได้สมดุล
ถึงคนดีแสนดีที่เรารัก	ฝันถึงดักอุ่นอ่อนให้นอนหนุน
และฝ่ามือลูบไล้ละไมละมุน	อ้อมโอบอุ่นจุมพิตปิดเปลือกตา

สร้อยสายบัว 2 เมษายน 2543

ผู้แต่งกล่าวว่าช่วงชีวิตของคนมีแต่ความทุกข์ความสุขก็มีมาบ้างประปราย เราจึงต้องใช้
สมองและสองมือฟันฝ่าทุกข์ไปให้ได้ แผ่นดินนี้มีทั้งสิ่งที่ดีงามและสิ่งที่เลวร้ายให้ไว้ทุกอย่างต้องรู้
จักคิดกลั่นกรองเลือกเฟ้นเพื่อทำวันนี้ดีที่สุด

ผู้แต่งได้กล่าวย้ำอีกว่าไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเนรมิตสิ่งใดให้เราได้นอกจากใจของ
เราเองเท่านั้น ที่จะสร้างฝันและทำฝันให้บรรลุผลสำเร็จดังกลอนว่า

ไม่มีเทพเทวามาเนรมิต
 ไม่มีดาวดวงใด ในชีวัน
 จากเม็ดยุทราจะสร้างปรางค์ปราสาท
 จากพลังมากมายเป็นไภค
 ผีงทุกตัวต่างมีชีวิตจริง
 เหมือนต่างเป็นสายพานเป็นพันเฟือง
 หนึ่งรวมรังดั่งมีหนึ่งชีวิต
 รวงรังเหมือนเรือนกายผีงกรายเกรียว
 หนึ่งครอบครว้ดั่งมีหนึ่งชีวิต
 เจดียุทราสำเร็จด้วยเม็ดยุทรา
 หนึ่งแผ่พวงศัวงษาคณาญาติ
 เหมือนหนึ่งใจจักรวาลประมาณมี
 เรามีกายมีใจเป็นไภค
 แต่คนหนึ่งคนนี่สำคัญ
 เราจึงมีชีวิตหลายชีวิต
 ชีวิตคนชีวิตกิจชีวิตเมือง

ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประสิทธิ์สรรค์
 มีใจเราเท่านั้น ที่บันดาล
 จากอากาศเราก็ก๊สสร้างฟ้าฝน
 จากผู้คนบันดาลเป็นบ้านเมือง
 บรรลุช่วงช่วงงานกันต่อเนื่อง
 ทุกบาทเบื่องกระบวนผีงเป็นหนึ่งเดียว
 เป็นหนึ่งจิตหนึ่งใจให้ยึดเหนี่ยว
 มาเกาะเกี่ยวประกอบเห็นเป็นรูปกาย
 เป็นหนึ่งจิตหนึ่งนามหนึ่งความหมาย
 ทุกเม็ดยุทราธำรงองค์เจดีย
 หนึ่งประชาหนึ่งชาติवादวิถิ
 ประหนึ่ง หนึ่งชีวิ ประมาณกัน
 จึงเป็นคนหนึ่งคนบันดลผัน
 เป็นส่วนซึ่งสัมพันธ์ดั่งพันเฟือง
 ภารกิจชีวิตห่างอย่างต่อเนื่อง
 ทุกบาทเบื่องเหล่านี้คือชีวิต

สร้อยสายบัว 3 ก.ย. 43

ในการดำเนินชีวิตไม่มีสิ่งใดช่วยเราได้ นอกจากใจที่เข้มแข็งของเราเอง การรวมพลังใจในการทำงานของแต่ละบุคคลในสังคมก็จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จลงได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ดังผีงตัวเล็ก ๆ ที่รวมพลังจนสร้างรังได้อย่างมั่นคง มีสังคมที่มีความมั่นคง

ผู้แต่งได้กล่าวถึงระบบสุริยจักรวาลที่มีแรงดึงดูดทำให้ดวงดาวเกาะเกี่ยวกันไว้เป็นกลุ่มก้อน ไม่มีดวงดาวใดที่กระเด็นออกไปนอกระบบ ชีวิตของคนก็เหมือนดวงดาวดวงหนึ่ง ๆ ที่ต้องอยู่รวมกันเกาะเกี่ยวกันไว้ด้วยความสามัคคีดังกล่าวว่า

จักรวาลเว้งว้างกว้างและไกล
 มีดวงดาว แก้วถ่าน ทุกสารทิศ
 มีความร้อนมีพลังที่ผ่องแผ้ว
 มีแรงดึงดูดแน่น ผลักกันไป
 แม้ดวงดาวนับไม่ถ้วนจำนวนดาว
 เป็นกลุ่มเกลียวเคลียวไคลในราตรี
 เหมือนมีกฎมีเกณฑ์เป็นกลไก

เปิดเผยพร้อมเป็นไปไม่ปกปิด
 มีวิถีตั้งเนรมิต ลิขิตไว้
 มีสีแสงส่องกันและกันได้
 มีทุกสิ่งอยู่ใน ความไม่มี
 ยังโยงยาวระยะระยางหว่างวิถิ
 ประจำจักรราศีที่โคจร
 จัดจังหวะระยะไว้เป็นกลุ่มก้อน

เป็นทางช้างเผือกขาวพราวอำพร
หนึ่งดาวโลกดวงนี้หนึ่งชีวิต
มีดาวเคราะห์เกาะเกี่ยวเหนียวแน่น
ร่วมระบบสุริยะจักรวาล
ร่วมดำรงโลกไว้ไม่เอนเอียง
มีแผ่นดินภูแดนมีแผ่นผา
มีสายลมมีอากาศสะอาดสะอาด
ให้สัตว์น้อยสัตว์ใหญ่ได้อยู่ด้วย
ประเสริฐสุดดุจเดียวเป็นเกลียวแกน

ลั่นดวงดารากรโกฏีไกววัล
มีอาทิตย์หนึ่งดวงให้พวงผัน
มีดวงจันทร์เคลื่อนคล้อยร่วมลอยเรียง
ร่วมประสานสอดคล้องไม่ลอยเลียง
ร่วมแรงเหวี่ยงจักรวาลอันแว้งว้าง
มีแผ่นน้ำแผ่นฟ้ากว้างกว่ากว้าง
มีพฤษภาสลับล้าประดังแด่น
ให้โลกสวยด้วยสรรพสิ่งแสน
ดังเกี่ยวแขนคล้องแขนอยู่แน่นเนื่อง

สร้อยสายบัว 10 ก.ย. 43

ผู้แต่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ของดวงดาวที่ยึดเหนี่ยวกันได้อย่างเป็นระบบซับซ้อนกันไป
อย่างพร้อมเพรียงและทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง
ผู้แต่งได้กล่าวต่อไปถึงความสัมพันธ์สรรพสิ่งในจักรวาลดังนี้

เด็ดดอกไม้ย่อมสะท้อนถึงดวงดาว ด้วยโยงยาวสัมพันธ์อันต่อเนื่อง
ชีวิตคนลิขิตชีวิตเมือง
จากท้องนาผาถนจนทำเนียบ
จากเม็ดทรายทรายเกลือถึงเดือนเรียว
จรวดรุ่งฟุ้งไกลไปจากฐาน
ที่ละนิดที่ละน้อยค่อยเพิ่มพูน
หนึ่งสมองสองมือคือแรงงาน
หนึ่งหน่วยงานร่วมกระทำเจตจำนง
หนึ่งเป็นสองสองเป็นสามสามเป็นสี่
มือกระหวัดมัดหวายแกร่งกายใจ
ใจต่อใจเข้าใจในใจกัน
ถ้าต่างใจต่างตัวต่างมัวเมา
ไม่เห็นทิศเห็นทางให้วางเท้า
มีธงชัยหมายมั่นในบันปลาย
ต้องยอมรับยอมรู้ดูท่าฝน
บางครั้งอาจต้องถอยคอยฝนชา

รวมร้อยเรื่องพันเรื่องในเรื่องเดียว
จากตึกเสียบทะเลฟ้าป่าเขาเขียว
จากเศษเสี้ยวทศนิยมจนสมบูรณ์
เลขเป็นล้านล้านหลักไปจากศูนย์
ทบทวีตรีคูณจนมั่นคง
ร่วมประสานสำเร็จเสร็จประสงค์
บรรลุตรงตามเจตนานัย
สามัคคีคือพลังสร้างสมัย
ผลึกผาได้ด้วยแรงแห่งผองเรา
เป็นใจหนึ่งเท่านั้นบรรลุเป้า
ถึงร้อยเท่าพันเท่าก็เปล่าดาย
ก็เดินเปล่าเปื่อยไปไร้ความหมาย
ไม่ร่วมทางย่างกรายอย่าหมายคว่ำ
แต่อย่ายอมจำนนกับฝนฟ้า
แต่บางครั้งต้องกล้าฝ่าฝนขัด

สร้อยสายบัว 17 กันยายน 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างในจักรวาลที่ต้องมีการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน และพร้อมที่จะช่วยกันแก้ปัญหาเพราะเพียงหนึ่งคนไม่อาจสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด พร้อมทั้งให้เข้าใจแสวงหาโอกาสต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตให้ได้อย่างดีที่สุด

นอกจากนี้ผู้แต่งยังกล่าวถึงความสำคัญของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงานต่าง ๆ ดังนี้

มหัสจรรย์จริงหนอใจต่อใจ	รวมกันได้ทำได้ไม่จำกัด
เปลี่ยนที่มีดเป็นสว่างกระจ่างชัด	เปลี่ยนวิบัติเป็นสบายคลี่คลายจริง
เปลี่ยนวิกฤติคิดเห็นเป็นโอกาส	เปลี่ยนผิดพลาดเป็นถูกได้ทุกสิ่ง
เปลี่ยนปราชัยเป็นชัยได้ช่วงชิง	เปลี่ยนความนิ่งน้ำเน่าเป็นก้าวหน้า
จากใจหนึ่งส่งไปสู่ใจหนึ่ง	เป็นใจถึงใจกันไม่หวั่นยำ
ใจกันใจใจรู้อยู่ประจำ	ช่วยยกใจมิให้ทำที่ต่ำทราม
ที่ดีต้องป้องปกต้องยกย่อง	ที่ร้ายต้องรังเกียจต้องเหยียดหยาม
สามสิ่งพึงเฝ้าหาพยายาม	คือความจริงความงามและความดี
ผีเสื้อมีชีวิตแม้นิดน้อย	กะพริบพริบพร่างพรายระบายสี
ประดับดวงดอกไม้ให้ชีวิ	ชีวิตมีแต่ความงดงามนัก
ชีวิตเราจงเป็นเช่นผีเสื้อ	เป็นอยู่เพื่อความงามความประจักษ์
สร้างความงามความดีเป็นที่รัก	ให้เป็นศักดิ์เป็นศรีแก่ชีวิต
ศักดิ์นั้นคือความดีความมีค่า	ศรีคือความงามสง่าประกาศิต
เป็นศักดิ์ศรีแท้จริงมีงนิมิตร	อย่ายึดติดศักดิ์ศรีที่จอมปลอม
ไม้ประดิษฐ์ประดับช่อลวดดอกไม้	ถึงจะสวยอย่างไรก็ไม่หอม
อันเพชรแท้หมกโคลนถึงหม่นมอม	เพชรก็พร้อมเปล่งฉายประกายเพชร

สร้อยสายบัว 24 กันยายน 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงจิตใจของเราที่เมื่อมีความเข้มแข็งแล้วไม่ว่าอุปสรรคใด ๆ เมื่อใจสู้ อุปสรรคต่าง ๆ ก็จะสามารถที่จะผ่านไปได้อย่างไม่ยากนักพร้อมทั้งยึดถือความจริงความงาม ความดี เพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าตลอดเวลา

นอกจากจิตใจที่เข้มแข็งในการทำงานแล้ว การนำอดีตมาเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ก็จะทำให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมากดังนี้

กัณดารเดินเหินเหวเปลวไฟควัน	ต้องรู้ทันหันกลับรู้หลาบเข็ด
ระเบียบแบบแผนยลมีกลเม็ด	เลือกที่จริงทั้งที่เท็จจับเคล็ดครุ
อดีตอันผ่านเห็นเป็นอดีต	มีเส้นขีดเส้นเว้นมีเส้นคู่

มาถึงจุดปัจจุบันหันไปดู
 เราได้รู้อุปสรรคจากความงาม
 รู้วิธีสู้จากหมู่มิตร
 เอาความดีจากอดีตอันซัดไว้
 มิใช่เอาแต่อดีตอันซัดวาง
 ใครแข็งแรงแกร่งกว่าก็ฝ่าฟัน
 ใครเป็นตัวของตัวเองยืนตัวอยู่
 ไม่เป็นตัวของตัวเองมัวมัวไป
 เขารุนเม็ดเด็ดโคนถึงอลเวง
 ตั้งสติเป็นตัวของตัวเองเกิด
 สมอมีมือมีวิชาชาญ

จึงได้รู้ทุกเส้นเป็น เส้นชีวิต
 ได้รู้ทุกยามจากความผิด
 รู้ทิศจาก หลงทิศเห็นทาง
 มารับใช้ปัจจุบันอย่างสรรค์สร้าง
 คนยิ่งขัดยิ่งแย้งยิ่งแข่งขัน
 ใครอ่อนแอแย้งยันก็บัลลย
 ก็พอรู้ลูทางวางตัวได้
 ก็ต้องถูกกำหนดกดข่มเหง
 ปลอ่ยม้าแคว้งขุนคว้างกลางกระดาน
 จะลุกเชิดเทิดทำอย่างกล้าหาญ
 สร้างตำนานชีพใหม่ให้โลกลือ

สร้อยสายบัว 1 ตุลาคม 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการที่เรานำเอาอดีตมาเป็นบทเรียนเพื่อพัฒนาชีวิตของเราให้ดีขึ้นโดยไม่
 หลงต่อสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและอำนาจบาปมีที่เป็นของจอมปลอมพร้อมทั้งตั้งใจทำตัวเองให้
 เป็นคนดีของสังคม

รู้จักโลกรู้จักกรรมรู้มาใช้
 ทศกัณฐ์ถึงมียี่สิบมือ
 ต้องแพ้พ่ายใจตัวของตัวเอง
 ใจไม่รู้ใจตัวมัวมัว
 โลกยิ่งไร้พรหมแดนยิ่งกันดาร
 มีเครือข่ายใยยางงูงูงู
 จะถูกด้อนเข้ามูมจนจุ่มปุ๊ก
 เขาชี้เป็นชี้ตายให้เห็นงาม
 ดีแต่ชูเขากางนั่งห้องแอร์
 ที่เคยปลุกเคยสร้างถางที่ดอน
 ไม่รู้ดินถิ่นไทยหัวใจโลก
 ยังเลี้ยงโลกอยู่ได้ไม่สิ้นทาง
 จึงคนกล้าคือคนปลุกดันกล้า
 เศรษฐีล้มจนดินสิ้นชีวี

รู้อะไรควรถือไม่ควรถือ
 มีอาจยื้อญาติวงศ์ทั้งลงกา
 ที่ควรเกรงไม่เกรงไม่เกรงกล้า
 ใจจึงฆ่าใจได้ไม่รู้ตัว
 จะล้มลุกคลุกคลานกันถ้วนทั่ว
 พลอยเชิดหัวชูหางติดตั้งตาม
 ต้องล้มล้มลุกลุกถูกเขาข้าม
 เหมือนถูกล่ามสนตะพายเป็นควายตอน
 ส้มธาตุแท้เทือกเถาแต่เก่าก่อน
 ที่เคยนอนเถียงนาฟ้าจางปาง
 เคยผ่านโคกผ่านสุขมาทุกอย่าง
 เป็นตัวอย่างโลกได้ในวันนี้
 คือชาวนาชาวไร่ในทุกที่
 ชาวนามีแต่จนอยู่ทนทาน

จากต้นกล้าเติบโตเป็นต้นข้าว
ทุกแผ่นดินด้วยรักจากจักรวาล

อร่ามราวรวงทองผ่องผสาน
นี่คือใจอันตระการตระหง่านทะนง

สร้อยสายบัว 8 ตุลาคม 2543

ผู้แต่งกล่าวถึงการดำรงชีวิตที่ต้องมีความกล้าหาญที่จะคิดที่จะทำการใด ๆ เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างมากมาย พร้อมทั้งมองถึงภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษเป็นผู้สร้างสมเอาไว้เราต้องนำมาใช้และพัฒนาเพื่อความเจริญต่อไป

กลอนบทต่อไปผู้แต่งกล่าวถึงคุณค่าของงานที่พวกเรากระทำกัน ซึ่งถ้ามองเห็นคุณค่าแล้วงานก็จะสำเร็จไม่ยากนักดังนี้

คนปลูกข้าวจึงรู้จักรักเมล็ดข้าว
ยังรักดินถิ่นฐานอยู่มั่นคง
คนปลูกเงินถึงรู้จักรักเม็ดเงิน
พร้อมจะอยู่พร้อมจะไปได้ทุกครา
ศูนย์มีค่าถ้าจะนับเท่ากับสูญ
ถ้าผิดศูนย์ผิดสี่ก็มีมาร
เงินทองจึงเป็นของมายา ยิ่ง
อย่าเก้อทางคนที่ทวิคุณ
คนที่สร้างคนที่ทำต้องลำบาก
ยิ่งโครงสร้างสูงส่งค้ำองศ์อินทร์
เขาสมัยก็ต้องหมั่นทนสมัย
เป็นนายโรงไม่รู้เล่นเป็นนายโรง
อย่าเอาแต่ตามเขาละเราเก่ง
อย่าเอาแต่พวกมากจุดลากไป
จงกินอยู่รู้พอแต่พอที่
รู้คุณข้าวคุณน้ำไม่ธรรมดา

ถึงมีดาวมีเดือนไม่เลื่อนหลง
ยังดำรงรักรดตลอดมา
แต่ยับเยินยกย่อนซับซ้อนกว่า
อำนาจของเงินตรามายาการ
อาจบอกลบเพิ่มพูนเลขคุณหาร
ถ้าบันดาลศูนย์ดีก็มีมูล
ข้าวปลาเป็นของจริงใช่สิ่งสูญ
จงเกื้อกูลคนระกำคนทำกิน
จมกรอบกรากซากผิจมหนี้สิน
คนอยู่ดินก็ยังมีแต่ชีโครง
นอกสุกใสในจริงตะดั่งโหนด
ปล่อยตัวโง่งบงการก็บัลลย
ถ้าคิดเองแล้วโง่โง่ไม่ได้
อย่าเอาแต่ทนสมัยไม่พัฒนา
อย่ากินดีอยู่ดีเป็นผีบ้า
สำนึกในคุณข้าวปลาเรา

สร้อยสายบัว 15 ตุลาคม 2543

ผู้แต่งกล่าวถึงความสำนึกในหน้าที่ที่ตนกระทำอยู่ให้กระทำอย่างตั้งใจเพราะจะเกิดผลดีกลับมามากมายแน่นอน พร้อมทั้งรู้จักคิดรู้จักทำในสิ่งที่ตนมีความรู้ความสามารถและที่สำคัญคือต้องรู้จักกินใช้จึงจะมีชีวิตที่อยู่ดี

กลอนบทต่อไปผู้แต่งพูดถึงความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินและเตือนสติถึงการแข่งขันทางการค้าในระดับโลกกว่าอย่าไปหลงกลต่างชาติเพราะจะทำให้เราเสียเปรียบ ดังนี้

มีที่อยู่กินมีถิ่นเกิด
มีความรักร่มเย็นเป็นร่มเงา
มีครอบครัวเป็นตัวของตัวเอง
มีหัวเราะมีน้ำตามาปะปน
เรามีข้าวมีปลาเป็นอาหาร
พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องไม่ต้องกลัว
เมื่อไม่อดก็ไม่อยากไม่ยากยุ่ง
ไปหลงห้อยต้อยตามเขารำไป
ผลหมากรากไม้กินไม่หมด
สร้างเสียบึงเลี้ยงหล้าเลี้ยงสากร
ว่าไฟไหม้ร้อยครั้งยังดีกว่า
อย่าเป็นกาบ้ารำไปตามยุง

ไม่หุเลศแต่ไม่ร้ายกว่าใครเขา
พอเป็นเหย้าเป็นเรือนได้เยื่อนยล
มีบรรเลงเพลงสุขอยู่ทุกหน
มีศักดิ์ศรีความเป็นคนไม่หม่นมัว
ผักเต็มรั้วเต็มร้านทุกย่านทั่ว
ได้เลี้ยงตัวเลี้ยงตนไม่จนใจ
ไม่ต้องฟุ้งต้องเฟ้อบ้าเผลอไผล
ความเป็นไทยคือเป็นไทใช้ทาสคน
อร่อยรสทุกฤดูอยู่ทุกหน
อย่าจ้านจนตรอกเขาหลอกจูง
ต้องเสียท่าแพ้นั้นแข่งขันสูง
ไปหลงฝูงหลงเผ่าถูกเขาตอน

สร้อยสายบัว 22 ตุลาคม 2543

ผู้แต่งกล่าวถึงความสำนึกในทรัพยากรธรรมชาติที่เรามีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ใช้อุปโลกน์บริโภคนกได้อย่างสบายและยังสามารถนำมาเป็นสินค้าส่งออกนารายได้กลับเข้าสู่ประเทศได้เป็นอย่างดีตีสั่งนั้นเราจึงต้องดำรงอยู่อย่างเป็นไท อย่าไปหลงกับเล่ห์เหลี่ยมของต่างชาติที่จะพาประเทศชาติเข้าสู่ความวุ่นวาย

กลอนบทสุดท้ายในชุดนี้เป็นการเตือนสติในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมให้ได้อย่างมีความสุขและไม่ตกเป็นรองของต่างชาติดังกลอนว่า

เขาเลือกกัดตัดต่อกอสายพันธ์
จักรพรรดินิยมใหญ่เข้าไซซอน
อย่าให้ข้าวหมดนาปลาหมดน้ำ
อย่าให้ใจหมดใจไร้ใจจง
เป็นบัวดินกินโคลนขึ้นพ่นน้ำ
เป็นข้าวปลูกปลั่งปลั่งอยู่กลางนา
เป็นเพื่อนให้เพื่อนเห็นว่าเป็นห่วง
ให้ไปสู้ไปเผชิญเดินทางไกล

คือสงครามข้ามชั้นผิวดนก่อน
จะถูกต้อนถูกรุมเข้าคัมครอง
อย่าให้ธรรมชาติถิ่นแผ่นดินหมอง
อย่าให้ต้องตกในเลนน้ำตา
ดีกว่าหน่อกระกำขึ้นหนามหนา
ดีกว่าเดือนดาราอยู่ฟ้าไกล
จึงกล้าท้วงกล้าทักกล้าผลักไส
มีเพียงใจเพชรจริงคำยิ่งทอง

เด็ดสายบัวหักห้อยเป็นสร้อยบัว
เจ้าบัวหลวงดวงใจยิ่งใฝ่ของ
เป็นแรงใจให้คนล่งพันทุกข์
เป็นดอกไม้มวลชนคนยินดี

มาคล้องตัวเจ้าไว้มิให้หมอง
ดังโคมผ่องพร่างพรายในปฐพี
เป็นคำตอบปลอบปลุกทุกวิถี
เป็นมณีบัวหลวง แขนบทรงนิรันดร์

สร้อยสายบัว(จบ) 29 ตุลาคม 2543

ในบทร้อยกรองชุด “สร้อยสายบัว” ผู้แต่งปรารถนาให้คนในสังคมดำเนินชีวิตอย่าง ะมัดระวังและรู้เท่าทัน รู้จักพึ่งตัวเองไม่หวังพึ่งในโชคชะตา มีความสามัคคีรวมพลังในการทำงาน ต่าง ๆ และพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขวางกั้นด้วยความมั่นคงและรอบคอบอย่าย่อท้อ และ ยังชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งในจักรวาลที่ต้องดำเนินไปพร้อมกันและเกาะเกี่ยวกันในการ ดำเนินชีวิต ควรใช้อดีตที่ผ่านมาเพื่อเป็นบทเรียน ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่เรามีอยู่และพัฒนาให้ ดียิ่งขึ้น อย่าหลงกับต่างชาติที่คอยจะหาผลประโยชน์จากเราพร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่ เรียกว่าอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์

นอกจากร้อยกรองชุด สร้อยสายบัว ผู้แต่งยังได้สะท้อนภาพและเสนอแนะแก่สังคมไทยไว้ อีกหลายประเด็นในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

ในโอกาสปีใหม่ผู้แต่งได้กล่าวถึงสิ่งที่อยากให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองและมีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้นโดยแสดงทัศนะเกี่ยวกับปีใหม่ไว้ดังนี้

ใหม่มาอะไรมา
วายเคเวย์ทูใคร
เขาหลอกให้เราเล่น
เขาคิดประดิษฐ์ขาย
เวลาคือกาลละ
ต่อเนืองอยู่เนืองนา
รู้แจ้งขณะจิต
ไม่มีอะไรมา
ทุกวันนี้คือวัน
ช่วงวันแห่งชีวี
ทูเคคือทูใคร
ใครมิตรและใครมาร
ใครกอบแระโยชน์เกื้อ
ไม่ยินแลไม่ยล

อะไรมีกับปีใหม่
วายทูเคเวย์ทูคราย
ให้โลดเต้นจะเป็นตาย
ให้เราซื้ออยู่ชั่วช้า
อันประจักษ์เป็นประจำ
ขณะเคลื่อนไหวคลาดคลา
ก็รู้จักทั้งโลกา
แลไม่มีอะไรมี
บันดาลได้ทั้งเลวดี
คือชีวิตชั่ววันวาน
ใครคือภัยใครคือพาล
ก็รู้ได้ในบัดดล
เพียงเพื่อตนแลพวกตน
อย่าไปคบไปค้าเขา

ปีใหม่ก็ไม่มี
จนเราเร่งรู้เรา

อะไรใหม่หากมี
เร่งเป็นไทจงทั่วเทอญฯ

ใหม่มา 2 มกราคม 2543

จากบทร้อยกรองผู้แต่งกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนไทย จากการคาดคะเนปัญหาการทำงาน ของ คอมพิวเตอร์ในช่วงเวลาเปลี่ยนสหัสวรรษ จากปี ค.ศ. 1999 ไปเป็นปี ค.ศ. 2000 ของผู้ผลิต จนทำให้เกิดกระแส ความวิตกกังวลไปก่อนอย่างรุนแรง แล้วเมื่อถึงเวลาจริง ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น

สะท้อนให้เห็นว่า อันที่จริงแล้ว ไม่มีสิ่งใดเลยที่เที่ยงแท้ หากแต่ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยการคิดและทำ อยู่กับปัจจุบัน เราก็จะสามารถ หลีกเลียง ภัยอันตราย ต่างๆที่จะมาทำอันตรายเราไปได้ในที่สุด แต่นอกจากเราจะมีสติแล้ว เราควรใช้ปัญญา ควบคุม ไปด้วย จึงจะสามารถแยกแยะคนดีและคนพาล ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเราได้อีกด้วย

ดังนั้น สำหรับช่วงเวลา ปีใหม่ ก็เป็นเพียง ช่วงเวลาปกติที่ถูกอุปโลกน์ขึ้น แล้วก็ต้องผ่านพ้น ไป เราไม่ควรหลงไปกับสิ่งเหล่านี้ แต่ควรรู้จักตัวตนของเราเองให้มากที่สุด เพื่อที่จะสามารถปล่อย วางชีวิตให้เป็นอิสระจากสรรพสิ่งในโลกที่รายล้อมเราอยู่

ในช่วงปีใหม่นี้ 2544 ผู้แต่งได้เตือนสติ และแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน ในทุกระดับไว้ใน ให้พร ดังนี้

ให้รู้จักตัวเองเร่งเรียนรู้
ให้รู้ยักรู้สร้างตน
ให้ความซื่อสัตย์หลายอย่าได้มี
ให้ความจริงประจักษ์มันไม่สั่นคลอน
ให้ชาวบ้านสร้างบ้านดำนานเนื่อง
ให้ชาวนาสรางนาคู่ฟ้าไทย
ให้เลือกตั้งครั้งใหม่ได้คนดี
ให้การเมืองได้เห็นเป็นการเมือง
ให้สังคมสมบูรณ์เพิ่มพูนสุข
ให้ก้าวนำอำนวยช่วยโลกา
ให้ปีเก่าคนเก่าก้าวหลีกไป
ให้คนไทยเป็น "ไท" ได้รู้ทัน

ให้กินอยู่แต่พอดีมีเหตุผล
ให้น้ำเหนือคือน้ำมนต์บันดาลพร
ให้ความดีดำรงทรงนุสรณ์
ให้ความงามกำจรประจำใจ
ให้ชาวเมืองสร้างเมืองประเทืองสมัย
ให้ชาวไร่สร้างไร่จำเริญเรือง
ให้ไล่ผีปลิงเปรตเศษกระเบื้อง
ให้เป็นเรื่องถูกถ้วนมวลประชา
ให้สุขุคก้าวสวยด้วยก้าวกล้า
ให้โลกหล้าร่วมด้วยร่วมช่วยกัน
ให้ปีใหม่คนใหม่ก้าวใหม่มัน
ให้ตื่นจากความฝันที่เทอญ

ให้พร 31 ธันวาคม 2543

ผู้เขียนได้กล่าวอวยพรในวันปีใหม่ให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดี รู้จักสร้างเนื้อสร้างตัวด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง สิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ จงหมดไปเหลือไว้แต่ความดี สิ่งที่เป็นความจริงก็ควรเป็นความจริง อย่าได้มีใครมาทำให้เป็นสิ่งที่หลอกลวง ให้มีจิตใจที่ดี รู้จักสร้างแต่ความดีให้บ้านเมือง รู้จักหน้าที่ของตัวเอง ให้ได้คนดีเป็นผู้นำประเทศ ให้พวกที่ชอบหลอกลวงนั้นหมดไปให้สังคมมีแต่ความสุข รู้จักการใช้ชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า ปีใหม่ให้เจอแต่สิ่งที่ดี ๆ ให้เป็นคนใหม่ที่ดี ให้คนไทยมีความเป็นอิสระและให้คนไทยมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาไม่เพ้อเจ้อไม่เพ้อฝัน

ในโอกาสปีใหม่อีกปีหนึ่งผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหวังอยากให้สังคมเป็นสุขและมีความเจริญรุ่งเรืองไว้ใน เทียนปีใหม่ ดังนี้

จะสิ้นปีสี่สี่ขึ้นสี่ห้า
คืนและวันผันวนก๊วนเวียน
ที่นักบวชสวดมนต์ก็บ่นพร่ำ
ไม่ลดหลั่นบันเทาให้เบาบาง
ที่ขึ้นใหญ่ได้นำอำนาจรัฐ
คอยปากเพียรเขียนเสือให้วักลว
ที่พ่อค้านั่งติดลูกคิดแล้ว
กำไรหดเหี่ยวหล่นตันทุนร้าว
ที่ชาวบ้านลำบากยังยากจน
ยังคอยไขควาสนาบารมี
ชีวิตดั่งดวงเทียนเวียนส่องทาง
เวลาของทุกคนคือต้นทุน
จงปีเก่ากำหนดเป็นบทเรียน
จงคนไทยรู้นำความเป็นไท

กาลเวลาเปลี่ยนไปเหมือนไม่เปลี่ยน
ชีวิตดั่งดวงเทียนที่ส่องทาง
บ้างก่อกรรมทำชั่วเป็นตัวอย่าง
เอาเครื่องแบบแอบอ้างอำพรางตัว
ดองคอยคัถคอยปรับคอยจับขั้ว
ยังมัวมัวมิดมิดยังยึดยาว
คงไม่แคล้วหัวคะมำทุกย่ำก้าว
จะฟังดาวดวงใดที่ไหนดี
กระเสือกกระสนทนทุกข์อยู่ทุกที่
ขอถูกหวยสักทีเถิดพระคุณ
รัฐรรค์สร้างรัฐรู้รอบอุ้น
รู้จักหมุนรู้จักทำก็กำไร
ให้รู้เปลี่ยนแปลงปรับรับปีใหม่
งดวงเทียนส่องไสวทุกใจเทอญฯ

เทียนปีใหม่ 30 ธันวาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงปีเก่าและการใช้ชีวิตในปีใหม่ โดยกล่าวว่าปีเก่าที่ผ่านมาและปีใหม่ที่จะถึงนั้น ถึงแม้เวลาจะเปลี่ยนไปแต่ความรู้สึกต่าง ๆ ก็ยังเหมือนเก่าใครที่เคยทำอะไรอยู่ก็ยังคงทำสิ่งนั้นอยู่ต่อไป คนทำดีก็ยังคงทำ ใครทำชั่วก็ยังคงทำไปตลอด ไม่เลิกหลอกลวง คนค้าคนขายก็ยังคงทำการค้ากระต่อนกระแท่น ทุนหายกำไรหด ฟุ้งโชคฟุ้งบุญไม่ได้ ส่วนชาวบ้านที่ยากจนก็ยังยากจน กระเสือกกระสนดิ้นรนทำมาหากิน คอยไขควาสนาบารมี ให้ได้ถูกหวยสักครั้ง ซึ่งก็เปรียบชีวิตเสมือนดวงเทียน ถ้ารู้จักสร้าง รู้จักประคับประคองชีวิต ใช้สิ่งที่เกิดขึ้นในปีเก่า ๆ เป็นบทเรียน ก็จะทำให้คนเราใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีความสุขเป็นดั่งเทียนที่สว่างไสวต่อไป

นอกจากนี้ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสังคมเมื่อมีการเปลี่ยนคริสต์ศักราชเป็น ปี 2000 โดยได้แสดงออกมาดังนี้

มังกรทองสองพันกระสันรัก	ทำนายว่าจะวิบัติวิบากเข็ญ
ตะวันตกก็จะตกนรกเย็น	ตะวันออกก็จะเดินไปตามเพลง
ยิ่งบาตรใหญ่ก็ยิ่งใหญ่ไปตามบาตร	ใช้อำนาจทุนนิยมเขาข่มเหง
สื่อสมัยใสจลลอละเลง	ต้องโง่งเงงโง่งเงงไปตามเขาไป
เขาสองพันเราก็ตองสองพันด้วย	ให้อิ้วช่วยจุดกระชากช่วยผลักใส
ลัทธิที่กตึกคะนองอยู่ว่องไว	วายุทุเคเวทย์ทุไครยังไม่รู้
ตะวันตกเขาฉลองปีสองพัน	ตะวันออกรับขวัญประชันสู้
มังกรทองล่องฟ้าบุชาชู	ใครจะอยู่ใครจะไปได้รู้กัน
ตำราไทยปีนี้เป็นปีแรง	บรรจบลงมะโรงแดงแรงอาถรรพณ์
กลียุคขุกเข็ญเป็นสำคัญ	ถ้าไม่หมั่นสำรวจหมั่นตรวจตน
ไม่รู้ตัวไม่อย่ากรู้จักตัว	ดีแต่มัวมัวไปไม่เป็นผล
มงคลหายไม่เห็นเป็นมงคล	ทั้งมิงขวัญก็จะหล่นไปจากเรือน
เป็นปียักษ์ปีมารอันน่ากลัว	ผีฝรั่งดุเดือดจะเชือดเฉือน
พวกผีเหลือ่องเรืองฤทธิ์จะบิดเบือน	โลกสะท้านธรรมสะท้อนทุกตัวแดน
ปัญญาชนปนแป้งจะแห้ววัน	ทั้งทรัพย์สิ้นเสียหายอีกหลายแสน
พวกผู้ร่ำมากดีจะมีแบน	เหลือแต่คนยากแค้นเต็มแผ่นดิน

หมายเหตุสังหรณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงปีคริสต์ศักราช 2000 โดยแสดงทัศนะว่าสถานการณ์ทั้งโลกจะประสบกับความทุกข์ยากลำบากไปตามๆกัน ไม่ว่าจะเป็นซีกโลกตะวันออกหรือตะวันตก ประเทศที่เป็นมหาอำนาจใช้การปกครองแบบทุนนิยมเข้ามาข่มเหงประเทศที่ด้อยกว่า สื่อต่างๆทางโทรทัศน์ต่างๆจะมีอิทธิพลต่อค่านิยมและความเชื่อของคนในสังคม ปี 2000 จะเกิดปัญหาต่างๆ เช่นปัญหา วายุทุเค ซึ่งก็ไม่มีใครรู้ได้ ตำราโหราศาสตร์ของไทยทำนายว่าไว้ว่าปี 2000 นั้นเป็นปีแรงเพราะบรรจบลงตรงกับปี มะโรง ซึ่งต้องพบกับปัญหาความทุกข์ยากลำบากมากมาย ถ้าคนเราขาดการสำนึกตน ขาดการมีสติ ดำรงชีวิตในทางที่ผิดๆก็จะไม่เกิดผลดีกับตนเอง

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านกลุ่มชนชั้นแรงงาน ผู้แต่งสะท้อนภาพความยากจนของผู้ใช้แรงงานถูกนายจ้างเอาเปรียบ รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพจึงต้องหาทางออกโดยการเสี่ยงโชคและการแก้ปัญหาจากภาครัฐซึ่งแก้ไม่ตรงจุด ด้านเด็กและเยาวชนผู้แต่งเห็นว่า เด็กและเยาวชนในโลกยุคเทคโนโลยียังไม่รู้จักเลือกสิ่งที่ดีของเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตน แต่พยายาม

ตามเทคโนโลยีให้ทันจนสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ผู้แต่งปรารถนาเห็นผู้ใหญ่ในสังคมเช่น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ช่วยแนะนำและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ด้านกลุ่มศิลปินผู้แต่งได้กล่าวยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินที่มีผลงานสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมเช่น นักดนตรีไทย นักแต่งเพลง นักเขียน และนักร้อง เป็นต้น ด้านข้าราชการ ผู้แต่งกล่าวถึงข้าราชการ 2 ประเภทคือข้าราชการที่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติอย่างเต็มความสามารถได้แก่ข้าราชการกรมป่าไม้และข้าราชการศาล ส่วนข้าราชการที่ไม่มีความโปร่งใสในการทำงาน ข้าราชการที่เอาเวลาราชการไปทำสิ่งที่ตนหลงเชื่ออย่างมกมายไม่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติข้าราชการกลุ่มนี้ได้แก่ ตำรวจและนักการเมืองบางคน ส่วนแนวคิดในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมผู้แต่งให้แนวทางว่าต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งในการต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ และต้องรวมพลังสามัคคีในการแก้ปัญหาไม่แยกตัวโดดเดี่ยวออกจากสังคมและนำอดีตมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิต

2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

ในสังคมไทยปัจจุบัน มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายอาชีพ แต่อาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทยก็ยังดำเนินอยู่ในสังคมปัจจุบัน ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพไว้ดังนี้

2.1 อาชีพสื่อสารมวลชน

ยุคนี้เป็นยุคของข่าวสาร ข่าวสารที่เราได้รับรู้กันอยู่ทุกวันนี้ นักข่าวเป็นผู้แสวงหาข่าวสารมาเสนอให้เราได้รับฟังกันโดยออกทางสื่อต่าง ๆ แม้แต่ที่ยากลำบากแค่ไหนหรือห่างไกลแค่ไหนนักข่าวเหล่านี้ก็จะเพียรพยายามนำข่าวสารมาให้เราได้รับทราบ ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับนักการทำงานของนักข่าวไว้ใน นกน้อยในไร่ส้ม ดังนี้

นกน้อยในไร่ส้ม	อันสมมุติสมัญญา
ยังกระพืออยู่กลางพา	ยุกระหน่ำอย่างตระหง
คือคนแห่งข่าวสาร	อันตระหง่านอยู่ยรรยง
ทะมัดมั่นชูคันธง	สะบัดพลีทิวสัจธรรม
เป็นแสงแห่งคบไฟ	ที่ขับไล่ความมืดดำ
เป็นธงที่พุ่งนำ	ไปสู่เป้าไปลั้งเล
ลมเกรี้ยวยิงเกรี้ยวกรู	ยิ่งรู้เห็นไม่รวมเห
คลื่นคลั่งประดังประเด	ยิ่งรู้ทิศยิ่งรู้ทาง
โลกลัดชั่วลัดนี้ว	ยิ่งลัวไรอันใดขวาง
เท็จจริงกระจ่างวาง	ประจักษ์ถ้วนมวลประชา

เป็นหูให้แก้หู
เป็นปากเป็นวาจา
นกกน้อยในไร่ส้ม
แหล่งพักเล่าหลักฟิง

อยู่เป็นตาให้แก้ตา
เป็นกระจกสะท้อนจริง
เจ้าสุขสมฤตาโศกสิง
แลคำนี้จะนอนไหน

นกกน้อยในไร่ส้ม 4 มีนาคม 2544

ผู้แต่งกล่าวเปรียบการทำงานหนักของนักข่าวว่าเป็นดั่งนกกน้อยในไร่ส้มที่มีชีวิตอยู่ท่ามกลางพายุฝนเพราะต้องหาข่าวสารข้อมูลอย่างเจาะลึกเพื่อนำเสนอความจริงแก่ประชาชนโดยไม่หวั่นเกรงอันตรายใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตน

2.2 อาชีพเกษตรกรรม

ผู้มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ชาวนา ชาวไร่ ชาวประมง เป็นผู้ที่ต้องใช้แรงงานอย่างหนักเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพแต่บางครั้งโครงการของรัฐก็ทำลายอาชีพและความเป็นอยู่ของพวกเขา ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะไว้ ตีบทกุ่มภักดิ์ ดังนี้

กุ่มภักดิ์แปลงกายขยายร่าง
กำหนดน้ำทำเขื่อนเลื่อนเปลี่ยนไป
ปลาเคยโจนโผนล่าวารีเล่น
เสียงกบเขียดเกรียดกรอดขออดสุธา
ท้าวศรีศตนาคนพญาภูซงค์
ร่วมขุดควักดินดอยคอยพิทักษ์
ฝูงปลาน้อยใหญ่ได้เติบโต
เคยขึ้นล่องคล่องคลามาประจำ
บัดนั้น
ลำพังพลวานรจรทะยาน
มีอาจเข้าจุดคร่าพญายักษ์
ฝูงกบเขียดเคียดคั่งอุกอ้งอล
ร่ำร้องขอรอดแต่องค์อวดาร
เข้าต่อกรกุ่มภักดิ์ยักษ์ด้านดิง

เป็นเขื่อนขวางวาริมให้ไหล
ประสายักษ์ผู้เป็นใหญ่ในอาณา
กลับเหลือแต่กึ่งต้นเป็นภักษา
ไม่เข้าหูเจ้าลงกาพญายักษ์
นหุตนาคสององค์ผู้ทรงศักดิ์
เป็นลำโขงโล่งทะเลลัดลอดลำ
โลกระเริงเชิงชลอยู่คลาคล่ำ
ไม่อาจล้ำข้ามเคลื่อนผันเขื่อนมาร
ขุนกระบี่ ส.ว.ผู้อาจหาญ
ก็ได้แต่สังเกตการณ์ไปตามกล
อันขวางกั้นกันมหาคงคาหน
วนพรั่งพร้อมพลมิพรั่ง
ส่งกำแหงหนุมานผู้เป็นหนึ่ง
ถีบทะเลสิ่งล้นเลื่อนให้เขื่อนทลาย

ให้ปากมูลเคลื่อนคลาจากปากमार
เอาไว้สู้หมุมารอีกมากมาย

ให้ชาวบ้านอยู่ดีมีแรงหลาย
เจ้าลงกาว่าจะตายอีกหลายยก

ศีกกมุภักถ์ 28 พ.ค. 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงกรณีโครงการสร้างเขื่อนปากมูลของรัฐบาลมาเปรียบเทียบกับเรื่องของ รามเกียรติ์ ตอนกุมภกัณฐ์ทดน้ำ ซึ่งผู้แต่งได้เปรียบกุมภกัณฐ์เหมือนกับรัฐบาลที่สร้างเขื่อนปิดกั้นที่ปากแม่น้ำมูล ซึ่งเมื่อก่อนนี้ที่ยังไม่สร้างเขื่อนชาวบ้านสามารถไปหาสัตว์ในแม่น้ำมาขายเป็น อาชีพเสริม เมื่อสร้างเขื่อนปิดกั้นน้ำแล้วก็ไม่มียังสัตว์น้ำที่จะออกมาทำให้ประชาชนในแถบนั้นได้รับความเดือดร้อน ตามตำนานมีชาวบ้านเล่าว่ามีพญานาคอยู่ 2 ตนที่เคยแว่วว่ายในแม่น้ำโขงผ่านไป ยังแม่น้ำมูลคอยปกป้องรักษาแม่น้ำทั้ง 2 แม่น้ำแต่มาปัจจุบันนี้ นาค 2 ตนนี้ไปไหนไม่ได้เพราะมีการสร้างเขื่อนปากมูลขึ้นมาปิดกั้นแม่น้ำแต่ปลาที่ยังว่ายน้ำทวนน้ำ การผสมพันธุ์และวางไข่ได้ยากขึ้น และผู้แต่งก็ได้เปรียบสมาชิกรัฐสภาเป็นกองทัพวานรของพระราม ซึ่งกองทัพวานรได้เฝ้ามองดูแต่ ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ผูกบเขียดเปรียบเสมือนมือบ่ที่ได้แต่ถอนขอผู้ที่มีอำนาจให้มาช่วยเหลือ พวกเขาเพราะพวกเขาเหล่านั้นไม่มีอำนาจใด ๆ มาต่อรองกับรัฐบาลให้ยื่นเรื่องต่อรองกับรัฐบาล ให้เปิดเขื่อนและชาวบ้านจะได้กลับมาทำมาหากินได้ดังเดิม

ในช่วงปี 2544 เกษตรกรหันมาเลี้ยงกุ้งในพื้นที่นาข้าวโดยปรับเปลี่ยนนาข้าวเป็นนากุ้ง ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับนาข้าวกับนากุ้งไว้ดังนี้

เลิกเดินกำรำเคียว
มาต้มยำทำนากุ้ง
ทำนาข้าวจนหลังกุ้ง
เหลือแต่กระดูกซี่โครง
ทำนากุ้งรุ่งเรือง
ได้อยู่ดีกินใหญ่โต
คนนากุ้งเสียงกร้าว
ใครจะหยัดจะยีน
จะสิ้นเนื้อนาบุญ
เอาเนื้อนอกโลกเนื้อใน
ว่ารักยาวให้มัน
จะยอมหักหรือยอมงอ
จงตั้งใจทำโจทย์
ระหว่างกุ้งกับข้าว

เลิกเพลงเกี่ยวกลางทุ่ง
กันดีกว่า
เก็บผักบังจนหลังโกง
เก่าคร่ำครว
ขี่รถเข็นคันโก้
ติดเหรียญตรา
คนนาข้าวเสียงขึ้น
ข้างชาวนา
สิ้นเนื้อทุนเนื้อไทย
อนิจจา
ถ้ารักสั้นให้ต่อ
อย่าเงื่อง่า
เพ่งประโยชน์ระยะยาว
ใครดีกว่า

เงินทองของมายา
ช่วยกันปลดเปรดปลิง

ข้าวปลาสิของจริง
พวกปล้นนา

นากล้ากับนาุ้ง 26 สิงหาคม 2544

ผู้แต่งกล่าวถึงอาชีพทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรไทย มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ในปัจจุบันนี้การทำนานั้นเริ่มที่จะลดน้อยลงไป เพราะมีคนได้หันมาสนใจการทำนาุ้งเพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำนาุ้งนั้นเป็นอาชีพที่ง่ายได้ผลผลิตเร็วและรายได้ดี ส่วนการทำนานั้นนอกจากเกษตรกรจะต้องอดทนต่อความยากลำบากแล้วผลผลิตที่ได้ยังมีราคาต่ำ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนพลิกผันมาทำนาุ้ง คนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของเงินมากกว่าความมั่นคง และมองเห็นว่าเงินนั้นจะทำให้เกิดความมั่นคงได้ ทำให้คนมองข้ามประโยชน์ที่ได้จากการทำนา การทำนานั้นได้ผลประโยชน์ระยะยาวกว่าการทำนาุ้ง ดังนั้นข้อดีและข้อเสียของอาชีพนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาให้รอบคอบว่าจะเลือกประกอบอาชีพใด

ปัญหาของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ นั้น ผู้แต่งมองว่ามีเหตุมาจากความไม่ยุติธรรมในสังคม ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ใน ยุติธรรมไทยไทย ดังนี้

สังคมคนไร่นาพึ่งฟ้าฝน
จึงนับถือคนยิ่งกว่าสิ่งใด
สังคมคนเครื่องจักรพึ่งหลักการ
ถือระบบเป็นเกณฑ์เป็นคลองธรรม
สังคมวิทยาการทันสมัย
จึงเชื่อมั่นข้อมูลจนคุ้นเคย
สังคมไทยซ้อนกันและกันอยู่
พร้อมเคารพหลักการอันเพริศพรึง
ความจริงอันประเสริฐเลิศสุดนั้น
เป็นสังคมไทยไทยไม่จอมปลอม
สังคมไทยไร่นายังกล้าแกร่ง
นับถือคนเป็นหลักกว่าจักรกล
จึงที่สุดยุติธรรมพึงดำริ
ประจักษ์ตามความจริงกับสิ่งอัน

ความสามารถของคนจึงเป็นใหญ่
เชื่อมั่นในบุคคลชนชั้นนำ
จักบันดาลได้จริงทุกสิ่งล้ำ
มีพลังลวงละเมิดล้ำกำเริบเลย
ต้องโปร่งใสต้องประเสริฐต้องเปิดเผย
ยากที่จะลงเอยอะไรจริง
ทั้งเชิดชูบุคคลว่าใหญ่ยิ่ง
และไม่ทิ้งข้อมูลสมบูรณ์พร้อม
คือสิ่งอันเกิดก่อและหล่อหลอม
คือคนย่อมยังอยู่เชิดชูคน
ยังเข้มแข็งยังเป็นใหญ่ในทุกหน
คนอยู่บนระบบแท้แม้ปัจจุบัน
คือธรรมที่ยุติมีขีดชั้น
ยุตินั้นนั่นคือจุดยุติธรรมฯ

ยุติธรรมไทยไทย 17 มิถุนายน 2544

ผู้แต่งกล่าวว่าสังคมไทยยังเป็นสังคมเกษตรกรรม ชาวไร่ชาวนายังมีความสำคัญเพราะมีการใช้แรงงานเป็นหลัก จึงต้องยึดถือเอาตัวบุคคลเป็นใหญ่ และต้องเชื่อมั่นในตัวบุคคลแต่ในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีเครื่องจักรกลเข้ามาทำงาน อะไรก็ดูง่ายไปหมดสังคมเครื่องจักรจะยึดถือหลักการสำคัญกว่าคน ส่วนสังคมวิทยาการสมัยใหม่จะยึดถือข้อมูลจากการวิจัย การที่จะทำอะไรต้องไปรังสีและเปิดเผย สังคมไทยในปัจจุบันนั้นได้มีความสลับซับซ้อนและดูยาก ทำให้ไม่มีความจริงใจเหมือนการใส่หน้ากากเข้าหากัน สังคมของคนไร่ชาวยังมีความกล้าแกร่งเพราะเป็นสังคมที่นับถือคนเป็นใหญ่ เพราะจะทำอะไรก็ใช้ความสามารถของตนเองล้วนๆ ไม่พึ่งพาสิ่งอื่นใด ดังนั้นจึงเป็นสังคมที่มีความยุติธรรมที่เที่ยงแท้ เห็นอะไรทำอะไรก็ประจักษ์ตามความจริง ในสังคมของคนที่จะต้องใช้แรงงานนั้นจะยึดถือเอาความสามารถของคนเป็นหลักและในสังคมสมัยใหม่ก็ต้องไปรังสียุติธรรมจึงถือว่าเป็นสังคมที่เปิดเผย เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดก็ตาม ความโปร่งใส และความยุติธรรมก็เป็นจุดสุดยอดของการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นๆ

* ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ได้นำเสนอมานั้นผู้แต่งได้เน้นถึงอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีกล่าวถึงอาชีพสื่อสารมวลชนอยู่เพียงหัวข้อ “นกน้อยในไร่นา” เพียงหัวข้อเดียวในช่วงปี พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544 ซึ่งได้กล่าวถึงความยากลำบากของอาชีพสื่อสารมวลชนที่ต้องเสาะแสวงหาข่าวสารมาให้ประชาชนได้บริโภคกันในทุกวันนี้ ในด้านเกษตรกรรมนั้นผู้แต่งได้กล่าวถึงปัญหาการสร้างเขื่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก และการปรับเปลี่ยนนาข้าวไปเป็นนาทุ่งซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในอนาคตแต่เนื่องจากความเห็นแก่ได้จึงทำให้นาทุ่งเกิดขึ้นอย่างมากมาย และยกยกกองชนชั้นแรงงานว่าที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี

3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งพุทธศาสนา ดังนั้น ประเพณีและวิถีชีวิตส่วนใหญ่ของประชากรซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนจึงผูกพันอยู่กับกิจกรรมทางศาสนา ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับศาสนาและประเพณีไว้ดังนี้

3.1 วันสำคัญทางพุทธศาสนา

คนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ยึดถือคตินิยมคำสอนทางศาสนาพุทธ เป็นพื้นฐานในการคิดและวิถีการดำเนินชีวิตมาโดยตลอด วันสำคัญทางพุทธศาสนาคนไทยก็ถือเป็นวันสำคัญของชาติด้วย ผู้แต่งกล่าวถึงการประชุมอัครเถรที่จัดขึ้นในประเทศไทยซึ่งตรงกับวันมาฆบูชาไว้ในโลกธรรมอัครเถร ดังนี้

มาฆบูชาประชุมสงฆ์
 มิได้นัดหมายเห็นเป็นสำคัญ
 ฤกษ์มาฆะสิ้นประชุมกลุ่มอังกัถิต
 มีนัดหมายสำคัญล้นโลกา
 มาฆฤกษ์พุทธองค์ทรงประกาศ
 หัวใจพุทธหัวใจธรรมนาสาภ
 ประชุมกลุ่มอังกัถิตร่วมจัดฉาก
 เจริญพาทีมากนิยาม
 โอวาทพระปาติโมกข์โลกเลิศล้ำ
 สองความดีพึงกระทำประจำไว้
 โอวาทแห่งอังกัถิตประกาศรู้
 สองจำกัถิตขัดขวางอย่างเสรี
 ปาติโมกข์โลกให้คลายสำคัญ
 เปลี่ยนคนให้เป็นคนพินมัวเมา
 หนทางโลกคือทางของอ่างถาด
 จนอ่องอ่างกระถางแตกแหลกประจำ

พันสองร้อยห้าสิบองค์อรหันต์
 คืบพระจันทร์แจ่มกระจ่างอยู่กลางฟ้า
 ล้วนเลือกตัดตัวแทนมาแน่นหนา
 พระจันทร์ทาหน้าแค้นเป็นมวงคล
 พระโอวาทปาติโมกข์มหากุศล
 ร่วมบันดลโลกนี้ให้ติงาม
 ร่วมลงเสาลงสากลงชวากหนาม
 ร่วมลงนามพัฒนาคำกำไร
 หนึ่งไม่ทำความชั่วในทุกขสมัย
 สามทำจิตผ่องใสพิสุทธิดี
 หนึ่งจงอยู่ด้วยเงินตราด้วยภาษี
 สามใครมีมือยาวจึงสาวเอา
 เปลี่ยนโลกเป็นใบใหม่จากใบเก่า
 พระจันทร์เจ้าแจ่มสว่างชี้ทางธรรม
 ต้องหมั่นกวาดหมั่นล้างวางหงายคว่ำ
 เป็นเคราะห์กรรมของอ่างน้ำล้างดิน

โลกธรรมอังกัถิต 20 กุมภาพันธ์ 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงวันมาฆบูชาที่เป็นวันที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์
 จำนวน 1,250 รูป เดินทางมาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย และในวันมาฆบูชานี้ พระพุทธองค์ทรง
 ประกาศ โอวาทปาติโมกข์ ซึ่งเป็นสิ่งชี้ทางสว่างให้กับมนุษยโลกได้หลุดพ้นจากกิเลสต้นเหตุทั้งปวง
 แต่ในโลกช่วงเวลาใกล้เคียงกันขณะนี้ก็มีวันสำคัญที่กลุ่มคนจากประเทศต่างๆ ได้เดินทางมา
 ประชุมกันคือ การประชุมอังกัถิต ต่างคนต่างจัดฉากในการพูดการเจรจาทางการค้าเพื่อแสวงหา
 ประโยชน์ ให้แก่ประเทศตนเองทั้งนั้น ถ้าจะเปรียบไปแล้วการประชุมอังกัถิตก็เหมือนกับ
 วันมาฆบูชาแต่จะต่างกันตรงที่ วันมาฆบูชาเป็นการประชุมเพื่อชี้แจ้งถึงความยุติธรรมของชีวิต
 มนุษย์ให้รู้จักกับหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ การหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง แต่การประชุมอังกัถิต
 เป็นการมาประชุมกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า ให้กับกลุ่มประเทศของตนซึ่งก็เป็น
 บ่อเกิดของความไม่ยุติธรรมในสังคม

วิถีชีวิตไทยที่ผูกพันกับศาสนาพุทธ และถือเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตมาแต่เดิมนั้น
 เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกแผ่ขยายเข้ามาในประเทศไทย เราก็รับอิทธิพลวัฒนธรรมของตะวันตก
 ผู้แต่งได้หยิบยกวันวาเลนไทน์ มาเปรียบเทียบกับวันมาฆบูชา โดยแสดงทัศนะเกี่ยวกับสองวันนี้ไว้
 ใน มาฆบูชา-วาเลนไทน์ ดังนี้

วันมาฆบูชาพระปาฏิโมกข์
ยุคสมัยใหม่เวียนเปลี่ยนวันมา
ตะวันตกกวักผันตะวันออก
มนุษย์ชาติอยู่รอดและปลอดภัย
หนึ่งต้องรักตัวเองแรงใส่ใจ
กับพลังกระทำคุณความดี
สองจะต้องรู้จักรักผู้อื่น
ผู้สร้างสรรค์พื้นฟ้าพยายาม
คือมาฆบูชา-วาเลนไทน์
บรรลุลความร่มเย็นเป็นสากล
รักตัวเองและรู้จักรักผู้อื่น
ร่วมเข้าใจใจความที่สำคัญ

ให้รู้โลกรู้พิทักษ์ธรรมรักษา
เป็นมาฆบูชา-วาเลนไทน์
ร่วมกันบอกความจริงที่ยิ่งใหญ่
จักต้องใช้ธรรมสำคัญสองวันนี้
คือละความชั่วได้ในทุกที่
พร้อมก็มีจิตวิมุติพิสุทธงาม
ผู้ชมชื่นทุกขียากอันหลากหลายหลาม
ผู้มีความทุกข์สุขทุกทุกคน
บันดาลความสุขได้ในทุกหน
บันดาลชนทุกหมู่เหล่าเข้าใจกัน
ร่วมจุดยืนร่วมทางร่วมสร้างสรรค์
จะกี่วันกี่วัน...ก็วันเดียว!

มาฆบูชา-วาเลนไทน์ 11 กุมภาพันธ์ 44

ในบทนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงวันสำคัญของตะวันตกและตะวันออกคือ วันมาฆบูชา และวันวาเลนไทน์ ซึ่งทั้งสองวันนี้เป็นวันที่ดีทั้งสองวัน ถ้าผู้ใดปฏิบัติตามหลักธรรมของ 2 วันนี้ จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นและอยู่รอดปลอดภัย หลักธรรมนี้คือ

1. การรักตัวเอง คือต้องทำตน ให้ละเว้นการทำชั่ว กระทำแต่ความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส
2. การรักผู้อื่น

จุดประสงค์ ของทั้งสองวันนี้ คือต้องการให้มวลมนุษย์เข้าใจตนเอง ทำตนเองให้มีค่า มีความเข้าใจและมีความรักให้แก่ผู้อื่นเพื่อทำให้โลกนี้เกิดสันติสุข

ในโอกาสวัน วิสาขบูชา ผู้แต่งได้กล่าวถึงพระพุทธคุณแห่งสมเด็จพระบรมศาสดาไว้ในพุทธโฆภควาตี ดังนี้

ขอนอบน้อมแด่ผู้มีพระภาค
ให้เห็นทุกขในทางสังสารวัฏ
เป็นผู้ไกลจากกิเลสเหตุแห่งทุกข์
พร้อมดับเย็นเป็นนิจจิตนิพพาน
ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง
อยู่ในโลกเหนือโลกโดยมนุษย์
มีวิชาจรณสัมปันโน
คือถึงพร้อมด้วยความรู้อันสำคัญ
ทั้งรู้โลกและทางไปในทางชอบ

ผู้นำธรรมอันยากสั่งสอนสัตว์
สามารถตัดอดีตตาอุปาทาน
ไม่ปรนเปรอเวียงนางในสงสาร
อยู่ในสุญญตาวิหารอันวิมุติ
ดังดอกบัวบานแบ่งบริสุทธิ์
พระสัมมาสัมพุทธพระองค์นั้น
สุคโตโลกวิทูนั้น
พร้อมกระทำสัมพันธเป็นอันดี
มีคำตอบถึงที่สุดเป็นสักขี

เป็นครูของเทวดาบรรดามี
คือพระพุทธผู้รู้และผู้ตื่น
วิสาขบูชาการะวาง

แลมนุษย์ในโลกนี้ทรงชี้ทาง
ผู้เข้มนั้นอยู่ด้วยธรรมเป็นแบบอย่าง
จงกระจำแล้วธรรมสัมพุทธเทอญฯ

พุทธโฆภควาตี 6 พฤษภาคม 2544

ในโอกาสวันวิสาขบูชาผู้แต่งกล่าวถึงการที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ ได้แสดง
ธรรมอันประเสริฐสั่งสอนมวลมนุษย์ให้ตื่นจากความหลงรู้จักเหตุแห่งทุกข์ พระองค์เป็นบรมครูของ
ทั้งมนุษย์โลกเทวดาในสวรรค์ ผู้แต่งจึงขออน้อมการะพระพุทธรองค์ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในวัน
สำคัญนี้

3.2 บุคคลสำคัญทางศาสนา

พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ดังนั้นเมื่อเราต้องสูญเสีย ภารกิจที่มีความรู้ความ
สามารถและเป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนลงไป ผู้แต่งจึงกล่าวแสดงทัศนะไว้ใน แต่ท่าน
ธรรมทาส ดังนี้

ดอกไมกซ์แห่งสวนไมกซ์
เป็นศักดิ์เป็นหลักชัย
ร่วงแล้วอีกหนึ่งดอก
มอบแด่แผ่นดินดาล
ธรรมทัศน์แห่งธรรมทาส
มนสิการโพ-
ชีวิตทั้งชีวิต
สร้างกรรมที่เหนือกรรม
พิมพ์ “พุทธศาสนา”
บันทึกพระธรรมพิทักษ์
ธรรมทานมูลนิธิ
เพื่อพุทธศาสนา
พุทธทาส – ธรรมทาส
เป็นหลักให้พักพิง

อมตะมหาสมัย
ณ. ไชยา นรินทรกาล
ตั้งบอกธรรมเป็นธรรมทาน
ไมกซ์ดอกใหม่ได้เติบโต
ประกาศสัจโยนิโส
ธิบัลลังก์เป็นรูปธรรม
อุทิศแนว ณ แนวนำ
อยู่ไกววัลอันนืดอนรรณ
ให้ปรากฏไว้เป็นหลัก
และถ่ายทอดตลอดมา
อาจารย์บูชา
ที่เป็นแก่นเป็นแก่นจริง
คือสองปราชญ์ผู้ใหญ่ยิ่ง
และเป็นยิ่งแห่งวิมุตติ

เส้นทางสองเมธี
พุทธภูมิโนมนุชย์

ชี้ให้เห็นเป็นที่สุด
นั้นมีได้ในชีวิตนี้

แต่ท่านธรรมทาส 27 กุมภาพันธ์ 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการมรณภาพของท่านธรรมทาส แห่งวัดสวนโมกข์ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ท่านธรรมทาสเป็นน้องชายของท่านพุทธทาสที่ถึงแก่กรรมภาพไปก่อนหน้านี้ ท่านธรรมทาสซึ่งเปรียบได้กับดอกโมกข์แห่งสวนโมกข์อีกดอกหนึ่งที่เป็นหลักชัยของชาวพุทธทั่วไป บัดนี้ท่านได้ดับสังขารไปแล้ว แต่คุณงามความดีของท่านชาวพุทธทั่วไปไม่อาจลืมเลือน ชีวิตทั้งชีวิตของท่านอุทิศแน่วแน่ให้แก่พระพุทธศาสนา ท่านเป็นผู้ที่ทำให้ที่พักพิงทางจิตใจที่ยิ่งใหญ่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

พระสงฆ์เป็นผู้ที่เราชาวพุทธให้ความเคารพนับถือในฐานะผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา แต่ในสังคมปัจจุบันยังมีพระสงฆ์บางรูปได้สร้างปัญหาทางสังคมขึ้นมา ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับพระสงฆ์ไว้ใน สารุ ดังนี้

องค์แล้วและองค์เล่า
จากมือที่กราบไหว้
เสียพานขันดอกไม้
เสียคำที่รำลือ
ผ้าเหลืองคือธงชัย
ก็ภูตและก็พราย
ยังเหลือให้กราบไหว้
ก็มารยังยรรยง
สงสารศรัทธาชน
โลกย์ชั่วอธรรมชัด
องค์แล้วและองค์เล่า
รู้สึกรู้สึกษา

อันเขาปล้นศรัทธาไป
จนก็มีมือที่เสียมือ
แลเสียรูปเสียเทียนถือ
ด้วยลายอันสำแดงลาย
พระอรหันต์อันเจิดฉาย
มาตกตายได้ร่มธง
ได้เป็นองค์อีกก็องค์
อยู่ใต้ผ้ากาสาหวัดพัด
ที่ถูกฉ้อถูกตริบัด
เหมือนดาบอดจวบอดดา
องค์เก่าไปองค์ใหม่มา
กันเสียที่เถิด...สารุ

สารุ 21 ตุลาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึง บุคคลที่เข้ามาบวชเป็นพระในพุทธศาสนามีทั้งคนดีและไม่ดีผสมปนเปกันไป พระที่ดี ๆ ให้กราบไหว้มีอยู่ไม่กี่รูป ที่เหลือส่วนใหญ่เป็นพระที่ไม่ดี แต่ประชาชนก็ยังคงเคารพกราบไหว้ ผู้แต่งอยากให้ประชาชนรู้จักคิดเล็กกราบไหว้ เลิกศรัทธากับสิ่งที่จอมปลอม

และพระสงฆ์เองก็ควรหันมาศึกษาพระธรรมวินัยกันอย่างจริงจังเพื่อเป็นที่ยึดถือของประชาชนต่อไป

3.3 ประเพณี

คนในสังคมไทยยังมีความเชื่อและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้แต่งได้นำความเชื่อเกี่ยวกับวันสงกรานต์มากล่าวไว้ สงกรานต์ประกาศ ดังนี้

กิมิกาเทวีศรีสงกรานต์	รักษาหารกล้วยน้ำประจำที่
พาหุรัตตัดดอกจงกลณี	ทรงแก้วสิขุขราเป็นอาภรณ์
พระหัตถ์ซ้ายทรงพิณพระขรรค์ขวา	ไสยาสน์ลี้มนेत्रมาหลังกาส
ฝนตกในจักรวาลพ่นนันท	ในมหาสาครสมุทร
รวมสี่ร้อยวัสสาห่าอุทก	จำเพาะดกโลกมนุษย์สี่สิบห้า
นาคให้น้ำสี่ตัวเกณท์ธารา	ทั้งข้าวกล้านาได้ครึ่งร้อยดี
ปีมะเส็งตรศกปกติ	เป็นอธิสุรยันจันทรคติ
วันพุธเป็นธงชัยในราตรี	อังคารมีทั้งโทษแลทั้งคุณ
พฤษภดีโลกาวินาศ	เป็นประกาศสงกรานต์อันเนื่องหนุน
ฤกษ์ดีปีใหม่ได้เบิกบุญ	ได้แบ่งเกื้อการุณแก่สากล
ถอดรหัสคำทายทำนายใหม่	จงคนไทยเป็นไทในทุกหน
หันสำรวจจงทั่วทุกตัวตน	ยืนอยู่บนสองขาของเราเอง
เอาเกษตรเป็นหลักปักหลักสู่	ให้มันรู้ใครจะกล้ามาข่มเหง
เราพร้อมสู้พร้อมสร้างไม่วังเวง	ไม่ต้องเกรงขอให้ไทยเป็นไทจริง

สงกรานต์ประกาศ 15 เมษายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงวันสงกรานต์ซึ่งถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยและกล่าวเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องวันสงกรานต์ว่า นางมหากิมิกาเทวีซึ่งเป็นนางสงกรานต์ประจำปีนี้ จะนำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของอาหารและน้ำ หูของนางตัดด้วยดอกจงกลณีและสวมเสื้อผ้าสีเหลือง มือข้างซ้ายถือพิณ มือขวาถือพระขรรค์ ทรงประทับบนหลังควาย ซึ่งทำนายว่าปีนี้ น้ำจะมีมาก การทำนาจะได้ผลดี ปีมะเส็งเป็นปีดี วันจันทร์เป็นวันดี วันพุธกลางคืนเป็นวันดี ส่วนวันอังคารมีทั้งดีและไม่ดี วันพฤหัสบดีเป็นวันไม่ดี วันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย จะต้องมีการทำบุญตามประเพณี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต นอกจากการทำตามประเพณีแล้วผู้แต่งแสดงความคิดเห็นว่าคนไทยควรหันมาสำรวจตัวเอง ต้องพึ่งตัวเองและพร้อมจะสู้ต่อไป การเกษตรเป็นอาชีพหลักซึ่งเหมาะสมกับวิถี

ชีวิตและทรัพยากรที่มีอยู่ เราควรนำสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาและทำให้เกิดคุณค่าสูงสุด ถ้าเราพร้อมใจกันยืนหยัดต่อสู้ก็จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ประเพณีไทยอีกประเพณีหนึ่งที่ชาวไทยทุกคนควรบวช เมื่ออายุครบ 20 ปี และเชื่อกันว่าการบวชเป็นกุศลอันแรงกล้าที่จะนำพาให้บุพการีได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการบวชไว้ดังนี้

เข้าพรรษาลาบวชจะละบาป	กลับต้องสาปบริสุทธิ์ไม่หลุดได้
จบวันทาผ้าเหลืองครบเครื่องใด	จะอาศัยพรรษาพิสูจน์ตน
นี้เทียนเอกอภิวันท์ เทียนพรรษา	สว่างดวงปัญญาประภาผล
ให้กระจ่างแจ่มตาประชาชน	เถิดจะดันเดินดันแม็กันดาร
สลกบาตรแลกนํ้าอย่าคว่ำบาตร	ยกขาทองรองลาดเป็นบาทฐาน
รอรับเครื่องปัจจัยอภัยทาน	โมทนาสาธุการหมดกรรมเวร
ดลปัดรปัดร้ายให้กลายดี	ปัดวิปปฏิวัติบรรทัดเถร
เอาประโยชน์ส่วนรวมร่วมเป็นเกณฑ์	ต้องโค่นเขาพระสุเมรุก็โค่นมัน
คงแต่เครื่องอัฐบริขาร	บริการเพื่อทรงดำรงชั้น
ไว้สู้งองกิเลสใหญ่ในปัจจุบัน	สารพันบริโภคนิกรไม่รู้พอ
จะบวชเรียนเพียรละกิเลสหยาบ	ที่ผิดบาปก็จะเฝ้าเอาบุญก่อ
เอ้า...โฮ ฮิ้ว...สามราไม่รารอ	ขึ้นขี่คอคนหามตามแหไป

หน้า 8 กรกฎาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงบุคคลใดที่คิดจะบวช จะต้องคิดไตร่ตรองดูให้แน่ใจเสียก่อนว่าตนเองสามารถละได้ซึ่งกิเลสบาปทั้งปวงเพราะเมื่ออย่างเข้าสู่ความเป็นสมณเพศแล้วจะต้องมั่นอยู่ในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด ต้องหมั่นบำเพ็ญเพียรแต่ความดี อย่าได้คิดไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งมัวหมองจะเป็นการเพิ่มบาปให้กับตัวเองต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน แม้สิ่งที่จะทำนั้นมันจะมีอุปสรรคมากเพียงใดก็ต้องฝ่าฟันไปให้จงได้ จะต้องเอาชนะกิเลสบาปด้วยปัญญาเมื่อคิดได้อย่างนั้นแล้วจึงตัดสินใจบวช

จากการวิเคราะห์พอสรุปได้ว่าผู้แต่งเป็นพุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนา และให้ความสำคัญหลักธรรมคำสอน พระภิกษุสงฆ์ ประเพณีและวันสำคัญทางพุทธศาสนา โดยนำไปกล่าวถึงและเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น เปรียบเทียบเหตุการณ์วันประชุมองค์กรติดกับวันมาฆบูชา เปรียบเทียบหลักธรรมวันมาฆบูชา กับวันวาเลนไทน์ นอกจากนี้ได้กล่าวสรรเสริญบูชาพระพุทธคุณผู้เป็นบรมครูแห่งพุทธศาสนาและกล่าวว่าในปัจจุบันพระสงฆ์ผู้สืบทอดพระศาสนาประพฤติตนไม่น่าเลื่อมใสศรัทธาและไม่ใส่ใจในการศึกษาธรรมวินัย ส่วนเกี่ยวกับประเพณีนั้นผู้แต่งกล่าวถึงประเพณีสงกรานต์และประเพณีการบวชและได้แสดงทัศนะ

ว่าวันสงกรานต์ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยนั้น เรามีคติความเชื่อเกี่ยวกับคำทำนายถึงความอุดมสมบูรณ์หรือความแห้งแล้งที่จะเกิดขึ้นกับบ้านเมือง ส่วนประเพณีการบวช ผู้แต่งเห็นว่าเป็นประเพณีที่ดีควรสืบทอดแต่ผู้ที่บวชต้องแน่ใจว่าจะสามารถละกิเลสบาปทั้งปวงให้ได้เสียก่อนจึงควรเข้ามาบวชเพื่อจะไม่ทำให้ศาสนาหมอง

4. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของสังคม

สังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นปัญหาในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมผู้แต่งจึงได้นำมาแสดงทัศนะไว้ในร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายาว” ดังนี้

4.1 ปัญหาการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้า

ผู้แต่งได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าที่เกิดปัญหากับประชาชนในสังคมจนทำให้มีประชาชนออกมาเดินขบวนเรียกร้องความเป็นธรรม ดังร้อยกรอง “เขื่อนमार” ที่แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ยากที่ประชาชนได้รับจากการสร้างเขื่อนดังนี้

กระบองเขื่อนกระหน่ำตัว	ก็ราวทั่วทั้งลุ่มล
ร้องทุกข์ที่อาดูร	กลับโดนดันกระบองดี
กู่อยู่ของกูมา	แต่ปู่กะสาอย่ากะสี
น้ำท่าและปลาดี	ได้แลกข้าวได้แลกปลา
โขงหลังเป็นสีปูน	และมูลคร่ำสีครามทา
สองแม่พระคงคา	คือสองมืออันมันคง
เลี้ยงฟ้าแลเลี้ยงดิน	เป็นถิ่นย่านมันยืนยง
มุนมั่งยังสืบทรง	มาทรุดด้วยกระบองหลวง
บาทใหญ่กระบองใหญ่	ก็ย่ำย่างเข้ากลางทรวง
ลุกยืนขึ้นถามทวง	ก็เป็นโทษไปทันถาม
ป้ายผิดแล้วปิดปาก	แล้วลากเขี้ยวเข้าคุกคาม
ป้ายสีอันสุดทรมาน	ด้วยอำนาจอันเป็นนาย
สิ้นด้ายสิ้นบายศรี	สีสู่ขวัญก็ขวัญหาย
เบ่งฟ้าน้ำตาพราย	แลเบ่งดินล้วนเลือดแดง

ในเหย้ามีเชื่อนใหญ่
กันแยกให้แปลกแปลง

แลในกรงมีกำแพง
ไปเกิดเราไปรื้อมัน

เชื่อนมาร 30 กรกฎาคม 43

ผู้แต่งได้กล่าวถึงชาวบ้านที่รวมตัวกันเดินขบวนประท้วงหน้ารัฐสภาเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเชื่อนปากมูล แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลใช้กระบองทุบตีชาวบ้านที่เดินขบวนจนได้รับบาดเจ็บไปหลายคน ในอดีตนั้นแหล่งน้ำแหล่งนี้ก็อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ แต่พอทางรัฐบาลสร้างเชื่อนปากมูลแล้วความอุดมสมบูรณ์ก็ขาดหายไปด้วย เพราะเชื่อนปากมูลนั้นได้สร้างฝิตที่ฝิตทาง ถ้าปิดเชื่อนชาวบ้านที่อยู่ทางท้ายเชื่อนก็จะได้รับความเดือดร้อน เพราะขาดแคลนน้ำที่ไหลมาจากต้นน้ำ จากที่เคยสามารถหาปลาในแม่น้ำมูลกับแม่น้ำโขงมาขายเป็นรายได้ แต่ตอนนี้ก็กับหมดอาชีพทำมาหากิน ชาวบ้านก็ได้รับความเดือดร้อนกันทั่วหน้า เมื่อชาวบ้านถามถึงประโยชน์ของการสร้างเชื่อนที่ได้รับ กลับถูกกล่าวหาจากรัฐบาลว่าเป็นพวกก่อความไม่สงบ ทั้งๆ ที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากจากการสร้างเชื่อนจากความเข้าใจไม่ตรงกันจึงเกิดปัญหาขึ้นในสังคมไทย

โครงการสร้างโรงไฟฟ้าของรัฐบาลที่อำเภอบ่อนอกจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เป็นปัญหาต่อชาวบ้านและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ใน พัทธ์กษรณิน ดังนี้

ฟานี่ทะเลนี้
เป็นย่านอยู่นานเนา
รู้้อยและรู้รัก
แผ่นฟ้าและแผ่นน้ำ
เป็นเหย้าและเป็นย่าน
ให้ทางและให้ทิศ
ผู้ใดทำลายฟ้า
ทำลายทั้งภูมิถิ่น
ผู้้นั้นแหละทรยศ
ทางคดว่าทางตรง
ไฟฟ้าอันเปิดฟ้า
ส่องสู่ผู้ทรยศ
ใครยอมใครยืนยัน
ใครตระนง ณ ธรณี
การวะชาวบ่อนอก
ผู้กล้าผู้ท้าทาย

และดินนี้ที่สร้างเรา
แลสร้างอารยธรรม
ให้รู้จักและรู้จำ
แผ่นดินนี้คือชีวิต
เป็นสถานอันศักดิ์สิทธิ์
ให้รู้อยู่รู้ทำกิน
ทำลายน้ำทำลายดิน
แลภูมิธรรมอันธำรง
ขบถบาปพึงสาปส่ง
แลทางตรงว่าทางคด
ปิดปัญญาให้เหี้ยนหด
ให้เห็นกัน ณ วันนี้
ใครซื้อสัตย์ใครบัดสี
ใครธำรงใครทำลาย
ชาวบ้านกรูด บ่ กลับกลาย
กับธรรมไปจ้านน

แรงฟ้าและแรงน้ำ
หลอมรวมเป็นแรงคน

แลแรงดินจักบันดล
ร่วมพิทักษ์พระธรณิน

พิทักษ์ธรณิน 4 พฤศจิกายน 2544

ผู้แต่งกล่าวถึง ความอุดมสมบูรณ์ที่ประชาชนทุกคนได้รับจากธรรมชาติมาตั้งแต่ถือกำเนิด ดังนั้นทุกคนจึงควรสำนึกถึงคุณค่าของธรรมชาติที่ให้ทรัพยากรหล่อเลี้ยงชีวิตให้ที่อยู่อาศัย และยังให้แนวทางการทำมาหากิน หากใครทำลายธรรมชาติและทรัพยากรเท่ากับทำลายตัวเองและประเทศชาติ ผู้นั้นสมควรถูกประณามว่าเป็นคนชั่วที่ทรยศต่อผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัย ผู้แต่งขอชื่นชมชาวบ้านกรุด อำเภอบ่อนอก ที่ยอมเสียสละตนลุกขึ้นมาต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้า ที่จะนำมาซึ่งความเสียหายมากมาย สร้างความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านและยังเป็นการทำลายความสมดุลของธรรมชาติ และที่สำคัญที่สุดของคนทุกคนที่อยู่ในอำเภอบ่อนอก ก็คือ จะไม่มีที่อยู่ที่ทำกินที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ ดังนั้นชาวอำเภอบ่อนอกจึงรวมตัวกันร่วมพิทักษ์ธรรมชาติ และเรียกร้องความยุติธรรมให้กับผืนแผ่นดินที่เป็นฝ่ายให้กับคนไทยตลอดมา

4.2 ปัญหาการย้ายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังจะถูกย้ายไปอยู่ที่รังสิตก็ทำให้เกิดปัญหาแก่คนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ใน พัทธ์กษรณิน ดังนี้

“สิ่งเหล่านี้ที่โดมโหมจิตข้า
ถ้าขาดโดมเจ้าพระยาทำพระจันทร์
สัจจะวาตะแห่ง “เปลื้องวรรณศรี”
ปลุกสำนึกขบถให้จดจำ
เธอคือคนหนุ่มสาวของวันนี้
เพราะเธอเป็นสายธารกาลเวลา
เราสร้างถิ่นธรรมธรรมศาสตร์
ร่วมต่อสู้ ทุกรุก ฤ ธรณิน
ร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่ในความรู้
รอบรู้นี้อาจแคบแต่แบบยล
สร้างสำนึกส่วนรวมร่วมสร้างใจ
สร้างวัยหนุ่มวัยสาวก้าวพิทักษ์
โดมให้ร่มแก่ทุกคนไร้นั้น

ให้แกร่งกล้าเดือนปีไม่มีหวั่น
ก็ขาดสัญลักษณ์พิทักษ์ธรรม”
ณ บัดนี้จักกังวานจักขานร่ำ
การก้าวนำและก้าวสู่มวลประชา
มีหน้าที่ต้องสำนึกต้องศึกษา
เป็นชีวิตชีวาของแผ่นดิน
ร่วมประกาศสัจธรรมไม่เคยสิ้น
นี่คือถิ่นของมหาประชาชน
ร่วมต่อสู้ด้วยคมเหตุและคมผล
ด้วยปริมณฑลนี้กว้างนัก
สิทธิประชาธิปไตยได้เป็นหลัก
ความเป็นธรรมย้าตระหนักในชีวิต
เพราะฉะนั้นแม่โดมจึงศักดิ์สิทธิ์

เจ้าพระยาหยาดกระเซ็นเป็นนิมิต	ให้รู้คิดรู้ค่ามหาวิทยาลัย
ใครจะตัดสายน้ำให้น้ำขาด	ใครจะตัดธรรมศาสตร์ให้ขาดได้
ลูกแม่โคมคือวิญญาณอันแกร่งไกร	หลอมหัวใจให้เป็นใจดวงเดียวกัน
“สิ่งเหล่านี้ที่โคมไหม้จืดซ้ำ	ให้แกร่งกล้าเดือนปีไม่มีวัน
ถ้าขาดโคม เจ้าพระยา ทำพระจันทร์	ก็ขาดสัญลักษณ์พิทักษ์ธรรมฯ”

เจ้าพระยาทำพระจันทร์ 20 พฤษภาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงโคมที่เป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แห่งเจ้าพระยาทำพระจันทร์ซึ่งเป็นแหล่งที่ปลูกฝังความรู้ความคิดให้กับคนหนุ่มสาวให้ก้าวหน้าในชีวิตและมีอนาคตที่ดีเพื่อรับใช้ชาติ ร้วโคมแห่งนี้เป็นที่นักศึกษาได้รับการหล่อหลอมให้พิทักษ์ความยุติธรรมร่วมกันต่อสู้และอดทนต่ออุปสรรคที่ไม่ว่าจะหนักหนาเท่าไร ลูกแม่โคมรวมพลังต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่ด้วยกันเสมอมา ถ้าลูกแม่โคมไปอยู่ที่อื่นแล้วเจ้าพระยาทำพระจันทร์ก็เหมือนขาดจิตวิญญาณที่จะนำไปสู่การพิทักษ์ความยุติธรรมในสิ่งต่าง ๆ

4.3 ปัญหาของสังคมอื่น

ผู้แต่งได้หยิบยกเอาประเด็นปัญหาภายนอกประเทศที่กระทบต่อสังคมไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มาแสดงทัศนะไว้ในบทร้อยกรองชุดนี้พร้อมทั้งได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมุ่งหวังที่อยากเห็นสังคมอยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยและเอื้ออาทรกัน แต่ผู้แต่งไม่เห็นด้วยที่เราจะยึดชาติตะวันตกเป็นแบบอย่างในการแก้ปัญหาเพราะจะทำให้ชนบธรรมเนียมอันดีงามของเราสูญหาย

ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคมของประเทศเพื่อนบ้านที่ตนเองได้ประสบในช่วงเวลาหนึ่งขณะที่พักอาศัยอยู่ในประเทศนั้นไว้ใน นิราศได้หวัน ดังนี้

หลังวินาศกรรมสองได้สองวัน
มิใช่บินลาเดนดังเป็นข่าว
กลืนได้ฝุ่นลูกร้ายเริ่มชายโหย
เขาเชิญไปร่วมงานอ่านกวี
กวีชาตินานาจากสารทิศ
เจ้าภาพกรุงไทเป กทป.
เขาเชิญไปเยี่ยมยามถึงสามเดือน
ข่าวมหาวินาศกรรมกระหน่ำหนัก

นิราศร้างห่างไทยไปได้หวัน
พลอยอกสันขวัญบินเมื่อบินโบย
แต่เห็นหาวแล้วก็ชวนให้หวนโหย
เป็นฝนโปรยป่วนปั่นกระชั้นชิด
ผูกไมตรีสัมพันธ์สื่อสารสถิต
มาร่วมคิดร่วมอ่านร่วมย่านเยื่อน
มิใช่กทม. กรุงเทพเหมือน
เราขอเลื่อนสิบวันเท่านั้นพอ
ได้ฝุ่นยักษ์นาวิเริ่มดีต่อ

เขย่าโถมขย่มใส่ไม้รื้อ
ดินถล่มน้ำท่วมตายร่วมร้อย
มิดสลับมัวหล้าฟ้าครีมล้า
อลวนขนถ่ายย้ายมีพัก
แต่เปิดงานแล้วก็เลื่อนต้องเลื่อนกลืน
แต่ได้หัวตันไหนมาหลายครั้ง
ทั้งการเมืองเขื่องค้ำก็คั่งคู้

กรุงไทเป กทป. ก็จมน้ำ
บ้านพังยับยับย่อยรตลอยคว่ำ
ตลอดวันยันย่ำจนข้ามคืน
ฝนก็คลั่งไฟก็ขาดไม่อาจขึ้น
ทุกสิ่งยืนอยู่ระหว่างกลางพายุ
แผ่นดินไหวพายุพังประดังดู
ไม่บรรจุกี่ถึงขั้นต้องบัลลัย

นิราศไต้หวัน (1) 23 กันยายน 2544

แต่ได้หัวตันไหนมาหลายครั้ง
ทั้งการเมืองเขื่องค้ำก็คั่งคู้
จากมหาธาตุภูมิแผ่นดินแม่
จนเจริญรุดหน้ามากกว่าใคร
มหาสมุทรมาริมาเกือถูกล
กลายเป็นจีนพันธุ์ใหม่มาให้ล
วิลเลียมหว่องน้องพีเบตดีหลุง
เช่นคุณลู่ ต้าหลิน อย่างจีนแท้
แต่รากฐานวัฒนธรรมต้นตำรับ
มาภูมิใจในตัวของตัวเอง
เป็นกิเลนเล่นเคลื่อนอยู่ครืนครั้น
ครั้นลมโลดก็โลดรีไม้รื้อ
มีทั้งความทันสมัยใหม่สุดสุด
ที่น่าชังพร้อมมีที่น่าชม

แผ่นดินไหวพายุพังประดังดู
ไม่บรรลู่ถึงขั้นต้องบรรลัย
มาปรับเปลี่ยนเป็นถิ่นแผ่นดินใหม่
เขาภูมิอกภูมิใจในตัวตน
จึงเพิ่มพูนผลดอกแล้วออกผล
ฝรั่งปรนจีนปรุงเป็นคุ้งแคว
รุ่นปาลุงเรียกกันยังชานแซ่
รุ่นลูกหลานผันแปรไปตามเพลง
ความเป็นจีนเก่ากลับกระฉับกระเฉง
ไม่แคว้งคว้างไขว่คว้าหาต้นต่อ
พายุโหดโลกกลั่นก็ต้านต่อ
พอลมลงก็กงกลอเล่นล้อลม
พร้อมมีจุดพอดีที่เหมาะสม
เป็นลูกแก้วกลมกลมข่มมังกร

นิราศไต้หวัน (2) 30 กันยายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงประเทศไต้หวันระหว่างวันที่ 23 กันยายน 2544 – 30 กันยายน 2544 ในช่วงที่ได้ไปร่วมงานอ่านกวีที่กรุงไทเปเป็นเจ้าภาพ มีกวีชื่อดังจากหลายประเทศมาร่วมงานครั้งนี้ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเวลา 3 เดือน แต่ผู้แต่งอยู่ร่วมงานเพียง 10 วันเท่านั้น เพราะมีพายุไต้ฝุ่นพัดผ่านประเทศไต้หวันทำให้เกิดความเสียหายมาก กรุงไทเปเกิดอุทกภัยทำให้บ้านเรือนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ทำให้พิธีการเปิดงานกวีเป็นไปอย่างทุลักทุเลท่ามกลางพายุ แต่ถึงอย่างไร การเกิดพายุไต้ฝุ่นในไต้หวันครั้งนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องใหญ่เพราะมันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายครั้งแล้ว ประเทศแยกตัวมาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ประสบความสำเร็จในด้านการค้าโดยมี

ประเทศสหรัฐอเมริกาคอยให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ประชาชนในประเทศก็มีทั้งเชื้อชาติจีนและชาวต่างประเทศ แต่ก็ยังคงวัฒนธรรมดั้งเดิม คือ รักษาวัฒนธรรมจีนแท้ ๆ ไว้ได้อย่างมั่นคงและภูมิใจในความเป็นชนชาติจีนได้โดยไม่น้อยหน้าประชาคมโลก อาจจะมีวัฒนธรรมของชาวตะวันตกยุโรปมาเกี่ยวข้องในบางเรื่อง แต่ก็ไม่ได้ทำตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่าง ผู้แต่งเห็นว่าได้หวั่นเป็นประเทศเล็กแต่ก็มีความเจริญด้านเทคโนโลยี และมีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจอีกทั้งประชากรก็มีประสิทธิภาพ เป็นประเทศที่ทันสมัยที่สุด แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ได้อย่างกลมกลืน

ปัญหาของประเทศเพื่อนบ้านที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยได้แก่ปัญหาผู้ใช้แรงงานชาวพม่าที่หนีเข้ามาในประเทศไทยและถูกจับติดคุก ดังร้อยกรอง ทับศิลาเลือด ดังนี้

เริ่มด้วยเลือดก็ต้องจบลงด้วยเลือด	เอาคมเขียดเฉือนคมก็จมนแผล
ศิลาหลักดำรงคงเที่ยงแท้	เอาเลือดแก้เลือดก็อาบทับศิลา
จากควันคุกควันตะรางอันคลั่ง	จนเดือดดับกระเด็นถึงเข่นฆ่า
ควันกระสุนสังหารพลาญสุธา	ชีวิตแลกชีวาเช่นสังเว
ชีวิตผู้บริสุทธิ์ถูกจุดกระซอก	เข้าร่วมฉากเปิดฉากฉากปิดฉากเฉย
เป็นเหยื่อโหดโหดซ้ำไม่น่าเลย	ชีวิตเอ๋ยชีวิตด่วนปลิดปลงฯ
ทำไมไม่อยู่ถิ่นแผ่นดินเกิด	ทำไมถึงต้องเพริดเตลิดหลง
ทำไมถึงล้าเส้นเล่นเลยธง	ทำไมถึงเสียงกรงเสียงตะราง
ทำไมถึงยอมแลกเข้าแหกคุก	ทำไมถึงไม่ลุกขึ้นดูบ้าง
ทำไมถึงใช้เลือดมารายทาง	ทำไมถึงไม่สร้างที่เสื่อมทรม
ทำไมถึงผิดแดนแผ่นดินอื่น	ทำไมถึงขัดขึ้นขึ้นเชื่องขาม
ทำไมถึงบันบุกอยู่ทุกยาม	ได้แต่ถามว่าทำไม ทำไม ทำไม!

ทับศิลาเลือด 26 พฤศจิกายน 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึง เหตุการณ์ที่นักโทษพม่าแหกคุกที่เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร แต่ถูกตำรวจจับตายทั้งหมดที่สี่แยกทับศิลา ผู้แต่งกล่าวอย่างไม่เข้าใจในสิ่งที่นักโทษชาวพม่าทำว่าเพราะอะไรพวกเขาถึงไม่อยู่ในประเทศของเขา และอะไรที่ทำให้เขากล้าเสี่ยงกับอันตรายและกล้าที่จะทำเรื่องเลวร้ายต่าง ๆ มากมายโดยขาดความสำนึกทั้งๆ ที่ไม่ได้อยู่ในประเทศของตนเอง

นอกจากปัญหาชาวพม่าแหกคุกที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงประเทศของเราแล้วยังมีปัญหายาเสพติด และท่อนการวางก๊าชตามแนวชายแดน ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในศีกพม่า ดังนี้

“กำแพงรอบขอบคูก็ดูลึก
ยังให้มันข้ามเข้าเอาเวียงชัย

ไม่น่าศึกอ้ายพม่าจะมาได้
ไอ้กระไรเหมือนบุรีไม่มีชายฯ”

(สุนทรภู่)

สิ้นพ่อปู่ดอกแก้วก็แคล้วคล้อย
พ่อทองเหม็นคนดีเคยขี่ควาย
ทั้งนายทองแสงใหญ่มลายสิ้น
ไฉนนายจันหนวดเขี้ยวเรียวแรงรัน
ไฉนว่าศรีอยุธยาเร็ดร้าง
เหลือลูกไทยหลานทาสไม่ชัดเจน
ทั้งท่อก๊าซท่อกองมาโรงฤทธิ์
คืออาวุธยุทธใหม่ใช้โจมตี
หมดยุคแก้วกรุงศรีกำสรดสิ้น
อมิตรพม่าอาชรมิไม่ทบทวน
“กำแพงรอบขอบคูก็ดูลึก
ยังให้มันข้ามเข้าเอาเวียงชัย

บ้านวิเศษสี่ร้อยละลายหาย
พ่อบุญเลิศก็มาตายสิ้นสายพันธุ์
หมดนายอินนายแท่นแสนขยัน
พ่อขุนสรพันเรื่องไปเมืองเมรุ
สายเลือดจางบางระจันลูกหลานเหลน
จึงถึงเวรเดนพม่ารุกกราวี
หวานยาบ้ายาพิษทุกทิศที่
ไทยถูกบีบเป็นเบี้ยเสียขบวน
มายุคแก้วโกสินทร์ยังกำสรด
ต้องเซซวนเสียที่เพราะเสียไท
ไม่น่าศึกอ้ายพม่าจะมาได้
ไอ้กระไรเหมือนบุรีไม่มีชายฯ”

ศีกพม่า 18 กุมภาพันธ์ 2544

ผู้แต่งกล่าวว่า เมืองไทยเหมือนไร้ผู้ป้องกันประเทศปล่อยให้ชาวพม่าบุกรุกเข้ามาและสร้างปัญหาให้สังคมไทยไม่หยุดหย่อน เหมือนกรุงรัตนโกสินทร์สิ้นคนดี

เหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายใช้เครื่องบินพุ่งชนตึก World Trade ที่สหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของคนทั้งโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย ผู้แต่งจึงได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้หลายบทด้วยกันดังนี้

เอออะไรจะอำมหิตและโหด	และเหี้ยมก็ราวกะผีโชมด
มีเกรงกรรม	
ผลประโยชน์จะขัดจะแย้งระยำ	ก็ยังมิน่าจะพึงกระทำ
อุบาทว์เบียน	
คนกะคนก็ควรจะพากจะเพียร	แสวงวิธีสถิตเสถียร
สถาพร	
สันติสุขและสันติภาพบวร	สถาปนาคณะนิกร
ประสิทธิ์สันต์	
สารพัดและสารพิษอนันต์	อเนกภยาสีสารพัน
ก็คุกคาม	
โลกก็เลวและคนก็เลวและทราม	จะสวจะสดจะงดจะงาม
นะอย่าหวัง	

ไอ้เนจอนาถประดาประดัง
 พินาศหนาว
 โลกมนุษย์ประดุจธุลีและราว
 กระจัดเดียว
 ยิ่งผยองก็ยิ่งจะลีบจะเรียว
 สยองไทย

ระเบิดระเบิดก็กินก็พัง

กะฝุ่นละอองละล่อง ณ หาว

และสิ้นและสุดจะยาจะเยียว

ระเบิดบาป 11 มี.ค. 44

ก่อกรรมทำอะไรเอาไว้หรือ
 ออกสันขั้วหมายร้ายเรื่องราว
 ไม่เคยเห็นก็มาเห็นเด่นชัดนัก
 สะเทือนถึงรากโคนถูกโค่นเคาะ
 มิใช่ก่อการร้ายตั้งให้นาม
 อันเกิดขึ้นมากมายในโลกนี้
 แสนมหาอาวุธต้องหยุดนิ่ง
 มิใช่เกลือกจิ้มเกลือกตามเกมกล
 คือยุทธวิธีใหม่ในสงคราม
 การปลุกเร้าเขย่าขวัญให้หวั่นเกรง
 ไม่มีสิ่งสุดยอดให้ปลอดภัย
 ไม่มีเกียรติภูมิใดน่าพึงพิศ
 เป็นภาพใหญ่ให้ยำให้จำไว้
 น้ำตาเลือดจะต้องหลั่งก็ครั้งครา

แสนล้านสารสื่อสยองข่าว
 อเมริกาถึงคราวจำเพาะเคราะห์
 เหล็กกล้าถูกมือยักษ์มาหักเผา
 จะดีเกราะเคาะไม้อย่างไรดี
 หากมันคือสงครามจำเพาะที่
 สังเวด้วยชีวีประชาชน
 มิใช่สิ่งสยบได้ในทุกหน
 หากใช้ดินตะก้นของตนเอง
 การคุกคาม-การลอบคม-การข่มเหง
 ยิ่งคิดยิ่งวังเวงหนอชีวิต
 ไม่มีสิ่งต่ำได้เกินต่อติด
 ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ให้ศรัทธา
 “สันติภาพมีอาจได้ด้วยการฆ่า”
 ไอ้ว่าอนิจจา...ประชาชน

ถล่มเกียรติภูมิ 16 กันยายน 2544

เลื่อนเรือไปล้อมอ่าว
 หงายเบี่ยงเป็นเม็ดโยน
 โคนคว่ำระส่ำส่าย
 กระเจิงเกือบเป็นจุล
 เกมรับ ก็กลับรุก
 โชกกระดานกระดอนดัง
 เอาขุนเข้ารุกขุน
 หมากรูเซียนต้องมีเซียน

ลากม้ายาวไปยันโคน
 ทะแยงย้อนขึ้นซ้อนขุน
 ถูกเบี่ยงบ้ายเข้ารายรุน
 เจียนจะคว่ำกระดานพัง
 เอาบาปบุกอบายบัง
 ทุรังรุกเข้าบุกเบี่ยง
 แคเบี่ยงรุนคือบทเรียน
 เข้าซ้อนกลเข้าสู่กัน

โลกร้อนยิ่งร้อนร้าย
เสียงสวดกับเสียงดัน
สันติ มีอาจตาม
หมากรุกไม่อาจเรียง

ระล่ำล่าย กันแสงศัลย์
ทูลงม่อมระงมเสียง
หลังสงครามอันล่ำเลียง
กระดานโลกนี้ได้เลย

หมากรุกโลก 18 พฤศจิกายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงเหตุการณ์ วินาศกรรมที่ตึกแฝด World Trade Center ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา โดยเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ทุกประเทศในโลกได้เห็นภาพอันน่าหวาดกลัวทางสื่อโทรทัศน์พร้อมกัน เป็นการคุกคาม ทำลายศูนย์กลางระบบเศรษฐกิจทุนนิยมของอเมริกาทำให้เศรษฐกิจและเป็นการหยามหน่วยงาน FBI และ หน่วยงานรักษาความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว เสียขวัญ ในเรื่องความปลอดภัยของชีวิต เป็นเหตุการณ์ที่เตือนให้จำไว้ว่า “สันติภาพมีอาจได้ด้วยการฆ่า” ประชาชนตกเป็นผู้รับเคราะห์อีกก็ครั้งและเหตุการณ์นี้ส่งผลให้เกิดสงครามระหว่างพวกตาลีบันกับสหรัฐโดยผู้แต่งยกเอาเกมหมากรุกมาเปรียบเทียบกับสงครามครั้งนี้ โดยสหรัฐร่วมมือกับอีกหลายประเทศส่งเรือเข้าไปในอ่าวเพื่อพร้อมโจมตี และส่งเครื่องบินมากมายถล่มจนประเทศเกือบเป็นจุล ทำให้ฝ่ายตาลีบันที่เคยตั้งรับต้องกลับเป็นฝ่ายรุกบ้างเพื่อป้องกันประเทศตนเอง เมื่อเผชิญหน้ากันและกันทำให้เกิดความรุนแรงเสียหายมากขึ้น ประเทศอื่น ๆ และประชาชนได้รับความเดือดร้อน สูญเสียไม่มีวันกลับมากลับมาสงบสุข สวยงามอย่างเดิมได้เหมือนกับการเรียงตัวหมากรุกในกระดาน

4.4 ปัญหาสังคมทั่วไป

4.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับความทุกข์ยากในสังคม

ในสังคมไทยปัจจุบัน ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหามากมายโดยเฉพาะเรื่องความทุกข์ยากที่เพิ่มขึ้นทุกขณะทั้งความทุกข์ยากที่เกิดจากสภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติ และเกิดจากคนในสังคมเป็นผู้สร้างขึ้นดังตัวอย่างใน โลกตัวร้อน ดังนี้

โลกกำลังป่วยไข้ไปทั่วโลก
ทำลายแหล่งสินทรัพย์ากร
ถูดุลดินฟ้าก็อาเพศ
บังเกิดก่อต่อนื่องอยู่เนืองนันต์
ทั้งภัยฟ้าภัยฝนภัยคนชั่ว
ที่โหดเหี้ยมอำมหิตคิดแค้นแค้น

พวกมนุษย์แบกโกรกมันกัดกร่อน
โลกจึงร้อนเป็นไฟประลัยกัลป์
วิฤติเหตุโหดร้ายภัยมหันต์
เดียวที่นั่นที่นี้ไม่มีวัน
มันเนียน้วนงนังประดังเข็ญ
ก็ฆ่าฟันกันเล่นเป็นผักปลา

น้ำมันสามวันดีสี่วันไช้	น้ำเคยดื่มเคยได้ยิ่งไปกว่า
น้ำในเขื่อนเดือดคลั่งประดังประดา	น้ำใจแล้งแห้งกว่าน้ำตาคน
ยิ่งการบ้านการเมืองยิ่งเปลืองเปลือง	เลือกแล้วแขวนแขวนแล้วเลือกเกลือกกลน
หาคนดีไม่ได้เจียวใจจน	ประชาชนรับกรรมอีกตามเคย
พวกเปรตผีชีครอกก็หลอกเปรต	นำสังเวชเวทนานิจจาเหว
ทั้งสมยอมมอมเมาเง้งเงาย	ล้นศิษย์แต่ศิษย์เต่าเหล่าเปรตจริง
พวกสายเดี่ยวเที่ยวดึกสันติกกล่อ	หัวชนลูกชนพองสยองยิ่ง
อยู่ชุมผ้าชุมเชคลูกเล็กกลิ้ง	โง่ถึงถึงฉับไม่หลับนอน
โลกกำลังป่วยไข้ไปทั้งโลก	ถูกกระทำซ้ำซากโรคร้ายหลอน
คนคนคน คนจน คนแคลนคลอน	โลกตัวร้อนเพราะผจญ คนตัวร้าย

โลกตัวร้อน 4 มิถุนายน 2543

ผู้แต่งได้กล่าวถึงโลกของเราตอนนี้เปรียบดั่งเป็นคนไข้ไม่สบายเพราะแหล่งทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ถูกทำลาย โลกของเราเกิดความแปรปรวนดินฟ้าอากาศวิปริตมีความแล้งและความร้อนสูงขึ้นทำให้คนและสัตว์เดือดร้อนกันไปทั่ว นี่เป็นปัญหาภัยธรรมชาติ ส่วนปัญหาที่เกิดจากมนุษย์ในสังคมสร้างขึ้นเช่น ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง ปัญหาวัยรุ่นมีภัยจากการแต่งตัวหล่อแหลมและปัญหายาเสพติดทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน เปรียบเหมือนโลกของเรา กำลังป่วยเป็นไข้ไปทั้งโลก ซึ่งเกิดจากการกระทำของคนที่เป็นยิ่งกว่าไวรัสเชื้อโรคที่คอยทำให้โลกของเราได้รับความลำบากเดือดร้อน

อีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ปัจจุบันนี้ก็คือปัญหาคนเร่ร่อนเมื่อกรุงเทพมหานครสั่งปิดสนามหลวงในยามวิกาลจึงส่งผลกระทบต่อคนยากจนที่พึ่งพาอาศัยสนามหลวงในการหลับนอน ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเรื่องนี้ไว้ใน แม่อยู่ไหน ดังนี้

ลูกมาหาไม่เห็น	แม่ไปเร้นอยู่ไหน
สนามหญ้ากว้างใหญ่	ไม่มีแม่มานอน
ที่มานั่งเขยนั่ง	ตั้งอยู่ได้ร่มมะขาม
ชมเจดีย์ดังาม	เมื่อยามตะวันรอนรอน
แม่เคยชี้ชมดาว	ที่วิวาวอยู่บนฟ้า
นั้นดาวพระศุกร์สุกจำ	เมื่อตีกตีนคืบค่อน
แล้วแม่ก็เล่าความหลัง	เมื่อครั้งข้าวกล้านาดี
ดกมาถึงวันนี้	แม่ต้องมาตะลอนตะลอน
เราต้องตื่นก่อนใคร	แม่ไปรับจ้างขนผัก
ลูกขายมาลัยดอกกรัก	ให้พวกนักทัศนาจร

สนามใหญ่ใจดี
มีร่มไม้ใบบัง
นี่ลูกมาหาไม่เห็น
เขาไม่ให้เราเข้าไป
สนามใหญ่ใจยักษ์
ว่าอาชญากรรมจำต้องแก้

มีเก้าอี้ให้นั่ง
ให้เราได้พักได้ผ่อน
แม่ไปเร้นอยู่ไหน
ไอ้หัวใจจะขาดรอน
มาพรากลูกพรากแม่
แต่ใครกันแน่เป็นอาชญากร

แม่อยู่ไหน 12 สิงหาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงปัญหาการขับไล่คนเร่ร่อนในบริเวณท้องสนามหลวง ผ่านบทร้อยกรอง
เนื่องในวันแม่แห่งชาติเพื่อเป็นการถ่ายทอดการที่จะให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่ต้อง
ประสบปัญหานี้ได้อย่างแท้จริงโดยกล่าวถึงสภาพการใช้ชีวิตเร่ร่อนของแม่ลูกคู่หนึ่งในท้องสนาม
หลวงที่ต้องดิ้นรนทำทุกอย่าง แม่ต้องไปทำงานรับจ้างที่ได้ค่าตอบแทนน้อยนิดส่วนลูกก็ต้องวิ่งขาย
พวงมาลัย ไม่ได้เรียนหนังสือ ที่พักพิงแห่งเดียวที่มีคือเก้าอี้ใต้ต้นมะขามแต่ถึงจะอยู่อย่างลำบาก
เพียงใดด้วยสัจจตญาณของความเป็นแม่ก็ไม่อาจจะทิ้งลูกไปไหนได้ใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ในที่ๆเป็น
เหมือนบ้านตลอดมา ในที่สุดวันหนึ่งด้วยนโยบายของผู้มีอำนาจในบ้านเมืองก็สั่งห้ามมิให้คนเร่ร่อน
เข้าไปอาศัยอยู่ในท้องสนามหลวงเพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณนั้นโดยมองข้าม
ความรู้สึกของคนเร่ร่อนที่เคยอาศัยอยู่เหมือนบ้านมานานแรมปี อีกทั้งความรู้สึกของลูกที่กลับมา
จากการออกหาเลี้ยงชีพแล้วไม่พบแม่ของตนในที่ๆเคยพบจะเป็นอย่างไร ผู้แต่งแสดงทัศนะว่าแท้
จริงแล้วอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากกลุ่มคนกลุ่มนี้จริงหรือ การกำจัดคนเร่ร่อนจะแก้ปัญหา
อาชญากรรมได้จริงหรือ

4.4.2 ปัญหาความยุติธรรมในสังคม

ในสังคมไทยนั้นยังมีบุคคลบางกลุ่มบางพวกที่ชอบใช้อำนาจบาปมีเอาเปรียบ
ผู้อื่นทำให้เกิดปัญหาความยุติธรรมในสังคม ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเรื่องนี้ไว้ใน กฎหมายกบ ดังนี้

ว่าฝนเอยฝนหลัง
กะปริดกะปรอยปลายนา
ว่ากบเอยทำไมร้อง
ท้องเอยทำไมปวด
ว่าข้าวเอยทำไมดิบ

ทำไมไม่ถึงทั่วฟ้า
แล้วมาท่วมป่าในเมือง
เพราะว่าท้องมันปวด
เพราะข้าวมันดิบคากระเดื่อง
ก็เพราะว่าไฟมันดับ

ไฟเอะทำไมดับ
ว่าไฟเอะทำไมเปียก
เพราะกบมันร้องเป็นเรื่อง
ก็เพราะว่าเป็นเรื่องเดิม
จึงเป็นเรื่องเดิมต่อเนื่อง
ทำไมถึงหล่นไม่ทั่วฟ้า
อนิจจาหนอบ้านเมือง

เพราะพื้นมันเปียกมันเปลือง
ก็เพราะว่าฝนมันตกฝนเอะทำไมตก
เรื่องวนไปวนมา
เรื่องของคน เฉลิม
ว่าไอ้กฎหมายน้ำฝน
มียกเว้นอย่างว่า

กฎหมายกบ 11 พฤศจิกายน 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงคดีใหญ่คดีหนึ่งที่ลูกชายของนักการเมืองทำผิด ตามหลักความเป็นจริงแล้วเมื่อมีคนทำผิดก็ต้องได้รับบทลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง แต่ทำไมบางครั้งจึงมีการละเว้นกับบุคคลบางกลุ่มให้อยู่เหนือกฎหมาย และเอาเปรียบสังคมอยู่ตลอดเวลา ตรงกันข้ามกับคนซึ่งไม่มีอิทธิพลจะต้องเป็นคนผิด หรือ เป็นแพะรับบาปอยู่รำไป

ในสังคมไทยยังมีผู้ที่ใช้อำนาจและอิทธิพลบีบบังคับให้คนที่อ่อนแอกว่ากระทำการสิ่งผิดตามที่ตนต้องการ ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้ใน ครูเจริญ ดังนี้

ครูเจริญรอบรู้เป็นครูใหญ่
ครูเจริญก้าวหน้าความล้ำเลิศ
ครูเจริญทำอะไรย่อมไม่ผิด
ครูเจริญสำแดงแรงพลัง
ครูเจริญสร้างกรงใหญ่ไว้ขังนก
ครูเจริญขุดโคลนตัดต้นไม้
ครูเจริญกันน้ำทำเขื่อนกัก
ครูเจริญถือไม้เรียวเทียวเขี่ยนติ
เหล่าลูกศิษย์ครูเจริญเดินตามครู
นกเป็นนกไม้เป็นไม้ไม่หัดทาน
จนมีเด็กดื้อดั่งขึ้นหนึ่งคน
เข้าปลุกผักปลุกไม้ไม่รอร่า
เจ้าเด็กดื้อเปิดน้ำให้คื่นคง
เจ้าเด็กดื้อปล่อยไม้ให้ไหวเอน

ครูเจริญทันสมัยใหม่เสมอ
เพราะฉะนั้นพวกเธอต้องเชื่อฟัง
ครูเจริญมีสิทธิคิดและสั่ง
เธอต้องตั้งใจทำตามครูไป
ครูเจริญชอบยกกำปั้นใหญ่
เธอต้องเจียบเจียบไว้เป็นเด็กดี
ครูเจริญแปลงปลักปลุกผักผั
เธอจะต้องสามัคคีไม่กัดค้ำ
น่าเอ็นดูเชื่อผู้ใหญ่ไม่ดื้อด้น
ครูเจริญโปรดปรานประจำมา
ไม่ยอมทนนิ่งนั่งฟังครูว่า
ครูเจริญชี้หน้าว่าเด็กเวอร์
เจ้าเด็กดื้อเปิดกรงนกทางเขน
ครูเจริญจึงประเคนกำปั้นโครม

ในนามของครูเจริญจะเดินตาม
ครูกับศิษย์ผิดกับกฎกรรณโรม

หรือในนามเด็กดื้อลูกฮือโฮม
คือแนวโน้มที่ประจันโลกวันนี้

ครูเจริญ 2 กรกฎาคม 43

จากบทกลอนข้างต้นผู้แต่งกล่าวถึงพฤติกรรมของ “ครูเจริญ” ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองว่ามีความรู้ความคิดดีกว่าคนอื่น จึงใช้ความรู้ความคิดนั้นทำในสิ่งที่ผิด พร้อมทั้งบังคับให้คนอื่นต้องเชื่อและทำตามที “ครูเจริญ” ทำ ใครไม่เชื่อไม่ทำตามก็ใช้กำลังบีบบังคับจนต้องเชื่อฟังไปทุกคน ไม่ว่าครูเจริญจะทำอะไร ชื่นกว่าเป็นไม่ว่าทุกคนก็ต้องเห็นว่าเป็นไม่ว่าตามกันไปหมด เป็นที่ถูกต้องครูเจริญเป็นอย่างมาก จนมีเด็กคนหนึ่งไม่ทำตามครูเจริญ และทำตรงข้ามกับที่ครูเจริญกระทำทั้งปลูกต้นไม้ เปิดเขื่อนให้น้ำไหล ปล่อยนกให้กลับคืนสู่ป่า จนทำให้ครูเจริญโมโหเป็นอย่างมากใช้กำลังทำร้าย ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่ เป็นอยู่ขณะนี้ที่เรามีผู้นำหลงอำนาจใช้อำนาจบีบบังคับให้คนทำตามในทางที่ผิด เราต้องต่อต้านคนเช่นนี้เหมือนเด็กดื้อที่ไม่ทำตามครูเจริญ

4.4.3 ปัญหาภัยอันตรายในสังคม

ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่เต็มไปด้วยอันตรายนานัปการ ผู้แต่งได้เปรียบเทียบกับอสรพิษไว้ใน ลีณู ดังนี้

พิษงูอยู่ที่เขี้ยว
ฉกฉับฉวัดวัด
พิษร้ายในคมเขี้ยว
ปลิดชีพให้มรณา
ลีณูในปากงู
ไม่เป็นอุปสรรค
โลกนี้สังคมนี้
โหดมหันต์ภัยอันตราย
ผู้รู้จึงดำรัส
พึงรู้อยู่รู้ชีวิต
นี่คือกลเม็ด
อยู่โลกเหนือโลกรู้

อันแหลมคมไว้ขบกัด
ด้วยความเร็วแห่งสายฟ้า
คือทูตมัจจุมารา
ไปแล้วมากต่อมากนัก
กลับอยู่ได้ไม่ย้ายยัก
กับคมเขี้ยวและพิษร้าย
มีคมเขี้ยวแห่งความตาย
ยากรอดพิษอสรพิษ
เป็นสัจจะประกาศิต
เหมือนลีณูในปากงู
เป็นไม้เด็ดเป็นเคสิดครู
ดับทุกข์ได้ที่ในตนฯ

ลีณู 23 ธันวาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึง การดำรงชีวิตอยู่รอดในสังคมที่มีแต่อันตราย โดยเปรียบสังคมเป็น
 ดังปากงูและอันตรายต่าง ๆ ในสังคมเป็นคมเขี้ยวและพิษร้าย แต่ลึนงูก็ยังสามารถอยู่ปากงูได้โดย
 ไม่โดนพิษของมันเอง เหมือนกับสังคมปัจจุบันที่มีอันตรายมากมาย แต่ถ้าเรารู้จักอยู่ รู้จักแก้ปัญหา
 และสามารถหลบพ้นสิ่งซึ่งร้ายที่จะเข้ามาควบคุมตัวเราเหมือนลึนงูที่อยู่ในปากงูแล้ว เราก็สามารถ
 จะอยู่ได้โดยไม่เป็นอันตรายใด ๆ และมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากคนในสังคมก่อขึ้นและทุกปัญหาก็มีความ
 เชื่อมโยงกัน ผู้แต่งได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นไว้ใน ลิงทอดแห ดังนี้

ที่หนองน้ำลำประโดง	ปลามันโผงผางผุด
ลิงลากแหอุตลุด	หลุดติดแห
เดินไปโดนผ้าเหลือง	เลยเกิดเรื่องรุงรัง
ที่ไม่พังก็จะพัง	มีพังแหล่
ขลุ่ยหลักประทัดประเดิด	ด้วยเรื่องเปิดเลื่อนเปื้อน
ทุกเหลี่ยมขอบเหลี่ยมเคลื่อน	กระเทือนทุกแง่
กระโจนจ้ำดำตอ	ต้องต่อล้อต่อเถียง
ตาชั่งเอียงไม่เอียง	ยังอ้อแอ้
กระอึกกระอ๊กอกรอ่วม	น้ำมันท่วมถึงคอ
จะตกท่อ กอหอมอ	ทะรือทะแร่
กระดุกกระดิกเกือบไม่ได้	ทั้งเรื่องใหญ่เรื่องย่อย
ดาวกาก็ก็เกี่ยวก้อย	คอยให้แก้
คลื่นปากมุลปากमार	ไครยังต้าน ยังดื้อ
ไครฝ่ายผิดฝ่ายกระพือ	ไม่ยอมแพ้
มันอึ้งตึ้งนั่ง	ยิ่งแก้ยิ่งกรังยิ่งเกรอะ
ต้องติดตมเต็มเตอะ	ตายแน่แน่...ตายแน่แน่

ลิงทอดแห 25 มิถุนายน 43

ผู้แต่งกล่าวถึงสังคมไทยที่กำลังตั้งเครียด มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายพร้อม ๆ กันไม่ว่า
 จะเป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์ที่ทำผิดธรรมวินัยเหมือนขมรวาสในคราบผ้าเหลือง เรื่อง ความอยุติ
 ธรรมของกฎหมาย เรื่องรถติดน้ำท่วมหนักจนกรุงเทพฯ ตกอยู่ในภาวะวิกฤต หรือเรื่องที่ยังคงมี
 ปัญหาข้ามปีก็คือเรื่องของเขื่อนปากมูลที่ประชาชนได้เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเขื่อน เพื่อประชาชน
 จะได้ประกอบอาชีพและยังมีอีกหลาย ๆ ปัญหาที่ติดพันกันอึ้งตึ้งนั่งเป็นเชือกที่รัดกันแน่นแก่เท่า
 ไรก็ยังพันกันเหมือนดังทอดแหไปแล้วติดปัญหาต่าง ๆ มากมาย

4.4.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้แต่งได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้หลายประเด็น เช่นหยิบยกปัญหาน้ำท่วมมากล่าวถึงความทุกข์ยากที่ประชาชนได้รับใน น้ำท่วมปาก ดังนี้

นักวิชาการ :

“เพราะหมู่บ้านไปตั้งตรงทางน้ำ	เพราะร่องลำลาดเทก็เหี้ยก
เพราะดินพร้อมพังทลายไม่ยากนัก	เพราะที่กักน้ำไว้ก็ไม่มี
เพราะไม่มีต้นไม้ไว้ยึดดิน	เพราะฝนฟ้าผกฝนผิดถิ่นที่
เพราะสื่อสารกันก็ยังยั้งไม่ดี	เพราะฉะนั้นจึงเป็นเช่นนั้น”

ข้าราชการ :

“เขาได้เตือนให้ระมัดระวังแล้ว	ยังไม่แคล้วเกิดเหตุโหดมหันต์
เป็นเรื่องสุวิสัย รู้ได้ทัน	เป็นเรื่องต้องป้องกันกันต่อไป
ต้องเพิ่มงบประมาณการช่วยเหลือ	มีกองทุนไว้เผื่อเพื่อพร้อมให้
ต้องขอแรงส่วนรวมร่วมน้ำใจ	เช็ดน้ำตาเพื่อนไทยด้านภยันน้ำ”

ชาวบ้าน :

“มะโรงมะเส็งเร่งแรงลำแดงฤทธิ์	อาเพศผิดดินฟ้ากะลาคว่า
คนปีมะไม่แคล้วแรรระกำ	ผิดชะล่ำผีฟ้าชะตาร้าย”
ทั้งผู้รู้ผู้ทำและผู้ทุกข์	ล้วนต่างรูกต่างล้ำต่างความหมาย
ต่างหาเหตุหาผลหาต้นปลาย	อธิบายต่างต่างอ้างนานา
คนทำมาหากินติดถิ่นที่	ไม่เคยมีหลักประกันวันข้างหน้า
ต้องแล้วแต่ชะตากรรมจะนำพา	อนิจจา...ประชาชน คนไทไท

น้ำท่วมปาก 19 สิงหาคม 2544

ผู้แต่งได้กล่าวถึงปัจจุบันประเทศไทยได้เกิดภัยธรรมชาติบ่อย ๆ ภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำท่วม ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน สาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วมนั้น ส่วนหนึ่งได้เกิดจากประชาชนบุกรุกเข้าไปในป่า ได้มีหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา น้ำท่วม ฝ่ายนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเพราะประชาชนบุกรุกเข้าไปปลูกสร้างบ้านในแหล่งต้นน้ำลำธาร หรือตัดต้นไม้เพื่อที่จะนำไม้ไปสร้างบ้าน ทำให้ไม่มีต้นไม้สำหรับยึดดินเพื่อที่จะชะลอกระแส น้ำได้ และไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงทำให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ฝ่ายข้าราชการได้ให้ความเห็นไว้ว่า เป็นเพราะไม่รู้อาจจะเกิดเหตุภัยน้ำท่วมขึ้นเมื่อไร แต่ต้องเคยระมัดระวังในช่วงฤดูฝนและทางข้าราชการก็ได้จัดเตรียมงบประมาณสำหรับประชาชนที่มีความเดือดร้อนที่เกิดจากภัย

น้ำท่วมอย่างเต็มที่ส่วนชาวบ้านก็คิดว่าเหตุเกิดจากชาวบ้านปฏิบัติไม่ดีและชาวบ้านก็เชื่อว่าผี
ฟ้าลงโทษที่เกิดภัยน้ำท่วม หน่วยงานก็แสดงความคิดเห็นกันไปต่าง ๆ นานาจนในที่สุดไม่มีฝ่ายรับ
ผิดชอบแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวิถีชีวิตของผู้แต่งจากบทร้อยกรองชุดข้าว
คลองคันนายาวดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ 4 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย พบว่า

กลุ่มชนชั้นแรงงานผู้แต่งสะท้อนภาพความยากจนของชนชั้นแรงงาน ค่าครองชีพ
ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและขาดการเหลียวแลจากภาครัฐ กลุ่มกับเด็กและเยาวชน ผู้แต่ง
แสดงแนวคิดที่ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองรวมถึงครูอาจารย์ควรเป็นตัวอย่างช่วยแนะนำเด็กและเยาวชนให้
มองเห็นคุณค่าความเป็นตัวของตัวเองและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในทางที่ถูกต้องเป็นประโยชน์มิให้
เลียนแบบจนสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทย กลุ่มศิลปิน ผู้แต่งได้กล่าวยกย่องศิลปินหลายสาขา
อาทิ นักดนตรี นักร้องและนักเขียน ว่าเป็นบุคคลที่สร้างสรรค์และพัฒนาสังคมจากผลงานตามถนัด
ของเขา กลุ่มข้าราชการ ผู้แต่งได้ยกย่องข้าราชการที่ทำงานอุทิศตนเพื่อส่วนรวม เช่น ข้าราชการ
กรมป่าไม้ ข้าราชการศาล เป็นต้น และได้ตำหนิข้าราชการที่คอยเบียดบังเวลาราชการไปดำเนิน
ธุรกิจส่วนตัว หรือมีความเชื่อฝังงายในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์เช่น ตำรวจและนักการเมืองบางคน
ส่วนการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทย ผู้แต่งนำเสนอในชุด “สร้อยสายบัว” โดยกล่าวแนะนำให้
ระมัดระวังตัวในการดำเนินชีวิต นำอดีตมาเป็นแบบอย่างเพื่อแก้ปัญหาในอนาคต

2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พบว่า ได้สะท้อนภาพความเหน็ด ยากของการประกอบอาชีพสื่อสารมวลชน และอาชีพเกษตรกรรมโดยกล่าวว่าอาชีพ สื่อสารมวล ชนนักข่าวต้องทำงานอย่างซื่อสัตย์และอดทนเพื่อให้ได้ข่าวสารมาเสนอต่อประชาชนอย่างถูกต้อง เป็นจริงและรวดเร็ว ส่วนอาชีพเกษตรกรรม สะท้อนภาพปัญหาที่เกิดจากการสร้างเขื่อนซึ่งส่งผล กระทบต่ออาชีพประมงและวิถีการดำเนินชีวิตแบบเดิมของเกษตรกรและการที่ปรับนาข้าวเป็นนา กึ่งก็เป็นการทำลายผืนนาที่ไม่สามารถกลับมาปลูกข้าวได้ดังเดิม

3. ภาพสะท้อนเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี พบว่ากล่าวถึง 3 ประเด็นเกี่ยวกับวันสำคัญ ทางศาสนา ผู้แต่งได้นำวันสำคัญทางพุทธศาสนาคือวันมาฆบูชามาเปรียบเทียบกับวันสำคัญทางค ริสตศาสนาคือวันวาเลนไทน์ โดยนำหลักธรรมของทั้งสองศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต คือ หลักธรรมเกี่ยวกับการรักตัวเอง ไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นและทำตนเองให้มีคุณค่า หลัก ธรรมเกี่ยวกับการให้ทานคือแบ่งปันความสุขให้กับผู้อื่นพร้อมทั้งเปรียบเทียบการประชุมองค์กรที่ดีที่ ผู้แทนทางการค้าชาติต่าง ๆ มาประชุมเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ ประเทศตนว่า แตกต่างกับ การประชุมในวันมาฆบูชาซึ่งพระสงฆ์มาประชุมกันเพื่อฟังโอวาทปาติโมกข์จากองค์พระสัมมาสัม พุทธเจ้า ด้านบุคคลสำคัญทางศาสนา ผู้แต่งได้สะท้อนภาพพระสงฆ์ 2 ประเภท คือพระสงฆ์ที่ดี

เกี่ยวกับประเพณี ผู้แต่งกล่าวถึงประเพณีที่ยังคงสืบต่อกันมาเป็นเวลานานคือประเพณีสงกรานต์ที่คนไทยถือว่าเป็นวันเปลี่ยนศักราชใหม่และยังคงเชื่อการทำนายดวงชะตาบ้านเมืองจากพิธีกรรมในพิธีนี้ อีกประเพณีหนึ่งคือการบวชซึ่งผู้ที่บวชแล้วถือว่าเป็นคนเกิดใหม่ที่บริสุทธิ์ ดังนั้นผู้ที่คิดจะบวชต้องพร้อมที่จะใช้ปัญญาเอาชนะกิเลสบาปทั้งปวงให้หมดสิ้นไป

4. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทย พบว่ามี 4 ประเด็นดังนี้

1 ปัญหาการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในบริเวณใกล้เคียงจนทำให้ประชาชนเหล่านั้นต้องออกมาเดินขบวนเรียกร้องให้ทบทวนหรือเลิกล้มนโยบายเพราะสร้างความเดือดร้อนในด้านความเป็นอยู่และการทำมาหากินของประชาชน

2 ปัญหาการย้ายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จากท่าพระจันทร์ไปอยู่รังสิต ผู้แต่งไม่เห็นด้วยกับการย้ายอย่างยิ่งเพราะเห็นว่าการอยู่ที่เดิมมีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของสถาบันและประเทศ

3 ปัญหาสังคมอื่น ที่มีผลกระทบต่องสังคมไทย ผู้แต่งสะท้อนปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าที่หลบหนีเข้ามาสร้างชีวิตใหม่ในประเทศไทย ปัญหาอาการเวอร์เทรดเซนเตอร์ถล่มในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบต่องประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ผู้แต่งยังกล่าวชื่นชมประเทศไต้หวันที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้เป็นอย่างดีแม้จะรับวัฒนธรรมตะวันตกจะหลั่งไหลเข้ามาก็ตาม

4 ปัญหาสังคมทั่วไปกล่าวถึง ปัญหาความทุกข์ยากในสังคม ที่เกิดจากภาวะภัยธรรมชาติธรรมชาติที่แปรปรวน ความร้อนที่เพิ่มขึ้นบนโลกและปัญหาที่คนในสังคมสร้างขึ้น ทั้งการทุจริตการเลือกตั้ง ปัญหายาเสพติด และปัญหาคนเร่ร่อนที่ต้องการปิดสนามหลวงในเวลากลางคืนเพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยุติธรรมในสังคม การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในบางคดีที่นักการเมืองใช้อิทธิพลและสะท้อนถึงผู้มีอำนาจทางสังคมใช้อำนาจกดขี่ผู้อยู่ได้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ผู้แต่งแสดงแนวคิดว่ปัญหาทั้งสองนี้ควรหมดไปจากแผ่นดินไทยถ้าคนในสังคมช่วยกันแก้ไขปัญหาภัยในสังคมรอบตัวเราเราต้องรู้จักหาวิธีที่จะเอาตัวรอดให้ได้ดังที่ลี้ญู่อยู่ในปากงูโดยไม่เป็นอันตรายจากเขี้ยวและพิษของมันเอง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้แต่งสะท้อนภาพน้ำท่วมกรุงเทพฯและที่อื่น ๆ ในประเทศไทยที่ยังไม่มีใครรับผิดชอบแก้ปัญหาทั้งฝ่ายนักวิชาการก็กล่าวหาว่าชาวบ้านบุกรุกเข้าไปปลูกสร้างบ้านในที่ต้นน้ำและตัดไม้ทำลายป่า ฝ่ายข้าราชการก็อ้างว่าไม่รู้จะเกิดเหตุการณ์ขึ้นเมื่อไหร่แต่ก็ได้เตรียมงบประมาณไว้ช่วยเหลือแล้ว ฝ่ายชาวบ้านก็โทษดวงชะตาอาเพศต่าง ๆ ทำยที่สุดประชาชนก็ได้รับความเดือดร้อนซ้ำซากเช่นเดิม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดทางสังคมที่ปรากฏในบทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคันนายาว” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ช่วง พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544 3 ด้าน คือ ภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านการเมือง ภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านเศรษฐกิจและภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านวิถีชีวิต สรุปผลได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านการเมือง พบว่ามี 3 ประเด็นดังนี้

1.1 เสนอภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง ที่แย่งชิงกันเพื่อเข้าสังกัดพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปี พ.ศ. 2540 เมื่อได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็แย่งกันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและการทำงานการเมืองโดยใช้อำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนและพวกพ้องโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของประเทศชาติ

1.2 เสนอภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง ได้กล่าวถึงบุคคลสำคัญที่วางรากฐานระบอบประชาธิปไตย 2 ท่าน คือนายปรีดี พนมยงค์ และ นายไขแสง สุขใส กล่าวถึงความยากลำบากและความสูญเสียที่กว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นประชาชนจึงควรช่วยกันรักษาระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ให้ดี อย่าให้เผด็จการเข้ามาครอบงำได้อีก

1.3 เสนอภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมืองกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนและความมั่นคงของประเทศ อาทิกรณีนักศึกษาพม่าบุกยึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี และในที่สุดทุกคนก็เสียชีวิต ได้สะท้อนภาพความวุ่นวายในรัฐบาลของนายชวน หลีกภัยในขณะนั้นว่าในการเลือกตั้งครั้งหน้ามีแนวโน้มจะต้องตกไปเป็นฝ่ายค้านด้านเหตุการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้สะท้อนภาพการเลือกตั้งที่ยังมีการทุจริต และได้ให้แนวคิดที่ประชาชนควรออกมาแสดงพลังเลือกคนดีเข้าไปบริหารประเทศเพื่อทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง ด้านนโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ผู้แต่งได้แสดงทัศนะว่า การใช้เงินเป็นกองทุนหมู่บ้านจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจจริง แต่ก็เหมือนดาบสองคม ดังนั้นรัฐบาลควรคิดเรื่องนี้ให้รอบคอบ นอกจากนี้เหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงเดือนตุลาคม ก็ยังคงเป็นแรงผลักดันให้ผู้แต่งสะท้อนภาพผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าวซึ่งจนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถหาคนรับผิดชอบได้ พร้อมทั้งเรียกร้องรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

2. ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ พบว่ามี 2 ประเด็นดังนี้

2.1 เกี่ยวกับมาตรการการค้าระหว่างประเทศ ผู้แต่งสะท้อนภาพปัญหาด้านการค้าที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่คือการค้าแบบเสรีทุนนิยม ที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยและเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเงื่อนไขของต่างชาติที่ไทยเสีย

เปรียบและไม่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทยทั้งด้านวิถีชีวิตและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

2.2 เกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทย ผู้แต่งเสนอแนวคิดที่ว่าประเทศไทยต้องพึ่งพาตนเองและพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแบบไทย และควรหันมาพัฒนาด้านเกษตรกรรมให้เจริญรุ่งเรือง แม้จะมองดูแว้งกว้างไม่มีแนวร่วมแต่วันหนึ่งเราก็จะสามารถยืนหยัดด้วยตัวของเราได้ในอนาคต

3. ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวิถีชีวิตพบว่ามี 4 ประเด็นดังนี้

3.1 เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย ผู้แต่งสะท้อนภาพความยากจนของกลุ่มชนชั้นแรงงานที่ถูกนายจ้างเอาเปรียบ แต่รัฐบาลแก้ปัญหาไม่ตรงจุด ปัญหาเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเนื่องจากนิยมเลียนแบบจนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ของตนและความเป็นไทยไป ด้านกลุ่มศิลปิน ผู้แต่งเชิดชูนักร้อง นักแต่งเพลง นักเขียนผู้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาสังคม ส่วนกลุ่มข้าราชการมีทั้งที่ทำงานอุทิศตนเพื่อสังคมและพวกที่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากสังคม

3.2 เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ผู้แต่งสะท้อนภาพอาชีพเกษตรกรรม ในช่วง พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544 ว่ามีการปรับแนวทางในการประกอบอาชีพ อาชีพการเปลี่ยนนาข้าวเป็นนาถั่ว ซึ่งผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก และอาชีพประมงที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ส่วนด้านอาชีพสื่อสารมวลชน ผู้แต่งกล่าวยกย่องการทำงานของนักข่าวที่ต้องอดทนและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพเพื่อให้ได้ข่าวสารที่ถูกต้องรวดเร็วมารายงานให้ประชาชนทราบ

3.3 เกี่ยวกับศาสนาและประเพณี ผู้แต่งกล่าวถึงวันสำคัญทางพุทธศาสนาคือวันมาฆบูชา กับวันวาเลนไทน์ซึ่งเป็นวันสำคัญทางคริสต์ศาสนาโดยยกให้เห็นหลักธรรมที่เหมือนกันคือการคิดดี ทำดี และการให้ทาน กล่าวถึงการประชุมอัครธิด ที่ตัวแทนการค้าของแต่ละประเทศมาประชุมเพื่อมาแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งตรงกันข้ามกับการประชุมกันของระสงฆ์ในวันมาฆบูชา ที่ประชุมเพื่อแสวงหาความหลุดพ้นและมาฟังโอวาทปาฏิโมกข์ ด้านบุคคลสำคัญทางศาสนาผู้แต่งสะท้อนภาพพระสงฆ์ผู้สืบทอดศาสนาที่อุทิศตนเพื่อศาสนาอย่างแท้จริงดังเช่นพระธรรมทาส และอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาบวช เพื่อใช้ผ้าเหลืองในการแสวงหาผลประโยชน์ ส่วนเกี่ยวกับประเพณี ผู้แต่งกล่าวถึงประเพณีสงกรานต์ที่คนไทยถือว่าเป็นการเปลี่ยนศักราชใหม่และ ยังคงเชื่อทำนายดวงชะตาบ้านเมืองจากพิธีกรรมนี้ ส่วนประเพณีการบวชคนไทยยังให้ความสำคัญผู้แต่งให้แนวคิดที่ว่าถ้าผู้ใดคิดจะบวชต้องตั้งใจศึกษาพระธรรมและละกิเลสทั้งปวงให้หมดไป

3.4 เกี่ยวกับปัญหาของสังคมไทย ผู้แต่งสะท้อนปัญหาในหลายด้านได้แก่ ปัญหาการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง จนต้องออกมาเดินขบวนเรียกร้อง การย้ายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จากท่าพระจันทร์ไปอยู่รังสิต ผู้แต่งให้แนวคิดว่าจะทำให้สูญเสียสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยซึ่งเป็นตำนานของสถาบันแห่งนี้ ด้านปัญหาสังคมอื่น ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งสิ้น ทั้งปัญหาชนกลุ่ม

น้อยในประเทศพม่าที่เข้ามาสร้างความเดือดร้อนในประเทศไทย ปัญหาผู้ก่อ การร้ายกลุ่มอาชญากร เวิร์เทรดเซนเตอร์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ส่งผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจกับประเทศไทยอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้และผู้แต่งชื่นชมประเทศได้วันที่ยังรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้อย่างดีแม้วัฒนธรรมตะวันตกจะหลั่งไหลเข้ามา ส่วนปัญหาสังคมทั่วไป ผู้แต่งสะท้อนภาพถึงภัยธรรมชาติและภัย สังคมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์อาทิการทุจริตการเลือกตั้ง ปัญหายาเสพติดที่แพร่กระจายไป สู่กลุ่มวัยรุ่นและชนบท ปัญหาคนเร่ร่อนจนต้องมีการปิดสนามหลวงในเวลากลางคืนเพื่อป้องกัน อาชญากรรม ปัญหาการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในคดีลูกนักการเมือง ปัญหาตำรวจที่ยังหา หน่วยงานใดมาดูแลไม่ได้ จนทำให้ชาวบ้านประสบกับความยากลำบากตลอดมา ผู้แต่งยังให้แนว คิดในการเอาตัวรอดจากภัยสังคมรอบตัวว่า ให้รู้จักหลีกเลี่ยงเหมือนลิงที่อยู่ในปากงูได้โดยไม่ได้รับอันตรายใดจากเขี้ยวและพิษของมันเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์บทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคันทายาว” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จำนวน 98 บท ผู้แต่งได้เสนอภาพการทำงานของคนในสังคมทุกกลุ่ม โดยส่วนใหญ่จะเสนอใน ด้านลบ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและวิถีชีวิต ด้านเหตุการณ์ที่ผู้แต่งนำมากล่าวในบทร้อยกรอง นั้นสอดคล้องกับสภาพสังคมในช่วงเวลาที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น จึงถือได้ว่าเป็นการบันทึกเรื่องราว ผ่านบทร้อยกรองไว้ได้เป็นอย่างดี

ด้านการเมือง ผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงระบบการเมืองที่ยังมีความวุ่นวาย นักการเมืองยังคงเล่น การเมืองเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนเจ้าของแผ่นดินอย่างแท้จริง ส่วนเหตุการณ์ด้านการเมืองภายนอกประเทศก็สร้างความวุ่นวายให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

ด้านเศรษฐกิจ ผู้แต่งมองเศรษฐกิจด้วยความห่วงใยจากระบบเสรีทุนนิยมที่เข้ามาสู่ระบบ เศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งจะสร้างปัญหาให้กับประเทศไทยในอนาคตในด้านพันธสัญญาต่าง ๆ ที่ ต้องทำกับต่างชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ด้านวิถีชีวิต ผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากในสังคมและไม่ได้รับการแก้ไขอย่าง แท้จริงจากหน่วยงานของรัฐ โดยแต่ละฝ่ายใช้แนวความคิดของตนเองไม่ประสานสอดคล้องกันทำ ให้ปัญหาของประชาชนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

ในด้านบวก ผู้แต่งชื่นชมผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นข้าราชการที่อุทิศตน เพื่อประโยชน์ประเทศชาติ นักการเมืองบางคนที่มีมุ่งมั่นพัฒนาระบบการเมืองให้เจริญขึ้น รวมถึง นักร้อง ศิลปินที่สร้างผลงานเพื่อสังคมพร้อมทั้งกล่าวยกย่องสรรเสริญพระสงฆ์ที่อุทิศตนเพื่อ พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์บทร้อยกรองชุด “ข้างคลองคั่นนายนาว” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้พบว่าการมีจุดเด่นในด้านการใช้ภาษาและลีลาการแต่งบทร้อยกรองเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรศึกษาถึงการใช้ภาษาและท่วงทำนองในการแต่งบทร้อยกรอง ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา กุลสุวรรณ. (2540). กวีนิพนธ์รูปแบบอิสระของไทย พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2537. วิทยา
นิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. อัดสำเนา.
- จรรยา สุภาพ. (2531). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทองพูล ทองน้อย. (2539). การวิเคราะห์บทบาทของร้อยกรองที่มีต่อสังคมไทย. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2543, 2 มกราคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 9 มกราคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 16 มกราคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 23 มกราคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 30 มกราคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 6 กุมภาพันธ์). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 13 กุมภาพันธ์). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 20 กุมภาพันธ์). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 27 กุมภาพันธ์). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 16 เมษายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 23 เมษายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 30 เมษายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 7 พฤษภาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 14 พฤษภาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 21 พฤษภาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 28 พฤษภาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 4 มิถุนายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 11 มิถุนายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 18 มิถุนายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 25 มิถุนายน). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, กรกฎาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 2 กรกฎาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 9 กรกฎาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 16 กรกฎาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
----- (2543, 23 กรกฎาคม). "ข้างคลองคั่นนายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.

- [illegible]

- (2544, 4 พฤศจิกายน). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 11 พฤศจิกายน). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 18 พฤศจิกายน). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 25 พฤศจิกายน). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 9 ธันวาคม). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 23 ธันวาคม). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- (2544, 30 ธันวาคม). "ข้างคลองคันทายาว." เดลินิวส์. หน้า 27.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อำนาจ เอี่ยมสำอางค์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ธนาคาร
กรุงเทพสำนักงาน ผ่านฟ้า เมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2544.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ วานิช จรุงกิจอนันต์. (2529). เรียงร้อยถ้อยคำ. กรุงเทพฯ :
กรุงเทพการพิมพ์.
- บรรจง บรรเจิดศิลป์. (2523). ศิลปวรรณคดีกับชีวิต. กรุงเทพฯ : ประดิษฐ์การพิมพ์.
- บำรุง สุวรรณรัตน์ และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2527). วรรณกรรมสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ :
เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2531). การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ประเมิน เขียงเถียร. (2522). วิเคราะห์ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. ปรินิพนธ์
กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). ภาษาทวิ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เปลื้อง ณ นคร. (2530). ภาษาและวรรณคดีไทย.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2528). วรรณกรรมการเมือง. กรุงเทพฯ : กาฬอารี.
- ศรีอินทรายุทธ. (2518). ศิลปการแต่งกาพย์ กลอน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สมพงษ์ บุตรกำฟ้า. (2541). วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองในวารสารสยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. อัดสำเนา.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2524). วรรณกรรมสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2534) วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2522). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นายอำนาจ เอี่ยมสำอางค์
เกิดวันที่	17 มิถุนายน 2517
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	105 ถนนพระทรง ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ